

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

Zdomski kruh spet mami

Kje so že tista leta, ko so lahko naši delavci množično odhajali na (začasno?) delo v tujino? Iz Pomurja se je podalo med zdomce okrog 6000 ljudi. Večina jih je nameravala ostati na tujem le nekaj let, da bi si čimprej zaslužili za traktor, obnovo ali gradnjo hiše, avto... Mnogim je res uspelo uresničiti večino želja, toda še zdaleč ne tako hitro, kot so pričakovali. Med se pač nikjer ne vеди sam od sebe.

To odhajanje naših ljudi je imelo dve plati medalje; ali pa še več. Nekaj časa v Pomurju skoraj ni bilo problemov z nezaposlenostjo, vsenakrog so sčasoma začele rasti nove hiše, ki so jih financirali zdomci, ob njihovih obiskih za praznike se je močno povečal promet v naših trgovinah in še bi lahko naštevali, kaj vse so prinesle zdomske devize.

Toda govorimo lahko tudi o slabih straneh tega odhajanja naših delavcev. Najbrž je to eden od vzrokov, da so popustila naša razvojna prizadevanja. Treba je reči, da so nas zapustili v glavnem le dobri, prizadevni delavci in tudi strokovnjaki, kajti sicer jih kapitalistični podjetniki ne bi obdržali. Tam je pač že zdavnaj deloval trg delovne sile.

Čez čas smo začeli naše delavce na vse načine vabiti, naj se vrnejo in delajo doma. Ponujali smo jim vse mogoče možnosti. Nekateri so se res dali pregovoriti in mnogim je danes žal tega koraka, ker so pri nas tako bedne plače, ker so možnosti za zaposlitev čedalje manjše, ker... Želje po odhodu v tujino so zato spet močno narasle. Lani jih je uspelo dobiti delo (predvsem v Avstriji in Švici) blizu 100, v glavnem kot sezonci. Kazalo pa je, da bo ta številka precej večja. Avstrijski delodajalci so namreč objavljali oglase o potrebah po novih delavcih celo v našem Vestniku, toda delovno vizo je dobilo le nekaj interesentov.

Pa vračanje zdomcev? Lani je bilo okrog 50 povratnikov, ki so to svoje dejanje prijavili tudi enotam za zaposlovanje pomurskih občin. Tisti, ki nadaljujejo delo na kmetiji ali odprejo kakšno obrtno dejavnost, pa niso v evidenci. Najbrž pa bi jih lahko prešteli na prste. Zdaj pač vsakdo poskuša ostati na tujem tako dolgo, da si pridobi pravico do pokojnine. Bodo lahko vsaj na jesen življenja uživali v domačem gnezdu.

Jože Graj

ZAVOLJO
RAČUNALNIŠKE
ZMOTÉ V ZAPOR
STR. 23

VESTNIK

Murska Sobota, 12. aprila 1990 • Leto XLII • Št. 14 • Cena 7,70 din

STAVKA DELAVCEV V BELEM

Končno je bila, tolikokrat napovedana in odpovedana stavka zdravstvenih delavcev Slovenije, pa čeprav samo za uro in še to v času malice. Resda je sedaj imela že pošteno brado, so pa vsaj v tem dolgem času priprav in premlevanj pogledali stvar z več zornih kotov. Sindikalni zdravstveni delavci so namreč opravili na desetine ur pogovora, ter večkrat premerili pot do Ljubljane.

Vedno znova in znova so žugali vladi zaradi mačehovskega odnosa do zdravstva, vendar se ni dosti spremenilo na bolje, čeprav je vlada obljubljala, in to celo potrdila pisno, kar je vendar nekaj bolj zavezujočega od ustnega zagotovila. Če jim morda kdo meče v nos, češ, kaj pa je to ena ura, mu lahko povedo, da je začasno stvar bilo potrebno pripeljati do konca, stavko pa je bilo potrebno opraviti še za čas Sinigojeve vlade, saj ko pride nova le te ne bodo imeli za kaj spametovati s stavko, vsaj na začetku vladavine ne. Stavka je morala biti, ker so še vedno trdno na svoji mestih ljudje, do katerih so zdravstveni delavci že v prvih napovedanih stavkah izražali nezaupanje ter

terjali njihovo zamenjavo. Drugo vprašanje pa je, ali so njihovo zamenjavo dosegli s tokratno prekinitvijo dela. Kaj več kot uro pa si tudi niso smeli dovoliti, saj v zdravstvu še nikjer ne grozijo s stečajem, zdravstveni delavci še dobivajo osebne dohodke (čeprav stavka naj ne bi bila posledica nezadovoljstva zdravstvenih delavcev zaradi osebnih dohodkov, ampak položaja zdravstva v družbi) in imajo zaenkrat varno delovno mesto. Stavko je bilo treba opraviti v tem času, ko je (bila) še trohica tistega skupnega, vseslovenskega, ker bi različen položaj zdravstva kot dejavnosti in zdravstvenih delavcev po slovenskih zdravstvenih centrih čez čas postala še bolj izrazita ter onemogočila ali zasenčila borbo za skupne cilje, ki jih je izluščil in na njih gradil ter povezoval delavce v belem stavkovni odbor.

Stavka pa je bila, in zdravstveni delavci so javno povedali dvom v to, da ves denar, ki se zbere s prispevno stopnjo za zdravstvo, res dobi ta, ki mu je namenjen. Stavka zdravstvenih delavcev

je bila, čeprav precej tiha in manj opazna ter občutena, tudi zanj pa je bil zlati čas, in to v lanski jeseni.

Majda Horvat

VOLITVE 90

Prvi krog volitev je za nami. Ustvaril je temelje pluralne oblasti, ki bo stalno izpostavljena medsebojni konkurenci in kontroli javnosti, zato si obetamo dinamične čase. Dokončna volja volilcev bo izražena 22. aprila, ko bomo v drugem kolu volili predsednika predsedstva med Milanom Kučanom, ki gre naprej s 44,3 odstotka glasov, in dr. Jožetom Pučnikom s 26,4 odstotka glasov. Pravo presenečenje je pripravil Ivan Kramberger. Poleg tega bomo odločali o strukturiranosti občinskih oblasti. Kakorkoli že, eno je jasno — Slovenija je stopila na pot parlamentarne demokracije. Več o nedeljskih volitvah na 3. strani.

DANES VOLITVE V ZDRUŽENEM DELU

Vsi zaposleni boste danes lahko obiskali volišča v svojih delovnih okoljih in oddali glasove kandidatom za zbor združenega dela Skupščine Republike Slovenije in občinske skupščine. V Sloveniji bomo v 59. volilnih enotah med 816 kandidati izbirali po enega ali največ dva.

IVAN KRAMBERGER

gost nedeljske radijske kuhinje

Fotografija je z lanske prireditve na soboškem kopališču, ko nam je pomagal ob nakupu studijske tehnike. Zdaj — na velikonočno nedeljo (15. aprila 1990) — pa bo najbolj presenetljiva in nepredvidljiva osebnost Slovenije, Ivan Kramberger, v živo gostoval na Radiu Murska Sobota. Sprašujete ga lahko od 10.30 do 12.00 na telefonski številki 21-232 in 21-579!

foto: N. Juhnov

DOBRODOŠLI,

NAŠI DELAVCI IZ EVROPE!

Pred veliko nočjo je treba izbrati tudi barve za pisanice. Vsak bi rad lepo pobarval jajca, da bi bil praznik še lepši. Nekateri so se pripravili še posebej potruditi. Na 11. strani smo pripravili reportažo z obiska pri Bernardi Merklin in Marjanu Pečku, ki znata, čeprav sta amaterja, mojstrsko okrasiti jajca. LiK, foto: Juhnov

KVAZ 10 SEKUND

Minulo nedeljo, 8. aprila, smo vam postavili nagradno vprašanje za sedmo kolo. Glasi se takole: v 13. številki Vestnika smo predstavili prvega Pomurca, ki je prejel nagradni kupon za 10-odstotni popust pri obveznem avtomobilskem zavarovanju, saj je izpolnil vse pogoje: podnevi je vozil s prižganimi lučmi, oprema, ki jo mora imeti avtomobilist, je bila popolna, in tudi vozilo je bilo brezhibno. Napišite njegovo ime in priimek.

Podrobno preberite 13. številko Vestnika in odgovor ne bo težak. Napišite ga na kupon v tej številki in ga pošljite na naslednji naslov: Vestnik, Titova 29, 69000 Murska Sobota, najkasneje do srede, 18. aprila. Pri zrebanju bomo upoštevali vse pravilne odgovore na kuponih.

V prejšnjem kolu je na vprašanje pravilno odgovorila: Lili Krpič, Gornji Slaveči 71, 69263 Kuzma, Cestitamo.

VELETRGOVINA

Potrošnik

Murska Sobota

nagrajuje naročnike
VESTNIKA

od 9. do 16. 4. '90
**POTROŠNIKOV
VELIKONOČNI
TEDEN**

ZNIŽANJE
CEN **DO 35%**

Čimprej postanite naročnik VESTNIKA, če to še niste. Kmalu bomo izžrebali 24 naročnikov, ki bodo prejeli lepe nagrade Potrošnika.

Gambinus
je ime,
ki odžeja

talis

Ob koncu tedna bo suho in nekoliko topleje. Pregovora za ta teden.

Če je Tiburcija (14. aprila) polje zeleno, dobra bo letina, zrnje je kleno.

Mokrotna v aprilu, pridelkov obilo.

VREME

Ne samo Litva, širši del vzhodne Evrope je doživljal v zgodovini hude pretrse, ko so si Prusija, Rusija in tudi Avstro-ogrski delili Poljsko. Po drugi svetovni vojni se je iz Poljske, ki so ji meje proti DR Nemčiji pomaknili za kakšnih 200 kilometrov bolj na zahod, moralo izseliti 2 milijona Nemcev in to iz pokrajin Šlezija, Pomeranija in Vzhodna Prusija. Prav tako 2 milijona Poljakov se je na Poljsko doselilo iz Belorusije in iz Ukrajine. Belorusija si lasti tudi del Litve. Tako je danes na tem velikanskem prostranstvu na milijone ljudi, ki so izgubili stik s koreninami. Na Madžarskem je v drugem krogu volitev zmagal Madžarski demokratični forum s 43 odstotki glasov. Na drugem mestu je Zveza svobodnih demokratov 24 in na tretjem Stranka neodvisnih drobnih posestnikov 11 odstotkov. NA SLIKI: litovski vsakdan.

ZDRUŽITEV NEMČIJ NE BO OGROZILA »GASTARBAJTERJEV«

Joachim Werner iz Ingolstadta o slovenski pomladi — Novi mož v vodstvu Audijs: Alojz Čahuk — Združitev Nemčije ima smisel le v združenju Evrope, tudi v Jugoslaviji.

April 1990 je gotovo revolucionarno obdobje v povojni zgodovini Slovenije, saj je razgibano politično dogajanje v alpski deželi privabilo mnoge: novinarje, strankarje, vzhodnjake, zahodnjake, poznavalce, nepoznavalce... Izrabili smo prilžnost in prosili za pogovor enega prijateljev Slovenije, Joachima Wernera. Ingolstadčan je prav v predvolilnem času preživljal dopust v Moravskih Toplicah in poskrbel za nekoliko medijske pozornosti ob plakatu aferi, ko je uvrstil Ribičiča med resnične socialdemokrate, za Pučnika pa dejal, da to mora pokazati zgodovina. Sicer je Werner podpredsednik SPD-ja v Ingolstadtu, ki je že enajsto leto partnersko mesto Murske Sobotice. Še ena okoliščina, ki izpricuje njegovo povezanost z našo pokrajino: je član Betriebsrata (neke vrste kolektivnega vodstva — sveta podjetja) v Audijsu, v katerem dela veliko Pomurcev. Član Betriebsrata je tudi zamec Alojz Čahuk, ki zastopa interese naših delavcev. Werner je za Vestnik odgovoril na naslednja vprašanja:

Menim, da ljudje, ki vodijo tovrstne procese, mislijo zelo resno. Pri tem so prepričljivi, vse skupaj pa je prvi pogoj za to, da bo Slovenija nekoč sestavni del združene Evrope, upam, da kot del enotne Jugoslavije. To je moja vizija in Slovenci so na dobri poti.

Kaj pa morebitna odcepitev Slovenije?

Po moje bi bil to zgodovinski anahronizem, čeprav ima Slovenija za kaj takega solidne gospodarske možnosti. Toda zdaj je čas, ko se Evropa zraščala in pravi partner za združeno Evropo je po moje močna in združena Jugoslavija.

Slovenski predvolilni boj je bil oster, kakšen vtis ste dobili o tem?

Opazujem vse to in nekatere reči me spominjajo na Nemčijo. Pri tem boju nihče ne izbira sredstev, zato tudi ni nujno vse povedano zeti smrtno resno. Plakat Demosa pa po moje ni v redu, ker na ta način nastaja slab vtis o demokraciji — demokraciji med sabo ne smejo tako ravnati.

Evropa se združuje, med drugim tudi obe Nemčiji. Kolikšen je pomen tovrstnih procesov?

Sama združitev Nemčije je manj pomembna od združevanja v vsej Evropi. Smisel združitve je

le ob zraščeni Evropi, tudi v Jugoslaviji. Predvsem Vzhodni Nemci so za takojšnje združitev, sam pa mislim, da mora vse skupaj potekati počasi in zato toliko bolj gotovo.

Ali ob združitvi Nemčij ne bodo ogrožena delovna mesta tako imenovanih gastarbauerjev, tudi Pomurcev?

Veliko jih je, ki se tega bojijo. Mislijo, da bo stopnja brezposelnosti v NDR še narasla, ker veliko podjetij čaka bankrot. Zato se bojijo, da bodo brezposelni iz nekdanje vzhodne Nemčije zasedli delovna mesta zdajšnjim gastarbauerjem. A strah je odveč. Dejstvo je, da se bo povpraševanje po delovni sili še povečalo, ker se bo zvišala poraba v vzhodni Nemčiji. Po drugi strani pa imajo gastarbauerji zagotovljene svoje pravice, saj so nekateri pri nas že 25 let. Ne bo se zgodilo, da bi na primer spodrivali gastarbauerje v Audijsu. V Betriebsratu tega ne dovolimo, tudi sindikat ne. Gastarbauerji so naši soomeščani, kolegi in želimo, da tako ostane.

Morda še kakšno sporočilo prebivalcem pokrajine štorkelj, ki so v Nemčiji, trenutno pa doma na oddihu?

Želim jim vsele velikonočne praznike in nekaj lepih dni v domovini. Upam, da se potem spet zdravi srečamo in da bomo še naprej dobro sodelovali!

Bojan PEČEK

Volitve tudi v Ingolstadtu

Peter Schnell bo še nadaljnjih šest let nadžupan — CSU izgubila absolutno večino v mestnem svetu — Več glasov za manjše stranke

V partnerskem mestu Murske Sobotice, v bavarskem Ingolstadtu, so imeli pred kratkim komunalne volitve. Predstavnik CSU (krščansko-socialne unije) Peter Schnell, ki je že od leta 1972 nadžupan, je tudi tokrat dobil zaupanje volilcev. Z 61,2 odstotka glasov si je zagotovil županski stolček še za šest let. Njegov protikandidat dr. Franz Götz, iz vrst SPD-ja (socialdemokracija), je dobil 34,6 odstotka glasov, kar je za 4,2 odstotka več kot pred šestimi leti.

Pri volitvah 50-članskega mestnega sveta (kar je za šest mest več kot na prejšnjih volitvah) je CSU izgubila absolutno večino, saj je izgubila 13 odstotkov glasov volilcev. 44 odstotkov dobljenih glasov pa pomeni, da bodo imeli v novem svetu 23 svetnikov. Tudi SPD je dobila nekoliko manj (3,8 odstotka) glasov. Volilci so ji zaupali 30 odstotkov svojih glasov. Tako so nekakšne zmagovalke male stranke. Neodvisni kandidati (UW) in republikanci so dobili po 9 odstotkov glasov, zeleni 4,7 odstotka in FDP (svobodnjaki) 3,2 odstotka. Število njihovih sedežev v svetu je naslednje: SPD 16, UW 4, republikanci 4, zeleni 2 in FDP 1.

Volilno udeležbo (69,56 odstotka) in rezultate je stari in novi nadžupan ocenil kot »solidno osnovo za nadaljnje delo«. Sicer pa Peter Schnell pred volitvami ni hotel dajati prognoz. Za rezultate je še menil, da bi bili kolegi na Bavarskem zadovoljni, če bi dobili takšno podporo kot on.

Poraženi dr. Franz Götz je predvsem komentiral rezultate za volitve v mestni svet. »CSU je izgubila absolutno večino, tako bomo zdaj morali karte na novo premešati!« Odstotke, ki jih je dosegel sam, pa je komentiral s tem, da je zelo težko premagati politika, ki je na določeni funkciji že vrsto let. Sicer pa je za mesto dobro, če se mora oblast deliti.

Poleg strankarskih premikov je prišlo tudi do sprememb v samih strankah. Izvoljenih je bilo

Dr. Franz Götz čestita zmagovalcu, staremu in novemu županu Petru Schnellu (desno).

mnogo novih imen, mnogi stari člani mestnega sveta so se že vnaprej odpovedali kandidaturi, nekateri pa niso bili na listah ali pa jim volilci niso dali dovolj glasov. Tako je tudi v Murski Soboti znani član mestnega sveta Achim Werner za 1036 glasov zgrešil svoj cilj.

Walter Schneeweis

IZ BEOGRADA PIŠE

Prizori pretepanja Madžarov v Romuniji, zlasti pretepanja že padlega in nezvestenga, če ne že mrtvega možakarja, so bili tako grozljivi, da je gledalec zmanjkalo razumevanja za romunsko demokracizacijo po rušenju vladavine. Komentator beogradske televizije je opozoril celo na balkansko obnašanje ljusva, uboroženega s koli, češ da so takega nagrnjenja ljudje tudi pri nas, in če je zdaj eden na tleh, bo jutri na tleh drugi, kar kajpak nikamor ne vodi...

Potem smo videli prizore množičnega zastrupljanja albanskih šolarjev na Kosovu, ki je bilo potem označeno kot stimulantsko v režiji kontrarevolucionarjev, ki da so zlasti v zdravstvenih institucijah. O tem pa da dajejo redne informacije alternativne, demokratične stranke, pokrajinska informacijska služba pa nič...

Hkrati smo se zgrozili zaradi vesti iz Valjeva, da je ramkajšnja demokratska stranka napovedala sojenje Josipu Bruzu, čeprav ni verjetno, da bo to uspeła uresničiti, saj ni mogla najti predsednika tega svojega »sodišča«.

ZAPLANKANOST

Če demokratičnost pojmuemo kot spopadanje, v katerem so dovoljena vsa sredstva: deske, koli, noži, sekire in špreji, strankarska in podobna razsodišča vnaprej določenimi cilji podrejanja ljudi in njihove zavesti, potem je s to novorojeno »demokracijo« res nekaj narobe in je vprašanje, ali nosilci te demokracije sploh vedo, kaj hočejo in kaj je demokracija.

Najlaže je temu reči: zaplankanost, kar nedvomno v bistvu je, toda če je to uveljavljanje filozofije: »nič ni resnično, vse je dovoljeno«, uveljavljanje igre brez vsakršnih pravil, potem nastajajo razmere, v katerih je v nevarnosti človek vsake narodnosti, torej vsak človek.

Na žalost nenehno poslušamo zatrevanja na priemr o Kosovu: »Branili bomo to srce Srbije z vsemi pravnimi in nepravnimi sredstvi!«

O pravnih in nepravni sredstvih je seveda mogoče govoriti neskončno mnogo, kajti v zgodovini je bilo že mnogo zlorab prava oziroma pravnih sredstev v nepravne, nezakonite in nemoralne namene. Med take zlorabe štejejo tudi tako imenovane »politične procese«.

Med take procese štejejo mnogi tudi sojenje Azemu Vllasiju, ki ima v našem pravu oziroma demokracizaciji tačas zelo zanimivo mesto.

O tem je pred nedavnim povedal nekaj novic pravnik, ki sodeluje v postopku sojenja Azemu Vllasiju in drugim obtožencem. Dejal je, da dajanje izjav na televiziji ni v skladu s sodnim postopkom, ki še ni končan, vendar da je prekršil to pravilo zato, ker ta postopek ne sodi na sodišče, ker je spor nastal v politični stranki in mora biti tam tudi končan. Obtožbe Vllasija da nimajo podlage v kazenskem zakoniku, ker pojmi »kontrarevolucija« in podobno, česar so obtoženi Vllasi in drugi in zaradi česar so v naši preteklosti obsojeni mnogi, nimajo pravne, temveč politične podlage.

Vprašani pravnik je napovedal izključevanje vseh takih členov iz ustave s tem tudi iz kazenskega zakonika, kar da bo v kratkem razveljavilo obtožbo Azemu Vllasiju in mnogim drugim, tudi onim, ki so bili po teh členih doslej v zaporih, ker pač v državi političnega pluralizma takšna vloga prava in sodišča ni ustrezna.

Demokracizacija se torej ne more uresničevati s sredstvi kakršne koli prisile, temveč prav nasprotno: z odstranjevanjem vsakršnega nasilja nad ljudmi tako, da bomo lahko vsak dan svobodneje dihati in imeli čim manj opravka s političnimi ekstremizmi, ki nas še vedno pritiskejo z vseh strani kot nezbežna revanšistična mora.

Seveda je res, da so nastajaju demokracije zoperstavljene mnoge nevidne blokade starorežimsko razporeženih, ki ne izbirajo sredstev za doseganje svojih ciljev in bo zategadelj še nič koliko spopadov v nadaljnjih nepredvidljivih razmerah povsod po svetu, ne samo pri nas.

Morda imajo prav tisti, ki poskušajo vse skupaj poenostaviti z ugotovitvijo, da so se veliki, ki so si že zdavnaj razdelili svet, zavedli nevarnosti svetovnega spopada polariziranih sil in so se sprijaznili z dejstvom, da je pač bolje, če pustijo narodom, da se sami med seboj sporazumevajo in pobijajo, ker je to pač manjše zlo od velikega svetovnega spopada.

Potemtakem nam preostane samo to, da se kar sami čim prej rešimo svoje lastne »zaplankanosti«. Tako vsaj za sedanjost ne moremo kriviti nikogar drugega, pa naj si bomo krivca še tako želeli.

Viktor Širec

Šeststo tisoč kmetovalcev več

Kot vsako leto, tako tudi letos ministri za kmetijstvo evropske dvanajststere določajo zajamčene cene za pridelke devetih milijonov kmetovalcev gospodarsko združene zahodne Evrope. Da dajejo države EGS velike denarje za pocenitev hrane na potrošniškem tržišču, ni nobena novost: lani 27 milijard ekujev. Letos se bo ta znesek povečal za kakšnih 13 odstotkov, ko se bo Nemška demokratična republika prek združitve z ZRN, s svojimi 600 tisoč kmetovalci, vključila v EGS.

Vzhodnonemško kmetijstvo po svoji produktivnosti le malo zaostaja za zahodnonemskim, ki je v okviru evropske gospodarske integracije na prvem mestu. NDR bo tako povzročila dodatne težave pri krompirju, mlečnih izdelkih in svinine. Problem pa bo še hujski kot ga vidijo sedaj, saj bo vzhodnonemskim kmetovalcem dostopna najsoodobnejša kmetijska tehnologija, to pa bo še povečalo nekatere presežke prehranske industrije v državah EGS.

Hrvaška predvolilna temperatura

V sosedni Hrvaški bodo prvi krog volitev izvedli čez štirinajst dni. Prejšnjo sredo so zaključili predlaganje kandidatov za 356 poslanskih mest v saboru ter za odborniška mesta v občinskih skupščinah. Največjo pozornost pri volilnih vzbujajo najmočnejše stranke: Zveza komunistov Hrvaške — Stranka demokratičnih sprememb. Hrvaška demokratična skupnost in Koalicija narodnega sporazuma. Slednja se je že ostro spopadla s Hrvaško demokratično skupnostjo, ki ji očita nepoštenost v predvolilni igri. Tako se je dobrih štirinajst dni pred volitvami tudi na Hrvaškem začela dvigati temperatura. Koalicija je šla v predvolilni boj s predlogom za miren prehod iz sedanjega brezumnja v parlamentarno demokracijo.

Gospa statistika pripoveduje...

Po podatkih republiškega zavoda za statistiko je znašal stovski povprečni dohodek, zaslužen v januarju, 4206 konvertibilnih dinarjev. Najboljše povprečje so dosegli v družbenih organizacijah in skupnostih — 5684 dinarjev, najslabše pa v gradbeništvu — 3454 dinarjev. Osebnih dohodki, ki so jih v januarju zaslužili v družbenem sektorju, so bili realno za 22,9 odstotka nižji, kot so bili januarja lani, in za 23,7 odstotka nižji, kot so bili decembra lani.

Če preračunamo dinarje v marke, je bil februarja letos izplačani osebni dohodek v primerjavi s lanskim v enakem mesecu v Makedoniji višji za 85 odstotkov, v ožji Srbiji za 67,6, v Vojvodini za 44,8, v Sloveniji za 33,1, v BiH za 26,7, na Kosovu za 26,1, v Črni gori za 25 in na Hrvaškem za 24,4 odstotka.

Tudi Hrvati domov

Izvršni svet sabora SR Hrvaške je sklenil odpoklicati odrednice iz sestava združenega odreda zveznega sekretariata za notranje zadeve na Kosovu. Hrvaški izvršniki so menili, da po sklepu predsedstva SR Srbije, da bo skrb za zaščito ustave ureditve in za osebno varnost občanov na Kosovu poslej prevzel republiški sekretariat za notranje zadeve SR Srbije, ni več razlogov, da bi odredi milice iz Hrvaške še naprej ostali na Kosovu.

Slovenski miličniki so bili odpoklicani že prej, toda oboji, tako slovenski kot hrvaški, veliko prepoznajo. Rečeno še bolj določno, nikoli ne bi bilo treba, da bi sodelovali v tej — kot kaže — nerazrešeni zadevi srbsko-albanskih odnosov v Pokrajini.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Nova državljanska vojna absolutno ni možna, razen, če bi se med seboj sprli Srbi. (Start — Zagreb)

Mnoge delavke albanske narodnosti so se odločile, da bodo »prostovoljno rodile vsaj še po dva otroka.« da bi tako prispevale v boju za končno zmago. (Borba — Beograd)

Vsaki predstavi demontiranja JLA in Jugoslavije se je treba upreti z vsemi razpoložljivimi sredstvi. (Narodna armija — Beograd)

Množično nezadovoljstvo ljudstva meri na to, da so zanj tehnični in upravičeni razlogi. (Dunas — Zagreb)

globus

LONDON — Margaret Thatcher je postala najmanj priljubljeni britanski premier v zadnjih 50 letih. Po najnovejši Gallup anketi bi jo prejšnji teden porinilo samo še 24 odstotkov volilcev, kar kaže, da železna lady počasi rjavi.

BUDIMPEŠTA — Kljub prvotno odklonilnemu stališču se vrhunskega srečanja predstavnikov ČSR in Poljske v Bratislavi udeležili tudi Madžari, ker so ugodili njihovemu predlogu, da bodo obravnavali tudi madžarska vprašanja. Kot gostje so bili v Bratislavi tudi zunanji ministri Jugoslavije, Italije in Avstrije.

RIM — Podpredsednik italijanske vlade C. Martelli se zavzema za to da bi vzdolž italijansko-kopenskih meja in obalnega razporedili vojaške enote, ki naj bi preprečile ilegalno privajanje tujcev v Italijo. Vsak dan prihaja v Italijo na stotine tujcev, ki nimajo veljavnih dokumentov in to iz azijskih in azijskih držav.

VARŠAVA — Sovjetske obmejne službe so zaprle edini mejni prehod med Litvo in Poljsko. Prestop meje je dovoljen le za trgovnjake.

BONN — Kaže, da bodo še ta mesec v zahodnonemškem parlamentu sprejeli nov zakon o mejnih cehih. Zanj se zavzema predvsem skupina poslancev vladajoče konservativno-liberalne koalicije.

LONDON — 136 ranjenih, od tega 56 policistov, 341 aretiranih ter velika gmotna škoda, to je rezultat nedavnih silovitih demonstracij v britanskem glavnem mestu. Vzrok: uvedba občinske davka na glavo.

PARIZ — Prvih šest največjih proizvajalcev orožja iz vzhodne Evrope so ameriška firma. Na prvem mestu je McDonnell Douglas, ki je leta 1988 za orožje iztržila 8,5 milijarde dolarjev. Podatek je objavil Mednarodni inštitut za mirovne raziskave v Stockholmu.

STOCKHOLM — Švedski tednik za gospodarska vprašanja Veckans Afferer je objavil dušični članek v katerem trdi, da ima Jugoslavija večje možnosti, da ozdravi svoje gospodarstvo kot na primer Poljska ali Madžarska. Velik pomen daje pri tem dejstvu, da ima Jugoslavija že skoraj 8 milijard dolarjev deviznih rezerv.

PARIZ — V predstavništvu Gospodarske zbornice Jugoslavije je v francoskem glavnem mestu so zahtevali, naj SFRR uvede vizume za francoske državljane, v kolikor Francija vizumov za naše državljane ne bo ukinila.

SVOJEVRSTEN REFERENDUM PARLAMENTARNE DEMOKRACIJE

Pomurje se je znova izkazalo po volilni udeležbi — Zagotovljena tajnost volitev — Prednost Milana Kučana — Nove izkušnje

Tudi na tokratnih volitvah so se Pomurci izkazali z udeležbo, ki je bila okrog 80-odstotna, v Sloveniji pa nekaj nad 76-odstotna. Prebivalci lendavske, ljutomerske, radgonske in soboške občine so množično prihajali na volišča že v dopoldanskih urah. Na 274 voliščih v Pomurju, ki so bila odprta od 7. do 19. ure, je glasovalo blizu 80 tisoč volilcev,

le tolikih možnosti v konkurenci štirih predsedniških kandidatov. Je pa to izraz volje določenih slojev ljudi, ki so volitve vzeli za manj resen politični ritual. Po drugi strani pa je presenetljivo malo število oddanih glasovnic za dr. Marka Demšarja, intelektualca, ki s svojo gosposko držo ni mogel dovolj prepričati volilcev.

Je bila tudi ta, da so podatki z občinskih volilnih komisij prihajali dokaj počasi, kar je dalo slutiti, da so bili tam, kjer so prešteli glasove oziroma jih preverjali, že krepko utrujeni po naporni in nepresporni noči. Sicer pa ne pravimo zaman, da se šele učimo pravih volilnih postopkov. Tako je pač, ko se dogajajo korenite družbene in gospodarske spremembe, za katerimi že dlje časa težimo. Na izkušnjah se šele učimo, praksa pa bo pokazala, v kolikšni meri nam bo beseda demokracija zares zlezla pod kožo.

Med vsakovrstnimi obljubami so prednostne vsekakor tiste, ki govore o nujnosti reševanja slabega gospodarskega položaja, odpravljanje ekoloških problemov, nova slovenska ustava in položaj Slovenije v Jugoslaviji.

Politična nasprotovanja v predvolilnem boju, ki smo jim bili priča tudi v Pomurju, bodo morala čimprej zamenjati konkretna dejanja, saj je kriza političnega in gospodarskega sistema že tolikšna, da ni možno več dolgo čakati na potrpljenje ljudi. Nedeljske volitve so bile resda svojevrsten referendum za parlamentarno demokracijo, toda volilci sedaj od nje pričakujejo delo, zaposlitev in spodobno življenje, stabilno razvojno perspektivo ter zagotavljanje popolne suverenosti in samostojnosti republike Slovenije. Seveda v interesu vseh ljudi!

Milan JERŠE

Vili Žizek in Janez Stariha v zboru občin

Na nedeljskih volitvah so dobili med kandidati za zbor občin republiške skupščine zadostno število glasov že v prvem krogu dipl. ing. Vili Žizek iz Murske Sobotice (64,7 odstotka oddanih glasovnic) in Janez Stariha iz Gornje Radgone (53 odstotkov). Na odločitev v drugem krogu, ki bo 22. aprila, pa bodo morali počakati naslednji kandidati: Janos Bukovec (35,2) in Laszlo Ligeti (34,9) v lendavski občini, Ljubo Jakelj (33,5) in Miha Magdič (23,0) v ljutomerski občini, ter Karel Franko (44,6) in Franc Horvat (28,3 odstotka oddanih glasovnic) v soboški občini.

Mandat za Krščanske demokrate

Po začasnih podatkih, ki smo jih dobili v turek ob 15. uri na sedežu regijske volilne komisije za 10. volilno okraj v republiškem družbenopolitičnem zboru, je kot edina dobila zadostno število za sodelovanje mandata le stranka Slovenskih krščanskih demokratov. Zanj je glasovalo 12375 volilcev ali 20,33 odstotka. Sledita Slovenska kmečka zveza z 10402 glasa ali 17,09 odstotka in ZKS—Stranka demokratične prenove z 9956 glasov ali 16,37 odstotka. Vse druge stranke so dobile pod 10 odstotkov glasov volilcev v Pomurju.

Na tem velja omeniti, da so obdelani le skoraj vsi podatki s pomurskih volišč, preveriti pa je bilo treba še nekaj poročil volilnih odborov z volišč v soboški občini. Zato bomo o dokončnih uradnih rezultatih lahko poročali prihodnjic.

M. J.

pričemer so najvišjo udeležbo zabeležili v radgonski občini, in sicer 82,2 odstotka, najnižjo pa v lendavski občini (77,7 odstotka). Tako so v vseh štirih pomurskih občinah po udeležbi volilcev nad slovenskim povprečjem.

Med neokrašenih volišč in manj tistega vzdušja, ki smo ga na voliščih poznali včasih, je bila pomembna novost zagotavljanje tajnosti volitev. Za to so se marsikje omislili različne načine, bodisi s kabinami, zavesami ali pregradami. Člani volilnih odborov pa so priskočili na pomoč vsem tistim, zlasti starejšim ljudem, ki so bili morda premalo seznanjeni z volitvami v republiški družbenopolitični zbor. Sicer pa je skoraj povsod potekalo glasovanje brez kakih večjih zapletov.

Zanimivo je, da je dobil predsedniški kandidat Milan Kučan v vseh občinah Pomurja, razen lendavske, več glasov kot njegov najbližji tekmeč dr. Jože Pučnik. Največja razlika je v soboški občini (45,9:26,8 odstotka oddanih glasov). Povsod drugje je dobil od 12 do 38 odstotkov glasov, kar je pod slovenskim povprečjem, ki znaša 44,3 odstotka. Morदा je za marsikoga presenečenje dober visok odstotek glasov za Ivana Krambergerja, ker mu javnomnenjske raziskave niso daja-

Drugače pa je stanje pri kandidatih za člana predsedstva republike Slovenije. Podatki za Pomurje se namreč skoraj povsem ujemajo z republiškimi, kjer je dana prednost Cirilu Zlobcu, Ivanu Omanu, Matjažu Kmeclu in Dušanu Plutu. Edinole v lendavski občini so se bolj ogreli za Slavuja Žizka, ki po priimku sodeč izhaja iz pokrajine ob Muri.

Značilnost nedeljskih volitev

IZIDI NEDELJSKIH VOLITEV

OBČINE:	M. SOBOTA	LEDAVA	LJUTOMER	G. RADGONA	POMURJE	SLOVENIJA
UDELEŽBA v %:	81,2	77,7	81,7	82,2	80,7	76,2
PRESEDNIŠKI KANDIDATI:						
MILAN KUČAN	45,9	32,0	38,2	34,9	37,75	44,3
JOŽE PUČNIK	26,8	32,3	31,0	26,2	29,07	26,4
IVAN KRAMBERGER	16,1	23,7	18,7	24,8	20,82	18,8
MARKO DEMŠAR	11,2	12,1	13,0	14,1	12,6	10,5
KANDIDATI ZA ČLANA PREDSEDSTVA:						
CIRIL ZLOBEC	51,7	49,7	54,3	51,7	51,85	53,8
IVAN OMAN	52,7	52,3	59,0	49,3	53,32	46,5
MATJAZ KMECL	36,2	33,6	39,1	38,2	36,77	38,5
DUŠAN PLUT	34,6	37,6	34,8	34,9	35,47	38,4

DARKO ZOBARIČ, Murska Sobotica: »Moja edina pripomba je, da bi tudi pri članih predsedstva morali navesti stranko, ki jo zastopajo. Po volitvah pa pričakujem, da bodo izvoljeni kandidati izpolnili obljube, zlasti na gospodarskem področju, ki nas skupno z zunanjo politiko, ki ne bo usmerjena proti jugu, lahko privedejo na evropsko raven. Pričakujem večjo suverenost Slovenije in čimprej konfederalni status. Če pa se v okviru Jugoslavije ne bo dalo pogovoriti o teh pomembnih vprašanjih, sem za odcepitev. To je gotovo zelo odgovorno dejanje, toda zavedam se, da lahko sami poskrbimo za svojo usodo.«

ZOLTAN PAPP, Središče: »Večstrankarski sistem je prav gotovo boljši kot prej, ko smo le nekako potrjevali imena na volilnih listih. Mogoče je malo preveč teh strank. Bojim se tudi, da vse preveč obljubljajo, vprašanje pa je, kaj bodo nato izpolnile. Za našo vas pa so volitve tudi upanje na boljši jutri. Če bomo še naprej tako nerazviti, kmalu ne bo več nobene prihodnosti.«

MARIJA HOŽJAN, Lendava: »Odkar sem poročena, sem zdaj prvič šla volit, saj je to dolžnost doslej zame opravljal mož, kot je to bila pač navada pri večini. Opazila sem, da je bila zagotovljena tajnost in da ni bilo kakšnega navijaštva, za koga naj glasujemo. Moram reči, da se ni bilo lahko odločiti, saj sem omahovala med dvema predsedniškima kandidatom. Zelo me je zanimal tudi predvolilni boj, čeprav nisem vključena v nobeno stranko.«

ERIKA KLEMENČIČ, Gornja Radgona: »Tokrat sem šla na volišče z večjim strahom kot prej, ker je bila večja izbira. Upam, da sem se dobro odločila, vendar raje ne bi povedala, koga sem volila, ker delam na takem delovnem mestu, kjer srečujem veliko ljudi. Mislim, da so volitve dobro organizirane, prav tako nam vse dobro razložijo. Nihče me ni prepričeval, za koga naj volim, ampak sem se odločila povsem samostojno. Prej smo lahko o kandidatih in strankah dovolj slišali po radiu in brali v časopisih. Želim si, da bi nam te volitve prinesle nekaj boljšega, kot je sedaj. Predvsem za delavce.«

BORIS ŽUNIČ, Lendava: »Na volišče sem prišel že pred 7. uro, saj sem bil izbran za Demosovega opazovalca, in sicer je bilo to na volišču v dvojezični OŠ Drago Lugarič. Po mojih ugotovitvah je vse potekalo v redu. Niti nisem pričakoval, da bo res tako. Pokazalo se je, da so takšne volitve — tajne in pluralistične — edino pravilne, doslej pa so bili zmagovalci v glavnem znani že vnaprej.«

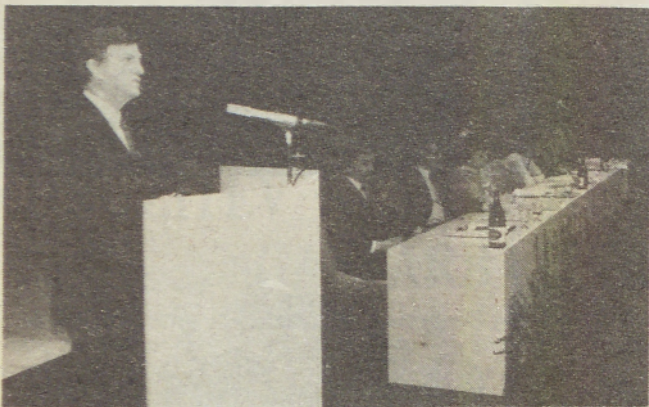
MARIJETA MERTÓK, Murska Sobotica: »Ob veliki udeležbi volilcev menim, da je prav, da je prišlo do takih volitev, kjer se lahko samostojno odločamo o kandidatih. Le po tej poti bomo prišli do sprememb v našem političnem in gospodarskem sistemu, za kar se že dolgo zavzavamo. Predvsem pa bo moralo priti do sprememb v gospodarstvu. Po volitvah bo težavno obdobje prilagajanja na nove razmere, mislim pa, da bomo s pomočjo vseh ljudi dosegli željene spremembe, do katerih je moralo priti.«

MANJ OD PRIČAKOVANEGA

Začetek spodbuden, nadaljevanje ognjevitosti, sklepi pa mlačni. Takšna je prva ocena dela 1. kongresa Svobodnih sindikatov Slovenije, ki ga (ponovno) vodi Miha Ravnik.

Uvodne besede predsednika Zveze sindikatov Slovenije so dajale upanje, da bo kongres, ki so ga imenovali 1. kongres Svobodnih sindikatov Slovenije, pomenil velik preobrat v načinu sindikalnega dela, v sami organizaciji sindikata in vsebini. Če je bil slogan kongresa: Zame gre, za moje delo... potem bi lahko pričakovali, da bo tudi nadaljevanje potekalo v tej smeri. Takoj po uvodni besedi so se delegati razdelili v tri

su, marveč na posebni sindikalni konferenci, ki bo šele čez pol leta. S to odločitvijo so bistveno zvrtili razvojne procese v sindikalni organizaciji, saj bo status quo, ki bo trajal še naslednjega pol leta, prinesel marsikaj. Predvsem verjetno predčasno organiziranje poklicnih in panožnih sindikatov, ki se bodo le stežka vključili v katera od že obstoječih republik (oznaka je pogojna) sindikatov: Zvezo neodvisnih sindi-

Z izvolitvijo Mibe Ravnika za predsednika Svobodnih sindikatov Slovenije se je končal v soboto popoldne v Ljubljani 1. kongres delavske organizacije.

komisije in začeli razpravljati o kongresnih dokumentih, resolucijah, ki so bile predložene, in o tem, kaj naj bo s sindikalno organizacijo v prihodnje. Razprava je bila dokaj goreča, saj so se delegati zavzemali za boljše sindikat, ki naj bi bil organiziran na sodoben način, ki se bo prek kolektivne pogodbe zavzemal za dostojno plačilo delavca (najmanj 600 DEM in povprečno 1.000 DEM v Sloveniji) in ki mu bo tudi zagotavljala normalne delovne razmere. Bili so tudi proti razprodaji družbenega premoženja in so se zavzemali za pametno rešitev pri prehodu na uvajanje lastništva kapitala oz. lastništva proizvodnih sredstev. Če je razprava kazala na vse to, pa je plenarna seja, ki je bila pozno zvečer prvega dne, pokazala, da je v sindikalni organizaciji močna birokratska struktura, ki ji ustreza prejšnje stanje in ki si dovoljuje napredek le z majhnimi in nadzorovanimi koraki. Na večernem zasedanju so sklenili, da o organizaciji sindikata (po poklicno-panožnem ali po teritorialnem načelu) ne bodo sklepali na kongre-

katov Slovenije. Neodvisne sindikate Slovenije in Svobodne sindikate Slovenije, ampak bodo skušali vsaj v prvi fazi ostati samostojni in bodo čakali na to, kaj bo prinesel čas. Res je sicer, da se bodo prej ali slej morali počasi povezovati, ampak to bo mnogo daljša pot, kot pa bi jo lahko naredili že na kongresu. Edina svetla točka kongresa je bilo vztrajanje delegatov na izhodiščnih postavkah v kolektivni pogodbi, ki so že naštet. Za ilustracijo naj navedem citat iz razprave Milana Utrše o kolektivni pogodbi: »Če namreč Gospodarska zbornica Slovenije kot institucija delodajalcev misli na svoji razvpiti poti v Evropo peljati delavski razred z izhodiščnim OD 300 DEM, je to zame balkanska smer te poti in zato naj ta kongres, jasno pove, ta na tej poti našega sindikata ni zraven.«

V ostrem boju so na volitvah za novega predsednika novega sindikata ponovno izvolili starega predsednika Miho Ravnika.

Dušan Loparnik

SOBOŠKI ZBOR KS ŠELE TRETJIČ KOMAJ SKLEPČEN

DELEGATE KLICALI PO TELEFONU — ČIM VEČ SKUPNIH ZASEDANJ ZBOROV — ZAKAJ STANOVANJSKO PODJETJE NE TUDI INVESTITOR? — ZARADI NEKAJ PARKIRNIH PROSTOROV NE BODO UNIČEVALI ZELENIC — ZADNJA SEJA 17. APRILA

Po skoraj enournem čakanju je bil zbor krajevnih skupnosti skupščine občine v Murški Soboti šele v tretje komaj sklepen. Od 42 delegatov je bilo navzočih le 22, kar kaže na dokaj neodgovoren odnos nekaterih delegatov, ki so jim zaupali pomembne družbene funkcije. Na zasedanju so zato po skrajšanem postopku sprejeli odlok o pristojnosti občinskih zborov, o čemer je govoril predsednik SO Andrej Gerencner. Poudaril je, da so zbori enakopravni pri obravnavi in odločanju o vprašanih iz skupne pristojnosti. »Tako načrtujemo, da bi večino vsebinskih vprašanj zbori obravnavali skupno in o njih enakopravno odločali na skupnem zasedanju. Posebno vprašanje pa je vključevanje skupščine pripadnikov madžarske narodnosti kot četrtega skupščinskega zbora, ko gre za zagotavljanje njihovih pravic na narodnostno mešanem ozemlju, kot so otroško varstvo, šolstvo, načrtovanje skupnega kulturnega razvoja itd.«

Delegati zbora KS so brez pri-

pomb sprejeli poročilo o delu sklada stavbnih zemljišč, o ustanovitvi javnega podjetja Komunala in z nekaj pomisleki osnutek odloka o ustanovitvi javnega stanovanjskega podjetja. Edvard Perhavec, delegat KS Partizan v Murški Soboti, je menil takole: »Zakaj novoustanovljeno stanovanjsko podjetje ne bi bilo tudi investitor. Mislim, da je njegova osnovna naloga, da gradi stanovanja, jih daje v najem in jih vzdržuje. Ali se bo na stanovanjsko podjetje preneslo vzdrževanje, ki ga sedaj opravlja komunalno podjetje?«

V nadaljevanju zasedanja so delegati prisluhnili odloku o proračunu občine in zagotavljanju osnovnih dejavnosti, ki se financirajo iz tega vira. Zaradi znanih razmer je bilo nujno, da se osebni dohodki in materialni stroški za december prenesejo v letošnje leto. Sicer pa so v razpravi potrdili aneks o usklajevanju davčne politike ter predloge odlokov o zazidalnih načrtih za Lendavsko — sever in jug v Murški Soboti.

Brez kakih večjih posegov je

treba narediti red na Lendavski ulici, kar je v prvi vrsti stvar prometne inšpekcije, milice in upravnega organa, da bi se izognili nemogočim prometnim zamaškom med pol drugo in pol tretjo uro popoldne. Ne moremo pa si privoščiti, da bi zaradi nekaj parkirnih prostorov uničili zelenice, če se resnično borimo za čisto in zdravo okolje v Murški Soboti,« je bil odločen Andrej Gerencner. Pridružil se mu je tudi delegat iz Gornjih Petrovec Franc Šlihthuber, ki je opozoril na vse večje nanose kamena iz jarkov pri vходу s ceste Murska Sobota—Rakičan k bolnišnici.

Na zasedanju soboškega zbora KS so potrdili tudi uvedbo komasacijskega postopka v katastrski občini Fikšinci-Gerlinci, kjer naj bi v zložbo končali aprila prihodnje leto, in peticijo občinske konference ZSMS-liberalne stranke o gradnji avtoceste Lendava—Ljubljana. Zadnja seja vseh treh zborov SO Murska Sobota v tem mandatnem obdobju je napovedana za 17. april.

Milan Jerše

Tudi Mura znižala cene

Dejstvo je, da se Mura s svojimi izdelki uvršča v višji kakovostni razred, in to se kaže tudi pri cenah; vsaj doslej je bilo tako. Prejšnji četrtek pa so sprejeli odločitev o znižanju cen (selektivno) za 10 do 20 odstotkov. Ker se je medtem znižal tudi prometni davek za 2,5 %, in če bo tudi trgovina prispevala svoj delež pri znižanju, bi se lahko Murini izdelki te dni v trgovinah pocenili za 20 do 30 odstotkov. O tem je bil govor torej prejšnji četrtek na mini tiskovni konferenci pri Murinem generalnem direktorju Božu Kuhariču. V ponedeljek pa smo to preverjali v praksi, in sicer smo poklicali trgovsko organizacijo Potrošnik Murska Sobota. In res so predvidevanja postala dejstva. Poleg Murinih izdelkov so od 20 do 40 odstotkov (izhajajoč iz neto cene) cenejši tudi izdelki nekaterih drugih tekstilnih tovarn (Gorenska oblačila Kranj, Vezena Maribor, Rašica, Angora idr.).

Kako so prišli do takih odločitev v Muri?

»Mi smo poglobljeno razpravljali o razmerah na trgu in ugotovili, da se kažejo posledice jugoslovanskih problemov tudi pri padcu kupne moči in zaostajanju prodaje v trgovski mreži. Ne glede na to, da smo

že prej reagirali in se prilagajali razmeram na trgu, smo ugotovili, da so potrebni še dodatni ukrepi, torej znižanje cen naših izdelkov, da bi trgovski mreži omogočili, da bi prodaja spet začela rasti. Seveda pa lahko naredimo radikalnejše premike pri cenah le vsi sku-

paj. Pri tem še posebno računamo na poteze Markovičeve vlade, in to na radikalno razbremenitev gospodarstva. Menimo namreč, da povečanje stimulacije pri storitvah za 3 in pri izvozu za 7 odstotkov že zdaleč ni dovolj spodbudno, ker je razlika v tečaju dinarja bistveno večja — med 25 in 30 odstotki.«

Kljub vsemu pa so bile Murine zmogljivosti v prvih treh mesecih letos polno zasedene — delali so celo 3 do 4 dni več, kot so načrtovali — tako da so dosegli na domačem trgu za 150 milijonov dinarjev realizacije, v tujini pa okrog 30 milijonov DEM (dosežen indeks 113).

Jože Graj

RADENSKA AMBULANTA V CENTER

Pred časom so sedli za skupno mizo na uvodni, informativni pogovor predstavniki obratne ambulante delovne organizacije Radenska, radgonskega zdravstvenega doma Pomurskega zdravstvenega centra, vodstva Radenske ter soboške enote zdravstvene skupnosti. Tema pogovora je bila proučitev možnosti in posledic priključitve obratne ambulante Radenske Pomurskemu zdravstvenemu centru, ali, recimo mu, javnemu zdravstvu. Kaj je zdravstvene delavce ambulante vodilo do izražanja takih želja in zahtev, smo vprašali dr. Franca Boharja.

»Osnovni razlog je, da želimo pridobiti isti status kot zdravstveni delavec v zunanji zdravstveni službi, oziroma da bo naš položaj enak kot v zunanji zdravstveni službi, toliko prej, ker organizacijsko gledano po delitvi dela služba medicine dela v podjetju spada pod zunanjo zdravstveno službo.

— Kako vi pridobivate dohodek? — Delo kurative smo v celoti dobili plačano od zdravstvene skupnosti, prej občinskih, druge zdravstvene storitve pa znotraj delovne organizacije z direktno menjavo dela. Pri osebnih dohodkih pa zadnjih pet let zaostajamo za zdravstvenimi delavci v Pomurju, Sloveniji, tako da smo verjetno najslabše plačani zdravstveni delavci.

Dr. Franc Bohar

Mnenja smo, da se znotraj delovne organizacije ne dajo primerjati različne strukture, ampak se lahko primerjajo samo znotraj posamičnih dejavnosti. Nesmiselno je primerjati zdravstvenega delavca z gostinskimi, vsak je primerljiv le znotraj svoje dejavnosti.

— Pričakujete, da bi bilo v novi obliki organiziranja boljše?

»V tem trenutku ne morem reči, ali bo boljše ali slabše, vendar menim, da bomo zdravstveni delavci imeli

več podpore med somišljeniki, čeprav ne verjamem, da bi tudi tu šlo vse gladko.«

— Vaša ambulanta ima zelo dobro kadrovsko zasedbo in glede na sprejete normative kadrovske zasedenosti za Pomurje boste potem verjetno morali opravljati zdravstvene storitve tudi za druge bolnike, ne le delavce Radenske?

»Res smo mnenja, da imajo naši delavci zaradi kadrovske zasedenosti nekoliko višji standard kot drugje v regiji. Lahko pa tudi pričakujemo, da bomo opravljali storitve za druge. Sedava: zdravnik, specialisti medicine dela, splošni zdravnik s diplomskim študijem iz hospitalne higijene končuje podiplomski študij iz medicine dela. Potem višja in dve srednji medicinski sestri, poleg tega imamo še obratno zobozdravstveno ambulanto, v kateri delata zobozdravnica in zobna asistentka. Dela še sanitarni tehnik, ki skrbi za sanitarni nadzor in opravlja še poslovne funkcije.«

Uradnega mnenja delovne organizacije o zahtevi odcepitve obratne ambulante in njeni priključitvi splošnemu zdravstvu še ni.

Majda Horvat

Končno samostojne Moravske Toplice

Po treh referendumih, na katerih je večina delavcev odločila »proti« (dvakrat so bili proti organiziranosti v okviru Radenske, enkrat pa proti sprejemu novega statuta), je bil rezultat zadnjega (5. aprila) nasproten.

Od 305 delavcev z volilnega imenika jih 15 ni glasovalo, ostali pa sta bila le dva. Kar 287 delavcev je glasovalo za sprejem novega statuta. Tako so postale Moravske Toplice družbeno podjetje, ki sicer ustvarja dohodek na tržišču, vendar bodo oprosili raznih prispevkov, ker se ukvarajo z zdravstveno dejavnostjo. »Delavci so spoznali, da je nazaj ni več,« je dejal pomožni direktorja Milan Hojnik. Poleg tega pa je bila pravilna organiziranost prvi pogoj za nadaljnje govarjanje o možni sodobnosti s Kompasom. Pred kratkim so vodili iz Kompasovega podjetja Kompas — Hradišča Moravske Toplice. Potrebno bo še marsikaj urediti, vendar namnosti obstajajo — takšen odgovor smo dobili na obeh straneh. Zmalo vilišče Moravske Toplice se bo oziroma potrebuje »velikega teta«, ki mu bo pomagal pri uveljavljanju in uveljavljanju na tujem trgu. Kompas pa tudi že dolgo išče primerno zdravilišče. V svojem pravnem sistemu imajo namreč skoraj vse turistične zdravilišča, manjka jim le še zdraviliška, ki boče tudi Kompas spremljati v tovrne smeri turizma, bo moral svojo ponudbo vključiti tudi zdravilišče. In katero bi bilo primernejše kot prav Moravske Toplice?

Bernarda B. Peček

Spet manj kadrovskih štipendij

Vsako leto govorimo in pišemo, da je v Pomurju premalo kadrovskih štipendij, da delovne organizacije ne kažejo dovolj zanimanja za nove kadre. Namreč, ravno s štipendiranjem bi lahko precej vplivale na poklicne odločitve mladih. Seveda obstajajo takšno njihovo ravnanje tudi objektivni razlogi — nekatera podjetja so namreč zašla v tako situacijo, da niti ne vedo, ali bodo imeli denar za plače, druga pa se zdaj ugotavljajo presežek delovne sile in tako ne vidijo novih kadrovskih potreb. Sploh pa Pomurje v zadnjih letih razvija precej stagnira, in če ni novih programov, razvoja, tudi ni novih kadrovskih potreb.

Razmerje med kadrovskimi in »socialnimi« (iz združenih sredstev) štipendijami se zato čedalje bolj slabša. Tako je bilo pred leti razpisanih že skoraj 1000 kadrovskih štipendij, predlani 715, lani 627, letos pa komaj 436. Več kot dve tretjini pomurskih dijakov in študentov se bo tako moralo potegovati za štipendije iz združenih sredstev, in ker bo cenazus nekoliko strožji kot lani, bo manj upravičenec. In kdor pogledal razpis, je lahko ugotovil, da sta razpisani le 2 štipendiji za prenovljeno gimnazijajo, zanjo pa se je odločilo kar 282 osmošolcev. Najbrž ne kaže ponavljati že izrabljenih komentarijev na to temo, ker je eno stvar, drugo pa praksa.

Jože Graj

PONUDBA MESECA APRILA

Opeka Skok 6/1
Opeka izoskok 6/1
Apno 1 vreča
Cement 1 vreča

4,90 din
30,70 din
51,10 din

Vse cene so brez prometnega davka! Popust velja tudi za člane stanovanjskih združenj.

Cene s prometnim davkom:

opeka skok 6/1
opeka izoskok 6/1
apno 1 vreča
cement 1 vreča

6,22 din
42,60 din
71,00 din

Popust velja samo za vplačila v gotovini!

SEDAJ SMO NAJCENEJŠI!

Naročila in vplačila v trgovini v Košakih.

OPEKARNA KOŠAKI / MARIBOR

Šentiljska 116, tel. 211-018, 211-081

V Beltincih otroški zdravnik

Na beltinski zdravstveni postaji je delala zelo priljubljena otroška zdravnica dr. Zorkova. Vendar se je odselila in nastala je vrzel pri zdravstvenem varstvu otrok. Da velika, so prav došli šele po njenem odhodu. Takrat je bilo dogovorjeno, da bodo v ambulanto prihajali delat pediatri iz Murske Sobotice. Zaradi kadrovskih problemov v dispanserju v Murški Soboti delo ni teklo po dogovoru in zdravnik ni prihajal.

Z zdravstvene postaje v Beltincih so na šolo dobili odgovor, da je na to delovno mesto sprejeta dr. Metlerjeva, ki pa bo začela z delom takoj po specializaciji. Starši pa temu niso povsem verjeli, ker vedo za finančne težave v zdravstvu, s tem pa tudi za nezaposlovanje. Zato so na roditeljskem sestanku zahtevali, da se tudi šola vključi v reševanje problema, pred-

vsem iz strahu, da v Beltincih ne bi črtali tega delovnega mesta.

Na pobudo staršev, krajevne skupnosti in otroškega vrta je prejšnji teden šola sklicala pogovor z odgovornimi in prizadetimi. Vsi so se strinjali, da otroški zdravnik v Beltincih mora biti, saj je na šoli 849 otrok iz sedmih krajevnih skupnosti in gotovo je toliko tudi predšolskih, na zdravstveno postajo pa prihajajo tudi iz drugih krajev.

To leto, dokler je doktorica Metlerjeva še na specializaciji, naj bi delal drugi zdravnik — začasno ali dvakrat na teden zdravnik iz dispanserja, preostale dneve pa bi tudi tako kot sedaj otroke sprejemala splošna zdravnik.

O dogovorjenem bodo pisno seznanili še območno enoto za zdravstvo, saj je delo v ambulanti povezano tudi z donarjem.

mh

v sodelovanju z EVROPA TOURS

Ljutomer, Križevci 2
tel. (069) 81-947, telefaks (069) 87 014

AGENCIJA, KI MISLI NA VAS!!!

- Program prvomajskih izletov: ŠPANIJA — LLORET DE MAR, 10 dni, cena 160 DEM + 1150 din, odhod 23. aprila
- GRČIJA — ATENE, 6 dni, cena 60 DEM + 1150 din, odhod 27. aprila
- Še nekaj prostih mest!
- Organiziramo sindikalne izlete po Jugoslaviji in tujini
- Za šolske in maturantske izlete zelo ugodni aranžmaji v Jugoslaviji, Španiji, Grčiji, Češkoslovaški, Poljski
- Najem dajemo super luksuzne avtobuse NEOPLAN, VANHOL, INECO... z videom, tv, klima naprav, WC, s 50 do 78 sedeži.
- Možnost plačila v več obrokih!

INFORMACIJE: vsak delavnik ob 15. do 20. ure, v soboto od 9. do 14. ure.

Potujte z nami in se prepričajte o kakovosti naših storitev!!!

Iskreno priznanje krivde- odpuščanje-sprava

»Za spravo je potrebno priznanje krivde in treba je priznati, da se je po vojni zgodil zločin nad tistimi, ki so jih po tem, ko so jih Angleži vrnili, enostavno likvidirali; pa še nad mnogimi drugimi. Krivdo je potrebno iskreno priznati, čeprav skušajo nekateri takratno dogajanje opravičevati — glede na razmere. Takrat je bilo namreč zelo nevarno, da se bo naša vojska spopadla z zavetniki na Zahodu — zaradi Primorske —, kar so potem rešili z razmejitvijo con A in B. Nekateri so mislili, da kaže čimprej pospraviti s takimi elementi, ki bi bili morebiti v skrajnem primeru pripravljeno sodelovati s temi ljudmi oz. se obrniti proti partizanom. To je ena plat. Druga pa je masčeva-

dr. Vekoslav Grmič

ne, masčevanje zmagovalcev, s katerim imamo vedno znova opraviti. Lani sem veliko razmišljal o francoski revoluciji in res nam je prinesla marsikaj pozitivnega; toda za kakšno cenno, če so se tisti, ki so tako postavljali v ospredje človekove pravice, med sabo poklali. Da ne govorimo o mnogih nedolžnih. Tako je tudi pri nas: zmagovalci so pač stonili svoje in zato je treba razlikovati med tistimi, kar se je dogajalo med vojnami in tistimi, kar se je dogajalo po njej. Trdim, da tisti, ki se čutijo kakor koli sokrivi ali nadaljujejo politiko tistih, ki so po vojni zagrešili take stvari, iskreno priznajo krivdo. To ni bilo prav, bil je zločin, čeprav so določeni razlogi, ki recimo pomenijo nekašne olajševalne okoliščine. Ob priznanju krivde pa je nujno potrebno tudi odpuščanje, saj brez tega ne bo sprave. Odpuščanje pa je zelo verska, krščanska kvaliteta, ki jo najdemo predvsem v svetem pismu. Tu imamo tri primere, kako naj bi odpuščali: vrnitev izgubljenega sina, ravnanje z očito grešnico in apostol Peter zataji Kristusa. Gre za odpuščanje, kakršno nam narekuje evangelij. Če resno obžaluješ, pa si pripravljen tudi popraviti krivico, kolikor se le da. Mrtvim je treba vrniti njihovo dostojanstvo in se spraviš z živimi, jim popraviš krivico, ki se jim je zgodila, jih rehabilitiraš, »nakusamo povzeti in posredovati okvir nedavnega srečanja ljutomerskih komunistov z enim od vodilnih teoloških mislecev in humanistov na Slovenskem, mariborskim naslovnim skotom, članom vodstva slovenskih socialistov, dr. Vekoslavom Grmičem. O njegovem nastopu smo resda že poročali, vendar se zdi, da ima sleherni nastop tovrstnih osebnosti samosvojo težo in je kamenček v mozaiku k njegovemu poročilu. Od tod odločitev, da še kaj izluščimo iz tokratnega Grmičevega javnega premišljevanja, čigar rdeča nit so bile razsežnosti L. i. državljanske umiritve oz. narodne sprave.

Govorica pameti z veliko začetnico
»Sprava je končno le versko dejanje, saj je na tak način, kot sem povedal, ne narekuje razum ali običajna pamet, ampak tisto, kar se v evangeliju imenuje pamet z veliko začetnico, ki je več kot pamet. Komur je to sveto, je resnično sposoben sprave. Če pa nekemu to nič ne pomeni, je težko govoriti o spravi. Zato sem proti temu, da vse skupaj preveč napenjamo in izdajamo knjige, izšle leta

1944, ki so jih pravzaprav izdali belogardisti, torej druga stran, z enostranskim gledanjem, kar je sicer skušala vzeti kot sveto resnico. Resda je tam veliko resnice, je pa tudi veliko zmot in polresnic. To sem takoj videl po nekaj straneh branja. Tako recimo čisto jasno povedo, da je bil Kocbek od vsega začetka član partije, ker seveda sploh ne drži, in zato da je bil takšen in takšen. Moti me tudi to, da prav tisti, ki bi se morali čutiti soodgovorne za to, kar se je dogajalo, danes najbolj pljuvajo po tistih, ki naj bi vse to zagrešili. So nekateri voditelji novih strank — ali so vsaj med vodilnimi — ki so se pred nekaj leti dekletom trgali križec pri predavanjih; čim je videl, da ima katero od deklet križec okrog vratu, ga je strgal; danes pa je med vodilnimi v alternativni, za demokracijo, proti boljševizmu, ki so ga drugi zagrešili. To so malo čudne stvari, ne? Iz tega ne bo sledila sprava,« je menil pomurski rojak iz Dragotincev pri Vidmu ob Ščavnici, ki so ga pred leti strahovito napadli, z leve in desne, iz posvetne in zlasti cerkvene, verske hierarhije, zaradi njemu lastnih pogledov na nekatera razvojna vprašanja tega in prihodnjega časa. Takrat je v pogovoru za naš časnik odločno pribil: »Nisem katoliški ideolog, ampak samostojen mislec!« Sicer pa ostajamo pri omenjenem predavanju oz. srečanju, pri čemer je dr. Grmič tudi povedal: »Veliko sem se ukvarjal s temi stvarmi, a nisem mogel dognati, od kod pravzaprav izvira tisto povelje, ki so ga izvršili, ko so vrnjene domobrance enostavno likvidirali. Nekateri dokumenti namreč govorijo za to, da je še 14. maja prišlo povelje iz glavnega štaba iz Beograda, da je treba nehati s streljanjem in justifikacijami in krivce postaviti pred sodišče; kakor bo odločilo sodišče, tako naj bo. Angleži so vrnili domobrance 16. maja, to se pravi pozneje. Tu naj bi — tako daleč se danes že da dognati — vojaška oblast, tedanja, tukaj na severu, odločala o zadevah, ne »redna« oblast v Ljubljani; tukajšnja na severu naj bi vse skupaj naredila.

Koliko je to storila z vednostjo Ljubljane, je drugo vprašanje.«

Ugledni sobesednik je v razpravi odgovoril na več vprašanj navzočih.

Vzemimo le tisto, ki se tiče zadnjih prevratnih dogodkov v deželah realnega socializma. »Tu sploh ni šlo za socializem, ampak za psevdosocializem, lažni socializem. Eno se je govorilo, drugo delalo. V vseh teh deželah so veliko govorili o človekovi svobodi, celo demokraciji, o človekovih pravicah, o enakopravnosti vseh državljanov. Vsega tega pa v resnici ni bilo. Priznati moramo, da je bil gospodarski krah, do katerega je prišlo v teh državah, nedvomno neposredni pobudnik za spremembe, da pa je do njega prišlo predvsem iz istih razlogov: eno se je delalo, drugo govorilo. Z drugimi besedami: sistem realnega socializma ni poznal etičnih vrednot, ni poznal morale ali je pre malo upošteval. Tako so si danes v resnici ljudje vzeli tisto, o čemer so jim prej samo govorili. Torej so jih toliko zrevolucionirali, da so si bili sami pripravljeno vzeti to, o čemer so jim prej samo govorili. Kakor gre za propad psevdosocializma, tako gre hkrati za zmago humanističnih vrednot, ki bi jih moral uresničevati vsak pristni socializem. Tudi če govorimo o gospodarski krizi, je ta navezadnje posledica nemorale na gospodarskem področju. Ob tem mi vedno prihajajo na misel Krekove besede, ko je dejal, da se mora človek na vseh področjih — naj bo v politiki, gospodarstvu ali kje drugje — moralno obnašati: in še vedno mislim, da je socializem brez visoke morale nesmisel oz. se prej ali slej sprevrže v svoje nasprotje.«

Za zdaj pa še tole iz Grmičevega premisleka, ki se dotika vzgoje:

»Gre za vzgojo za mir, za pravilen odnos do okolja in za državljanski pogum; da znaš reči tudi NE. Če bi vzgajali ljudi samo za pokorščino, je to zelo nevarna zadeva. Tisti ljudje, ki so nam danes pokorni, bodo jutri tudi komu drugemu; če je pokorščina najvišja vrednota, je čisto vseeno, kdo je.«

Branko Žunec

Skladi za nove programe in nova delovna mesta ali:

KAKO POSPEŠITI RAZVOJ?

Pomagaj si sam, pa ti bodo pomagali tudi drugi. Kaže, da bo treba ta izrek vse bolj uresničevati. V mislih imamo predvsem gospodarski razvoj, nove naložbe v razvojne programe in nova delovna mesta, ki bi jih še posebno v Pomurju kravovo potrebovali.

Medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje je bila pred dvema letoma pobudnik predloga za ustanavljanje posebnih skladov za pridobivanje novih proizvodnih programov in novih delovnih mest. Kako je to zaživele v praksi? nas je zanimalo.

»Da, tudi v občini Murska Sobota smo ugotovili, da je tak sklad potreben in ustanovili smo ga z osnovnim namenom, da bi ob morebitni odločitvi investitorjev z drugih predelov Slovenije za vlaganje v nove programe v naši občini lahko na neki način priskočili na pomoč — bodisi da bi pripravili ustrezno zemljišče bodisi da bi krili izdatke za infrastrukturo in podobno. Moram reči, da sem imel kot predsednik izvršilnega odbora podpisnikov tega sklada dokaj nevhvalno nalogo, da smo prepričali delovne organizacije, naj pristopijo k samoupravnemu sporazumu in s tem združijo sredstva v višini enega odstotka od dohodka. Večina podjetij je razumela potrebo po takšnem načinu spodbujanja

To pa je prav gotovo precejšen delež.

Ali v minulih dveh letih ni bilo drugih programov v soboški občini kot hotel v Moravskih Toplicah? Jože Kovač odgovarja: »Naložba za novi hotel je tako velika, da bi bilo nesmiselno drobiti in trošiti denar iz sklada še za druge namene. Rekli pa smo, da z letom 1989 končamo vse obveznosti do Moravskih Toplic, tako da bomo lahko sedaj sofinancirali druge programe, za katere bo ugotovljeno, da ustrezajo kriterijem samoupravnega sporazuma. V ta namen smo že razpisali natečaj in prispelo je 5 vlog (iz Agroservis, Vrtnarstva, KZ Panonka in Grafičnega podjetja Tiskarna Murska Sobota ter Mikrokozmos iz Ljutomer). Vse vloge enakovredno konkurirajo za sredstva, vendar moram reči, da smo jih dali v strokovno presojo Temeljni pomurski banki, kjer bodo ugotovili upravičenost zahtevkov. Mislimo pa, da tehnološke posodobitve ne moremo enačiti z odpiranjem novih dejavnosti, ampak da je to naloga tekočega gospodarskega procesa.«

Posodobitve in novi programi Tiskarne

Ali tehnološka posodobitev ali nov program? Tu pa bodo prav gotovo različna gledanja. V Grafičnem podjetju Tiskarna v Murski Soboti so mnenja, da gre v njihovem primeru za eno in dru-

Tudi v lendavski občini so ustanovili sklad za pridobivanje novih programov iz delovnih mest, ki pa ni zaživel, kot bi bilo potrebno. Določena sredstva, ki so jih vseeno uspeli zbrati, pa so namenili za urejanje zemljišč, infrastrukture ali objektov za nove proizvodne programe. Letos bo sklad prenehal delovati, računajo pa, da bodo uspeli dobiti denarne »injekcije« iz republiškega sklada za pospeševanje manj razvitih območij in iz tako imenovanega razvojnega dinarja, ki se prav tako zbira na ravni Republike Slovenije. Na omenjena naložba so posredovali 10 programov, med katerimi so po vrednosti naložb največji širitev hotelsko-turistično-zdraviliškega kompleksa hotela Lipa, gentamicin I in II tovarne zdravil Lek in novega podjetja Keral (okrasna keramika) Lendava.

razvoja, nekateri pa so trdovratni in se ne dajo prepričati, da je to koristna stvar za občino in regijo, nam je povedal mag. Jože Kovač.

Soboška občina takšen sklad torej ima, in to s 23 podpisniki.

Zneskovno sta vanj največ prispevala Mura in Potrošnik, vsot pa zaradi hiperinflacije niti ne kaže omenjati. Potrebno pa je zapisati, da so iz zbranih sredstev pokrili okrog 10-odstotno vrednost začetne naložbe za novi hotel Ajda v Moravskih Toplicah.

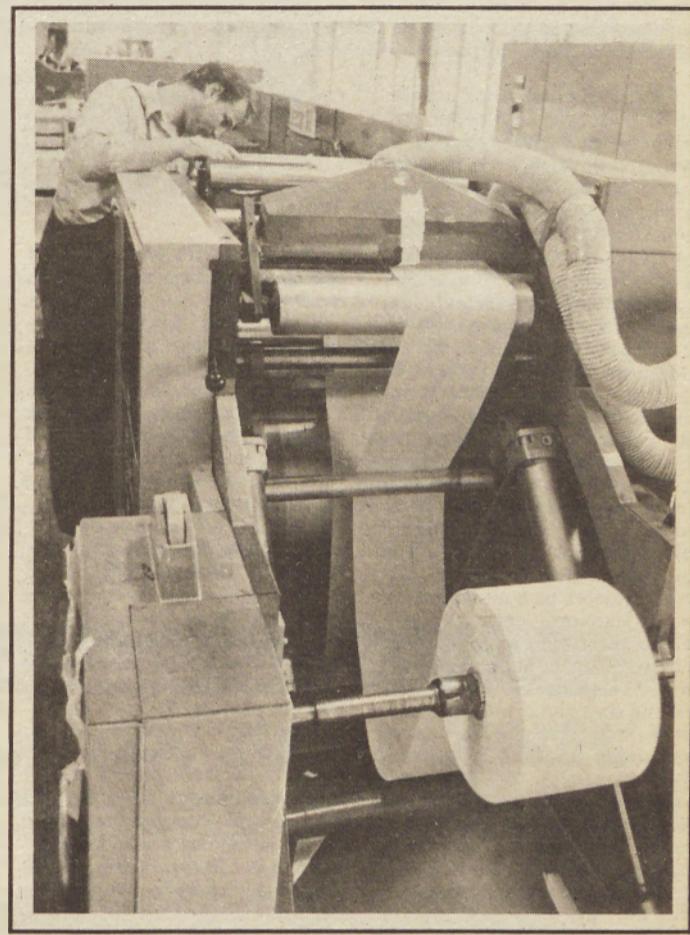
Tudi kovinarji v regijskem odboru sindikata

Po zapletih na prvi seji so v Murski Soboti vendarle ustanovili regijski odbor sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije Pomurja. Predsednik je postal Danilo Šipoš iz IMP Panonije. Sicer pa so na seji spregovorili o kongresnih dokumentih. Vinko Klemencič iz ljutomerskega Tehnostroja je menil, da je treba v prvi vrsti odgovoriti na tista vprašanja, ki najbolj žulijo delavce. To pa so plače, s katerimi kovinarji Pomurja ne morejo biti zadovoljni. Na podoben problem je opozorila tudi delegatka iz Lendave Zdenka Bobovec, ki se je vprašala, kako lahko delavec s 400 markami mesečne plače, kot omenja Gospodarska Zbornica Slovenije, preživi v sedanjih razmerah.

M. J.

sklada. Mi smo proti koncu lanskega leta na račun novih vlaganj že zaposlili okrog 10 delavcev, predvidevamo pa še okrog 15 dodatnih delovnih mest.«

sestavi ABC Pomurke (od lanskega decembra) Jože Lenarčič. Temu, kar zdaj počnejo v tovarni, slikovito pravi »krpanje« proizvodnje, kajti podjetje mora ži-

Na vidiku Agroservisov prevzem Tamovih kabin

Ne gre zgolj za rutinski prevzem, marveč za nepretirano sodelovanje z mariborskim Tamom, saj zanj že več let nastajajo v Agroservisovem proizvodnem oddelku določeni izdelki. Po sporazumu je predvideno, da po določenem času tovrstne programe dopolnijo oz. obnovijo. »Po sanacijskem programu iz leta 1984 je bilo predvideno, da bi lani prevzeli od mariborskega Tama izdelavo kabine TAM T-80, kar pa zaradi znanih težav v tem mariborskem podjetju ni bilo mogoče. Pač pa naj bi do tega prišlo v drugi polovici leta 1990 pod pogojem, da se razmere v Tamu normalizirajo. Upamo, da bodo v aprilu te zadeve uredili, zato smo po organizacijski in tehnološki plati pripravili vse potrebno, da izpeljemo prenos. V tem okviru smo tudi zaprosili za pomoč sklad za pridobivanje novih proizvodnih programov in delovnih mest v soboški občini. Potrebni bodo namreč določeni tehnološki popravki — glede na našo specifičnost in nakupe osnovnih sredstev (strojne škarje, stiskalnica in podobno). Brez dodatnih sredstev bi bili ti stroški preveliko breme za Agroservis, ki se največ ukvarja s servisno dejavnostjo,« nam je pojasnjeval direktor družbenega podjetja v

veti in tudi delovna sila mora biti zaposlena, in dodaja: »V naši proizvodni dejavnosti je zaposlenih 35 delavcev. S prenosom omenjenega programa želimo obdržati število zaposlenih, jim dati delo in s tem primeren zaslužek.«

V radgonski občini sklada za pridobivanje novih proizvodnih programov in delovnih mest niso oblikovali, imajo pa ga v Ljutomeru. Kot nam je povedal njegov predsednik Oskar Likar, so lani s 33 tisočaki pomagali pri vlaganjih v gostinsko-turistični kompleks Banovci, medtem ko se na letošnji natečaj ni prijavil nihče.

Na dokajšnjo previdnost pri pojasnjevanju načrtov za pridobivanje novih proizvodnih programov in delovnih mest pa nismo naleteli samo v soboškem Agroservis, ampak tudi v podjetju Vrtnarstvo in v ljutomerskem podjetju za razvoj Mikrokozmos; ob Kmetijski zdruzi Panonka (HPC) in Grafičnem podjetju Tiskarna so to — kot že navedeno — organizacije, ki se potegujejo za gmotno pomoč iz omenjenega sklada. Nič kaj dosti nečje napovedovati, še manj obljubljeni, ampak so izključno za to, da izrečeno in zapisano udeležijo.

Jože Graj
Branko Žunec

IZREDNO UGODNI NAKUPI!

Kmetijsko trgovsko podjetje Marko Slavič
Ključarovci št. 19

V ZALOGI IMAMO VES GRADBENI MATERIAL PO IZJEMNO UGODNIH CENAH:
● vreča cementa le 67,40 din ● opeka križevskih opekarn (veliki modul) le 7,50 din komad ● vreča apna 43 din

OB NAKUPU Z NAROČILNICO STE OPROŠČENI PLAČILA PROMETNEGA DAVKA!

KMETIJSKA MEHANIZACIJA:

● sejalnice za koruzo ● enosne prikolice (cena le 32.000 din)
● v zalogi imamo Sipove kmetijske stroje

UMETNA GNOJILA — SEMENSKA KORUZA — VSE VRSTE KRMIL
Možna dostava na dom!

Odpri vsak dan od jutra do večera!
Pokličite nas po telefonu 87 731.

IZREDNO UGODNI NAKUPI!

KMETIJSKO GOSPODARSTVO RAKIČAN

ŠTIRI DESETLETJA BREZ IZGUBE IN Z DOBRIMI REZULTATI

V Kmetijskem gospodarstvu Rakičan so uspešno zaključili lansko poslovno leto, rezultati pa kažejo, da je bilo to eno najbolj uspešnih. K dobrim rezultatom v poljedelstvu je veliko prispevalo ugodno vreme v lanskem letu, ne zaostajajo pa tudi rezultati v živinoreji. In kako lanskoletne rezultate gospodarjenja ocenjuje dipl. inž. Franc Skledar, direktor Kmetijskega gospodarstva Rakičan?

FRANC SKLEDAR: Lani smo na 1979 hektarjih pridelali povprečno 64 dt pšenice, osušene na 14 odstotkov vlage, s tem povprečnim pridelkom pa smo se ustvarili na drugo mesto v državi, takoj za Beljem, ki pa ima neprimerno boljše zemljo kot mi. Pri koruzi za zmo smo na 2.653 hektarjih dosegli povprečni pridelok nekaj čez 80 dt koruze, osušene na 14 odstotkov vlage, vendar moram dodati, da smo imeli več kot 90 odstotkov ranih hibridov iz razreda 200, ki so izredno kakovostni, vendar dajejo nižje pridelke. Naj za primerjavo navedem, da so slavonski kombinati lani dosegli povprečni pridelok 72 dt koruze, čeprav sejajo poznejše in bolj rodne hibride, vendar jih je lani prizadela suša. Doslej najboljši pridelok pa smo lani dosegli pri sladkorni pesi, kjer smo na 553 hektarjih pridelali povprečno 588 dt neto pese po hektarju. Vso pridelano koruzo pokrmimo naši živini in tudi v živinoreji smo dosegli zelo dobre proizvodne rezultate. V lanskem letu smo prodali 59.859 pitanih prašičev v skupni teži 6.163.604 kilogramov ter 4.003 plemenskih mladic in merjascev. Povprečna poraba krme v naši farmi prašičev je znašala 3,79 kilograma za kilogram prirasta, pri pitanih prašičih pa je bila poraba 3,45 kilograma. Dnevni prirast pri pitanih prašičih je znašal 0,605 kilograma. Lani smo prodali 5.250 glav pitane govčke, kar je za 595 glav več kot leto prej, dnevni pri-

rast pa je znašal 1,056 kilograma. Zelo dobre rezultate smo dosegli tudi v proizvodnji močnih krmil, ki smo jih izdelali 36.748 ton, posušili pa smo 46.810 ton koruze in pšenice.

Ob zelo dobrih proizvodnih ne zaostajajo verjetno tudi finančni rezultati?

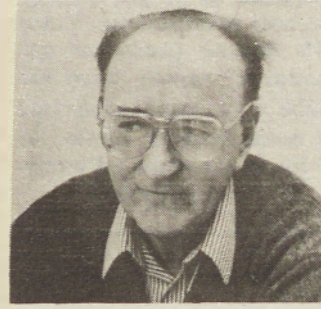
FRANC SKLEDAR: V lanskem letu je znašal ustvarjeni dohodek 62,48 milijona konvertibilnih dinarjev (indeks v primerjavi z letom prej znaša 3897,4), za osebne dohodke smo namenili 16,26 milijona dinarjev (indeks 1830,9), za davke in prispevke pa 13,57 milijona dinarjev (indeks 6186,2). Prav ta zadnji podatek najbolj očitno potrjuje, kako močno so v lanskem letu narasli davki in prispevki, vse naše dajatve skupaj pa so lani znašale kar 22,34 milijona konvertibilnih dinarjev. Zato ne sprejemamo očitkov, da družbeni sektor kmetijstva ne plačuje davkov. Za primerjavo naj navedem le podatek, da so kmetje v soboški občini lani za vse dajatve plačali le 2,29 milijona dinarjev ali desetkrat manj kot mi. Podatek, da imamo mi 6.550 hektarjev obdelovalnih površin in 520 zaposlenih, 13.700 zavezancev davka iz kmetijstva pa razpolaga z okrog 40.000 hektarji obdelovalnih površin, dovolj zgovorno potrjuje, kdo je bolj obremenjen — zasebni ali družbeni sektor. In še nekaj podatkov iz našega finančnega poslovanja. Za stanovanjski prispe-

vek smo dali 0,67 milijona dinarjev, za rezervni sklad 2,72 milijona dinarjev, za bruto osebne dohodke pa smo rezervirali 4,71 milijona dinarjev, kar znaša približno enomesečni osebni dohodek, ki ga bomo razdelili julija. Za poslovni sklad smo namenili 24,54 milijona dinarjev, ustvarjeni bruto dobiček na delavca pa je znašal 85.119 dinarjev (indeks 6392,8). Za lani smo načrtovali, da bodo naši osebni dohodki znašali povprečno mesečno 505 DEM po delavcu, dosegli pa so višino 627 DEM, kar je predvsem posledica dobrega finančnega rezultata. Naj še omenim, da znašajo letošnji povprečni osebni dohodki 749,70 DEM ali 5.247,90 dinarjev na delavca, s takšnimi osebnimi dohodki pa smo nad republiškim povprečjem.

V zadnjih letih ugotavljamo, da naložbena dejavnost tudi v Pomurju stagnira. To pa ne velja za Kmetijsko gospodarstvo Rakičan, kjer je ta dejavnost bila precej živahna.

FRANC SKLEDAR: Za investicije smo lani namenili 18,49 milijona revaloriziranih konvertibilnih dinarjev, ena največjih investicij v lanskem letu pa je bila izgradnja nove farme za pitano govedo na ekonomski enoti v Motvarjevcih za 600 stojišč. Revalorizirana vrednost te naložbe znaša 8,54 milijona dinarjev, predani pa smo takšno farmo že zgradili na ekonomski enoti Ginjačev. Obe sta zgrajeni za globoki nastilj, tako odpade problem onesnaževanja z gnojnic, hlevski gnoj pa bomo uporabili za gnojenje naših njivskih površin. Med večjimi investicijami naj omenim še namakalni sistem Beltinci—Nemščak na 142 hek-

tarjih, nakup kmetijske mehanizacije, obnovo vinogradov in most na mejnem potoku v Mostju. V Tovarni močnih krmil smo uspeli z nabavo poslovnega in procesnega računalnika usposobiti tovarno v eno od najboljših računalniško vodenih tovarnih močnih krmil v državi. Da bi rešili problem sanacije čistilne naprave za gnojeko na Nemščaku, smo dali s pomočjo italijanskih strokovnjakov narediti glavni projekt. Na čiščenje gnojkeve smo mislili že v letih 1979/80, ko smo rekonstruirali naši prašičji farmi Nemščak in Jezera in ko smo na Nemščaku zgradili nove hleve in selekcijsko središče.

Velikokrat slišimo pripombe na račun velikih prašičjih farm, ki onesnažujejo okolje. Kako komentirate te ugotovitve?

FRANC SKLEDAR: Mislim, da so družbene prašičje farme upravičile svoj obstoj. Te so v letu 1988 dale na tržišče 352.070 pitanih prašičev, kmetje pa skupaj 271.998 prašičev. Če ne bi bilo družbenih farm, bi moralo biti pri kmetih zgrajenih več manjših farm, ki bi se bolj onesnaževale okolje, saj bi jih bilo veliko in na več krajih. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da smo prav v družbenih farmah dosegli velikanski napredek v selekciji, pa tudi v tehnologiji pitanja. Tako smo zmanjšali porabo krme za kilogram prirasta, povečali odstotek mesa, povečali težo šunke in še kaj. S selekcijo smo vzgojili takšne prašiče, ki se lahko kosajo s tistimi v prašičerejsko razvitih državah. Naše družbene farme vsako leto prodajo tudi več tisoč plemenskih mladic in merjascev kmetom, so upravičile svoj obstoj. To, da nimajo rešenih čistilnih naprav, niso krive same, saj so jih zgradile po projektih do-

mačih strokovnjakov in ti naj nosijo odgovornost, da ne funkcionirajo. Kot sem že dejal, smo za sanacijo obstoječe čistilne naprave pri nas zato dali narediti glavni projekt s pomočjo italijanskih strokovnjakov in ko bo sanirana, upamo, da ne bo več onesnaževala okolice. Italijanske izkušnje to potrjujejo, zato načrtujemo, da bomo prvi del nove čistilne naprave zgradili že prihodnje leto.

V zadnjem času velikokrat slišimo kritike na račun družbenega sektorja kmetijstva. Nekateri so mnenja, da bi družinske kmetije boljše gospodarile, zato bi bilo potrebno družbeno zemljo razdeliti?

FRANC SKLEDAR: V Kmetijskem gospodarstvu Rakičan sem zaposlen že od leta 1950 in od leta 1952 sem na delovnem mestu direktorja. Lahko rečem, da vsa ta leta niti eno leto nismo zaključili gospodarjenja z izgubo. Leta 1950 smo imeli 244 hektarjev obdelovalne zemlje, sedaj je imamo 6.550 hektarjev, od tega 6.060 hektarjev njiv. Razen z združitvijo kmetijskih posestev Beltinci in Lendava ter z manjšimi prevzetimi površinami bivših kmetijskih zadrug, smo naše površine povečali z odkupom na prostovoljni osnovi. V teh letih smo meliorirali 5.551 hektarjev

svojih površin, močno pa smo povečali tudi zmogljivosti v naših pitališčih. Tako zdaj letno spitamo okrog 75.000 prašičev ter prodamo okrog 5.000 plemenskih mladic in merjascev. Od leta 1962 do 1982 smo prodali več kot 100 tisoč glav pitanih govčev (povprečno 5 tisoč na leto). Razen tega smo vsako leto vlagali sredstva v nakup zemlje, v melioracije, v nakup mehanizacije, v obnovo vinogradov in sodovnjakov ter v gradnjo gospodarskih objektov. V zadnjih letih smo postavili tudi dva namakalna sistema. Zato menim, da splošna kritika na račun družbenega sektorja ni upravičena, saj to dokazuje tudi naši rezultati. Naj omenim, da znaša naše osemletno povprečje pri pšenici več kot 60 dt po hektarju, takšne rezultate pa dosega le malo kmetov v Sloveniji. Zato glede na predlagane nove agrarne reforme lahko zastavim le vprašanje, ki sem ga postavil že lani. Le kdo bi našel tisti, ki bi dal razdeliti zemljo Kmetijskega gospodarstva Rakičan, kjer dosegamo vrhunske rezultate tako v poljedelski pridelavi kot v živinoreji in kjer nismo nikoli poslovali z izgubo? Kdo bi prevzel vso težko mehanizacijo in vse hleve? In nezadovoljnih kakšne bi bile lahko posledice po vsem tem?

BOLEZEN, KI LAHKO PRESENETI

PERONOSPORA VINSKE TRTE

Ko hodimo po naših vinogradih z lepo zvezanimi šparoni, nam sel nehoti zaide v leto, ki je pred nami. Bo dobra ali slaba vinska letina, nam bo narava prizanesla in ali bo leto oidijev, peronosporo ali kakšno drugo? In prav ta razmišljanja so me pripeljala do pisanja tega članka, da skupaj s pomurskimi vinogradniki obnovimo znanje o peronospori ter novih spoznanjih v zvezi z njo. Lansko leto je bilo namreč peronosporo.

Peronospora gotovo sodi med najpomembnejše bolezni vinske trte povsod po svetu, kjer to rastlino gojimo. Bolezen so prinesli leta 1878 z zelo odporno ameriško trto iz Amerike v Francijo, od kod se je hitro razširila po vsej Evropi. Nekaj let so bili ljudje nemočni, dokler jih ni leta 1885 nekako odrešil Francoz Millardet, ki je odkril učinkovito škropivo — bordsko brozgo.

Gliva lahko okuži vse zelene organe vinske trte, liste, kabrnike, grozde, vitice in zelene mladike. Prvi znaki bolezni se pokažejo na listih v obliki rumenkastih prosojnih ali oljnih madežev. Na pegah se s spodnje strani lista kmalu pojavijo bele plesnive prevleke iz trsoščev in letnih trosov glive. Pege se večajo, rjavijo in se sušijo. Pri močnih okužbah lahko odpade tudi večji del listja, zaradi tega si trta le v naslednjem letu ne opomore prav. To imenujemo zgodnja peronospora.

Proti koncu poletja, ko začne grozde zoreti, se pojavi na vrhovih trte na starih listih t.i. »pozna peronospora«. Ta povzroča predčasni odpad listja, zaradi česar trta slabše dozori in je zato tudi proti nizkim temperaturam dosti manj odporna.

Poznamo tudi »peronosporo na kabrnkih«. Celoten kabrnček prekrije bela mrežna prevleka. Le-ta postane temno rjavkaste barve, se značilno zvije, spari in posuši.

In zadnja oblika peronospore je na jagodah v velikosti grabeloga zrna. Spoznamo jo po značilni rjavovijoličasti barvi jagode, ko so se vse druge zdrave jagode zelene. Tudi oblika jagode je nekako stisnjena.

Sedaj smo našli vse možne oblike peronospore, kako pa je z okužbo? Najugodnejši čas zanjo je od sredine aprila pa tja do konca junija. Dani pa morajo biti naslednji pogoji:

1. srednja dnevna temperatura zadnjih dni mora biti vsaj 11° C,
2. v zadnjih 24 urah mora pasti vsaj 10 mm dežja,
3. v tem času mora imeti vinska trta liste, ki merijo v premeru vsaj 2,5—3 cm.

Okužba s peronosporo poteka le ponoči. Zoospore vržejo dežne kapljice na liste, kjer te plavajo in se približajo listni reži, kjer pozemljejo kalček, s katerim prodirajo v notranjost lista. V medceličnih prostorih razvijejo micelij, ki prodira v celice. To okužbo imenujemo tudi primarna infekcija.

Po uspehi primarni infekciji se po poteku inkubacijske dobe kaj hitro začne sekundarna infekcija s pomočjo konidijev. Tako se bolezen vse do jeseni prenaša s sekundarno infekcijo, če so ustrezne vremenske razmere.

In prav pri spremljanju vremenskih podatkov se začne govor o varstvu pred peronosporo. Kakšni so pogoji, da primarna infekcija uspe, smo povedali že prej. Trto moramo prvič škropiti pred začetkom prve inkubacijske dobe. Inkubacijska doba je čas, ki preteče med trenutka, ko glivica proдре skozi listne reže v tkivo, pa dotlej, dokler se ne pokažejo prva znamenja bolezni — oljni madeži. Inkubacijska doba je zelo odvisna od toplote. Trajanje izračunamo po Müllerjevi inkubacijski krivulji, če poznamo toploto in zračno vlago v vinogradu. Na tej podlagi je nastala tudi edina sprejemljiva metoda za določanje rokov škropljenja. Metodi, ki ju v sodobnem vinogradništvu naj bi smeli več upoštevati, sta kolearska metoda (škropljenje po napovedanih datumih) in metoda fenoloških faz.

Podlaga za inkubacijsko metodo je Müllerjeva inkubacijska krivulja. Izračuna tu ne bi obravnavali, ker ga najdete v vsaki boljši vinogradniški knjigi. Pogoj za dober izračun pa je seveda kakovostno spremljanje meteoroloških podatkov. Ti se spremljajo s hidro-termografi v meteoroloških hišicah ali avtomatskimi meteorološkimi postajami, kot so METOS, PAAR in druge. Tu je izredno pomembna tudi lokacija spremljanja, saj vemo, da klima v Radgonskih gorah še zdaj ni podobna Goričkemu. Ker so to drage aparature, je nakup za posameznika skoraj nesprejemljiv. Bi pa bilo smiselno, če bi o nakupu razmišljale skupine vinogradnikov, ki imajo vinograde skupaj. Če bi nam na ta način uspelo prihraniti kakšno škropljenje, bi se poznalo pri današnji ceni pesticidov. Tudi obremenitev okolja bi bila manjša. In če že ne bi prihranili škropljenja, ampak bi vse opravili v optimalnih rokih, bi bil napredek velik.

Sodoben vinogradnik o škropljenju na pamet ne bi smel več razmišljati. Če že ne zaradi drugega, mu mora biti mar vsaj okolja.

Roke škropljenja si torej določimo, zanima nas samo, katere pesticide uporabljati. V naših okoljevarnih razmerah interviramo proti peronospori 6- ali 7-krat. Za prvi dve škropljenji bi dali prednost ditiokarbomatom, kot so antracol, dithane M-45 in folpet. Tretje škropljenje je nekako pred cvetenjem. Za to in naslednje škropljenje bi uporabili sistematike, ki delujejo tudi kurativno. To so ridomil M7, sandofan F in mikal, po cvetenju pa pripravkov na bazi bakrovega oksida, kot so cuprablau Z ali kupropin. Pazimo na odmerke, ki jih računamo v kg ali l/ha!

Škropljenje proti peronospori bo potrebno nameniti več pozornosti, kot smo pretekla leta, kajti ni tako nenevamo, kot si mislimo, posebej v zanj ugodnem letu. Kdo ve, mogoče je to letošnje!

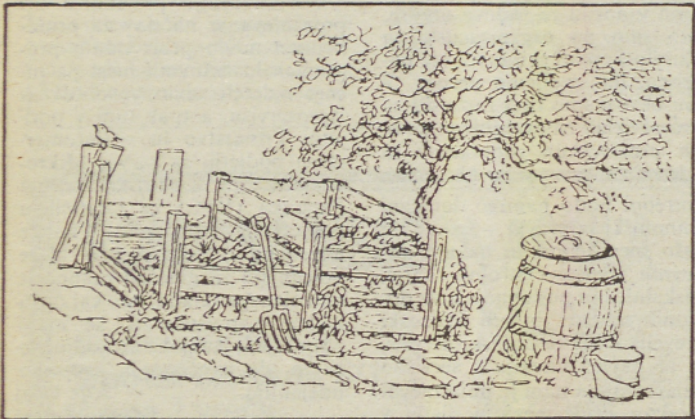
Kako in s čim se boriti proti oidiju, pa prihodnjic!

Kraner Andrej, dipl. inž. agr.

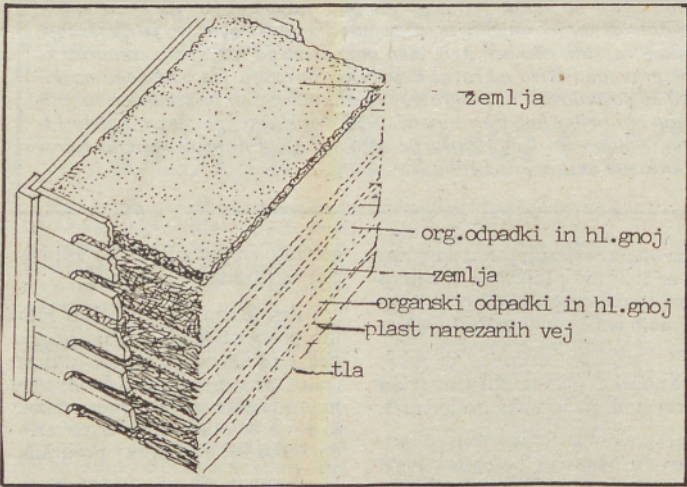
Priprava in uporaba komposta

Hlevski gnoj in kompost sta dve zelo pomembni organski gnojili, ki hkrati preskrbujeta zemljo s hranilnimi snovmi in izboljšujeta njeno sestavo. Vsak vrtničar si lahko pripravi kompost, kajti osnovni material zanj so najrazličnejši ostanki povrtnin (ki niso okuženi s kako boleznijo) z vrta in od gospodinjstva. Če teh ostankov ne bomo uporabljali na ta način, bomo posredno zavrgli pridelke, ki bi ga lahko imeli naslednje leto.

Na nekoliko odmaknjem delu vrta, po možnosti v delni senci, poiščemo prostor za kompostni kup. Ograjeno kompostišče je primernejše od neograjenega, klasičnega, ki se shladi in izsuši, še preden se konča razkroj. Lesena ograja naj ima dva, v velikem vrtu pa tri dele. Iz desk si lahko napravimo ogrodje sami.

Na prvem kupu zbiramo odpadke, ki sodijo na kompostni kup. To so vrtni in kuhinjski odpadki, odcvetele lončnice, plevel (ki se ni semenil in ne korenike pirmice in drugih trajnih plevelov), trava (pokošana delno cvetla), listje, slama, veje (razrezano na 5 cm dolžine), papir, lesni pepel, saje, perje, gnoj (kokošji, zajčji), žaganje (v manjših količinah) in drugi organski odpadki material. Ko se nabere toliko odpadkov, da lahko napravimo 20 cm debelo plast, jih prelozimo na drugi kup, ki mora imeti vedno stik z zemljo. Če kompostiramo na mestu, kjer raste trava, travno rušo odstranimo in jo kompostiramo. Za hitrejše razkrojganje dodamo nekoliko hlevskega gnoja. Nato sledi vsaj 5 cm debela plast zemlje. Tako zlagamo plasti do višine 1 m. Zadnja plast naj bo zemlja. Tako napravljeni kompostni kup pokrijemo s slamo, šoto ali koprivami. Kompostni kup po potrebi zalivamo. Organske snovi hitro trohniijo. Ko opazimo, da je kup znižan za približno 1/5, ga premečemo na tretji del kompostišča, kjer kompost zori.

Čas zorenja je odvisen od sestave in vrste odpadkov, aktivnosti makro in mikro organizmov (ki pri razkroju le-teh sodelujejo) in temperature okolja. Dozorevanje komposta pospešimo z večkratnim mešanjem — prekopavanjem, vendar ne smemo pozabiti, da mora biti kup vedno pokrit z zemljo, slamo, šoto ali koprivami. Kompost je zrel, ko postane sipek. Takega presejemo skozi grobo sito ali žično mrežo.

Presejan kompost uporabimo za gnojenje — izboljšanje zemlje na drugi poljni in zelenjavni vrtu (tam, kjer ne gnojimo s hlevskim gnojem), pa tudi pri setvi vrtnin v vrste, posebno drobnih semen. Za gnojenje zelenjavnega in sadnega vrta je primernejši grob, še ne povsem strohneli kompost. Za vzgojo raznih sadik (vrtnin, cvetic, za okrasni vrt in lončnic, zelišč itd.) je uporaben dobro prepereli fini kompost.

Vir humusa v vrtnih tleh je kompost, ki je mešanica zemlje in preperelih organskih snovi. Zato na kompostni kup ne sodi material, ki se ne razkroji, to so: plastika, steklo, kovinski predmeti, kemične snovi vseh vrst. Od organskih odpadkov pa ni priporočljivo kompostirati olupke južnih sadežev, orehovega listja in pelina.

Mešanje velikih količin apna s kompostom ni primerno, ker lahko rastlinam pri rasti več škodi kot koristi. Da preprečimo gnitje in smrad organskih odpadkov (na prvem kupu), jih lahko posipamo z apnom (največ 2 kg apna na 1 m³ odpadkov). Nikoli pa ne smemo mešati apna s hlevskim gnojem.

Pri pravilno narejenem kompostišču vam bodo spomladanski odpadki dajali kompost za poletje, poletni odpadki kompost za jesen, medtem ko bomo jesenske odpadke, ki se bodo razkrajali vso zimo, uporabljali spomladi.

Kompost obogati vrtna tla s humusom, le-ta vpliva na trajno plodnost tal in rodovitnost rastlin. Pridelki so obilni in zdravi.

ZVZ za Pomurje, Ivanka Donko, inž. agr.

FRANCEKOVO PREMISLANJE

ANTRACOL, FOLPET, BAYCOR, TOPAS, BENLATE, RUBIGAN, DELAN, DODINE, TRIFMINE, CIRAM, TRIDIAL, DITHANE, PUNCH, CAPTAN

Če bom vsa ta šropiva obvladal, se uspešno borim proti škrlupu.

Boj proti ostalim boleznim pa je zopet poglavje zase.

Postati želijo gradbeno podjetje

V obratu gradbeništvu Obrtne zadruga 14. oktober iz Gornje Radgone želijo iti po isti poti kot mnogi obrtniki gornjeradgonske občine — po samostojni poti. Zaradi likvidnostnih težav zadruga so delavci prevečkrat ostali brez plače, zato je nekaj potrebnih ukreniti, so prepričani gradbeniki.

razloga, da bi ostal. Ne daje nam več nobenih posebnih ugodnosti. Poleg tega so nastale večje težave z likvidnostjo zadruga in izplačevanjem osebnih dohodkov. Delavci so večkrat prekinili z delom, zato je bilo potrebno nekaj ukreniti. Večkrat niso bili plačani računi, pa tudi dela nismo dobivali s pomočjo zadruga.

Bodo kot gradbeno podjetje gradili tudi take stanovanjske zgradbe, kakršne gradijo v bližini njihovih poslovnih prostorov Ijutomerski gradbeniki? bbp

Lansko leto je obrat gradbeništvu končal poslovanje pozitivno in tako po ustanovitvi prvič dobi možnost, da zares splava. Njegov delež realizacije v okviru zadruge se je povečal s 3 na 12 odstotkov, toda kljub temu so delavci ostali brez plač in zaradi tega tudi prekinili z delom. Krivda na bila njihova, trdi direktor Jože Tivadar, saj je njihovo poslovanje bilo dobro, delo pa imajo organizirano tako, da je zelo malo režijskih stroškov. Če imajo večji gradbeni sistemi na večjih gradbiščih 10 ali 15 ljudi preveč, pa je na njihovih gradbiščih le delo vodja, medtem ko mora vodja gradbišč skrbeti za štiri ali pet gradbišč.

Večkrat se je zgodilo, da dela niso dobili ravno zato, ker so bili v okviru Obrtne zadruga 14. oktober. Gornjeradgonski gradbeniki pa bi radi dobili več dela tudi v domači občini, ne pa da se »stanovanjski dinar« steka drugam.

Vsi delavci se strinjajo z izločitvijo, vendar to ni tako enostavno. Zato predlagajo, da sicer še naprej poslujejo v okviru zadruga, vendar pod posebnimi pogoji: da imajo lastni žiroračun in plačujejo 5 odstotkov za urejanje računov in finančnih zadev. Če pa se ne bodo mogli dogovoriti, bodo pač šli po svoji poti. Med številnimi novimi zasebnimi podjetji pa se bo že našlo kako, ki bo enkrat na mesec poskrbelo tudi za njihove račune in knjige.

Bernarda B. Peček

TEHNOSTROJ LJUTOMER V KORAK S ČASOM

V današnjih zapletenih in težkih razmerah za gospodarjenje se pred marsikatero podjetje postavljajo vprašanja obstoja in »korakanja« v prihodnost. V Tehnostroju so se tega dobro zavedali že pred časom in se začeli pripravljati na »težke dneve«.

Lani, ko so načrtovali svoje poslovanje, še pomisliti niso upali na drastičen odstotek inflacije in decembra se je vse gospodarstvo znašlo pred nekakšnim vreliščem — popočajnim bankrotom. Pritiski so se stopnjevali in to so v Tehnostroju zelo občutili.

V prvem polletju se je prodaja njihovih izdelkov doma skoraj v celoti ustavila, zato so vpeljali možnost obročnega plačevanja.

Veliko napora so vlagali v obdelavo tržišč Zahodne Evrope, kamor so za 100 odstotkov povečali izvoz. Ker so precej pozornosti namenili za inoviranje proizvodnje, so letošnje leto začeli povsem pripravljati s funkcionalnimi in kakovostnimi izdelki po vzoru Zahodne Evrope. Pri projektiranju so jim pomagali tudi avstrijski strokovnjaki. Iz 3 osnovnih programov trosilnikov gnoja so jih z letošnjim letom ponudili 7, ob tem pa še več drugih izdelkov in polizdelkov s tega področja. Prav tako so posodobili proizvodni program prikolic in izboljšali izbor. Izdelovanje teh dveh izdelkov predstavlja 80 odstotkov celotne Tehnostrojve proizvodnje. Kljub višjemu cenovnemu razredu, ki so si ga pridobili z izboljšavami, pa morajo svoje izdelke tudi za domači trg izdelovati z enakim obsegom sredstev kot doslej. Okoli 90 odstotkov vseh prikolic in trosilnikov izvozijo, zanje pa se zanima zlasti Zvezna republika Nemčija, Avstrija, Švica, pa tudi Finska.

Dela imajo v Tehnostroju dovolj za vse delavce. Letos nameravajo zmanjšati obseg zaposlenih v režiji za 30 odstotkov, ne-

kaj pisarn v poslovni zgradbi pa so že izpraznili. Delavci s plačami niso zadovoljni, vendar ji zaradi zakonskih omejitev ne morejo zvišati. Zalostno je dejstvo, da je treba pri izplačevanju višjih osebnih dohodkov mimo zakona uporabljati zvišanje in mahinacije. Gospodarstvo je tu še posebej omejeno, družbene dejavnosti pa si lahko privoščijo marsikaj. Po besedah direktorja Tehnostroja Ivana Tivadarja je treba družbeno nadgradnjo »oklestiti« in spraviti v neke razumne okvire.

ki jih bo zmoglo tudi gospodarstvo. Nenehno ropanje gospodarstva in neistovetenje družbene nadgradnje z okoljem v ljutomerski občini gospodarstvenike še posebno razburja. Skoraj 50-odstotna prispevna stopnja je nerealna in gospodarstvo se tako ne bo nikdar postavilo na noge.

V Tehnostroju nimajo lastnih obratnih sredstev, kar predstavlja velik problem. Njihovi poslovni partnerji so nelikvidni in v glavnem varčujejo samo za pla-

če. Okoli 320 Tehnostrojnih delavcev naj bi v prihodnje na zaposlenega doseglo 1000 ur norme, prodanih in izdelkih. Že prihodnje leto pa naj bi v povprečju zaslužili za 1000 DEM. V Evropo vstopajo z velikimi koraki in čez kakšna 3 leta bodo v njej predstavljali povsem enakovrednega partnerja. Domačega znanja imajo dovolj, zadovoljstvo na delovnem mestu pa je tisto, ki vpliva na prizadevnost delavcev. Ker gre projektiranje v smeri zasebnosti, bodo kmalu lahko kupovali samo najboljše projekte. Slabih in malomarnih delavcev ne bodo ščitili, čeprav ne mislijo na odpuščanje. Delu gre čast in oblast, vendar velja to le za dobro delo, pravijo v Tehnostroju. Delovna disciplina mora dosegati visoko raven in 17-odstotna odsotnost z dela zaradi bolniškega staleža je previsoka. »Da bodo delavci vestno delali, jih ne smemo puščati pri življenju na eksistenčnem minimumu,« je dejal Ivo Tivadar in dodal, da ni druge rešitve kot stabilizacijski program, vendar je treba čim prej razumno postaviti meje, ki jih gospodarstvo lahko prenese.

Lidija Kosi
Foto: N. JUHNOV

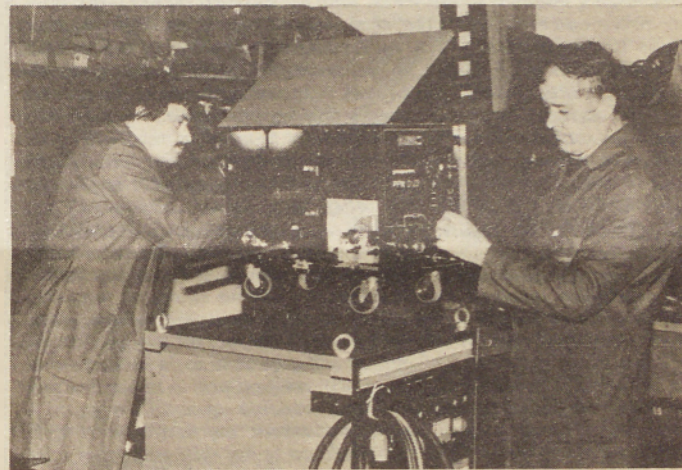
GORENJE VARSTROJ LENDAVA

PREPLAH JE (ZA ZDAJ) ODVEČ

V lendavskem Gorenju Varstroj lani »pridelali« izgubo, ki pa je že pokrita. Vzrok za slabšo uspešnost med drugimi srbski bojkot. Več izdelkov za naložbeno dejavnost

Potem ko so v Varstroju potegnili črto med prihodki in odhodki lanskega poslovnega leta, so ugotovili negativno razliko, ki je natanko 164.893.446 konvertibilnih dinarjev. Rezultat je takšen, kakršen pač je, ker za obračun gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje niso uporabili polne tržne cene (torej dejanske vrednosti teh izdelkov, kot jih priznava tržišče), ampak so jih obračunali brez tako imenovane presežne vrednosti. Torej po nižjih cenah, kot bi sicer lahko. Če bi ravnali drugače, bi bil poslovni rezultat pozitiven, kar hkrati dokazuje, da rezerve so in da niso začeli nazirati dosežanja imetja. To so lani uspeli vrednostno povečati zaveliko večji znesek, kot pa je obračunska izguba.

S tem da bomo zapisali, da je Gorenje Varstroj precej prizadela gospodarska blokada iz Srbije, ne bomo povedali nič novega, je pa res, da so tja prodajali skoraj tretjino svojih izdelkov. V lanskem letu je svoje opravila tudi draginja. Stroške izdelave (in še mnogočesa drugega) je pač treba vkalkulirati v vrednost izdelkov, zato je marsikak predrag in so potem težave pri prodaji. Končno ceno so hudo obremenjevali tudi stroški kapitala (visoke obresti za posojila) in prav odlašali so si v letošnjem poslovnem letu, ko so obresti »znamenarjive«. Računajo, da bodo v tem letu poslovni uspehi ugodnejši. Posebej še, če bo končno spet oživila naložbeno dejavnost in bodo potem lahko prodali več strojev in naprav za potrebe naše industrije. Dostej je bilo razmer-

V Gorenju Varstroj sicer povečujejo delež izdelkov za potrebe industrije, vendar ne zanemarjajo tudi izdelkov za splošno porabo. Med temi so najpomembnejši varilni transformatorji. Foto: N. Juhnov.

je med izdelki za ta namen in izdelki za splošno porabo (kupci so občani) 50:50, se pa nagiba čedalje bolj v korist izdelkov za industrijo. Gre seveda za rezalno, varilno in uporabno tehniko (točkalniki). Na račun pa bodo prišli tudi konjičkarji, saj iz Gorenja Varstroj prihajajo aparati, izdelani po evropskih normativih. Enake, kot jih izvažajo, prodajajo tudi na domačem tržišču.

Da bi dosegli kar najboljše rezultate, bodo temeljito spremljali stroške, poskrbeli za večjo produktivnost, material bodo kupovali preudarno..., pa tudi denar, ki ga bodo zaslužili v tujini, bodo hitreje obračali, saj poslej, ko imamo trden dinar v primerjavi z nemško marko, ni vzroka, da bi devize zadrževali zunaj. To

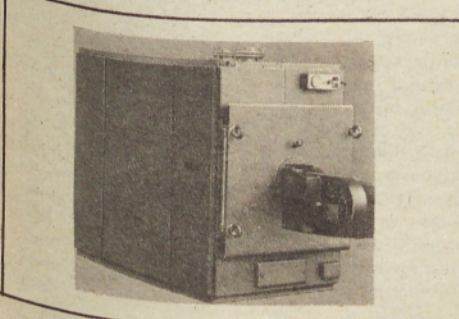
je bilo koristno prej, ko si za devizo, če si jo prodal čim pozneje, več dobil.

V Gorenju Varstroj sicer poudarjajo, da je dinar glede na tuje valute precenjen za 30 odstotkov (po določeni menjalnega razmerja 7 dinarjev za 1 marko imamo še naprej inflacijo), vendar se trudijo, da se to ne bi kazalo na ceni izdelkov, ki jih izvažajo. Lani so sicer prodali na tuje za 43 odstotkov več kot leto prej. V preteklem letu so v 560-članskem kolektivu izpeljali vrsto naložb, pri katerih so angazirali tudi denar iz sklada za pospeševanje manj razvitih občin Slovenije. Tako so dobili sodoben računalnik, računalniško krmiljeno strojnično, opremo za laboratorij, rezalni stroj, plačali numerično strojnično, ki jo bodo dobili v teh dneh, in tako naprej. Tudi te naložbe dajejo upanje, da se bo kolektiv Varstroja nekako izvil iz najhujših težav. S. Sobočan

TVT TOVARNA VOZIL IN TOPLLOTNE TEHNIKE
BORIS KIDRIČ p. o.
MARIBOR 1000

VEČ TOPLOTE V VAŠ DOM

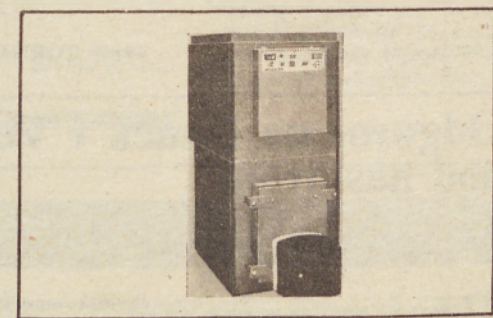
Univerzalni in specialni kotli za centralno ogrevanje z boilerjem ali brez njega 16—100 kw
TVT (RL-S), TVT STANDARD (-S)
TVT SPECIAL (-S), TVT H 33,
TVT REKORD, TVT CENTRAL
— vrhunski izkoristki
— za trdna, tekoča in plinasta goriva
— vakuumsko emajliran boiler
— vroče gorilna komora
— avtomatska regulacija

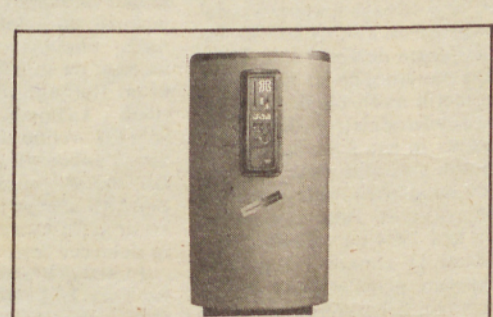
SOLARNI BOJLERJI MODEL SAT IN SB EXPORT
— vakuumsko emajliran
— trisistemski in visoko produktivni
— popolna izolacija
— avtomatska regulacija
— prostornina 150, 200, 300 in 400 litrov

GORILNIKI WEISHAUP od 21 do 3500 kw
— najodličnejša avtomatika
— elektromotorna zračna loputa

TVT TOVARNA VOZIL IN TOPLLOTNE TEHNIKE
BORIS KIDRIČ p. o.
MARIBOR 1000

Specialni kotli za olje ali plin ZV 145-3500 kw
Plinski kotli ROHLÉDER SUPER 90
Kotli za trdna goriva S, SR, SL 175—520 kw
— vrhunski izkoristki
— avtomatska regulacija
— enostavna montaža

EVROPSKI DOBAVITELJ SODOBNEGA OGREVANJA!

62000 Maribor, Leningrajska 27
telefon: (062) 302-321
telex: 33 161 TVT MB YU
telefax (062) 303-990
servis in prodaja rezervnih delov (062) 39-711
Predstavnštvo:
11000 Beograd, Kataničeva 24/II
telefon: (011) 450-685

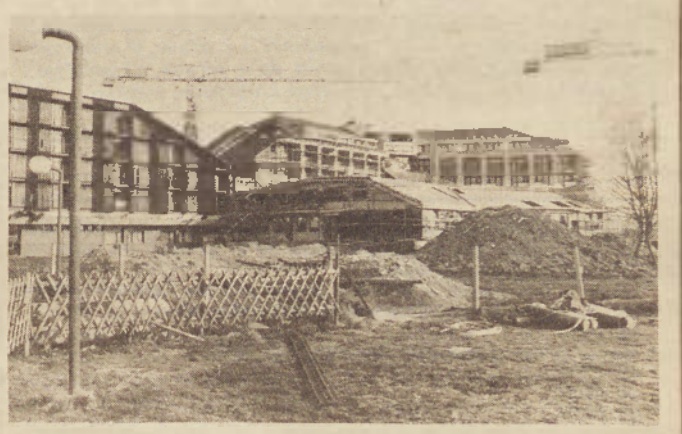
RADENSKA IMA DRUGE MORAVCE

Radenska, točneje Poslovna enota Turizem in gostinstvo Jeruzalem Ljutomer, bo odslej skrbela za razvoj kopalnišča v Moravcih v Slovenskih Goricah.

Ne moremo reči, da je odločitev povezana z izločitvijo Moravskih toplih iz delovne organizacije Radenska, kljub temu pa se zdi, kot da bi si Radenska omislila druge Moravce. Tudi ti Moravci imajo vročo vodo in to je dandanes iskano blago na tujem trgu. Kopalnišče so do sedaj urejali krajanji sami oziroma občani krajevne skupnosti. Entuziasti pa verjetno sami, brez tuje pomoči, ne bi mogli razviti turističnega kraja. In ker Radenska verjetno ni zainteresirana, da bi dobila v neposredno bližino kakšno večjo konkurenco, še manj pa si tega želijo Banovske toplice, so se odločili za sodelovanje.

Zaenkrat bodo prevzeli le gostinško ponudbo, o nadaljnji gradnji in

dolgoročnem razvoju pa bodo razmišljali kasneje. Vsekakor bodo Moravci v Slovenskih Goricah lah-

Na posnetku sta hotel Termal in nastajajoči hotel Ajda v Moravskih Toplicah. V slovenskogoriških Moravcih takih zgradb prav gotovo ne bo, saj bodo upoštevali svetovno usmeritev v turizmu: čim bolj naravno. bbp, foto: nj

PRIZADEVANJE SOBOČANOV ZA MESTNE PRAVICE OD LETA 1366

Svobodne sejemске pravice je dobila Sobota 6. avgusta 1479, in sicer z listino, ki jo je izstavil kralj Matija Korvin. Listina se začne v slovesnem tonu: »Nos Matthias Dei gratia Rex Hungariae, Bohemiae itd.« V prevodu: »Mi, Matija, kralj Ogrske, Češke itd., s to listino izročamo spominu in dajemo na znanje vsem, ki se jih tiče, da smo na prošnjo našega zvestega velikaša Nikolaja Szechyja in po njem na prošnjo župana, svetovalcev in vseh meščanov (civium!) Murske Sobote, v korist in ugodnost vsega madžarskega kraljevstva dali svobodne sejemске pravice mestu Murska Sobota. Svobodni sejemski ali tržni dnevi so vsako leto na binkošni torek in tudi neposredno dan ali prej pozneje, kakor je potrebno, da se zadosti vsem. Nadalje so lahko v Soboti svobodni tedenski tržni dnevi z vsemi svoboščinami in izjemnimi pravicami, ki jih imajo naša svobodna mesta (civitates nostra liberae). Ta privilegij dajemo Soboti za stalno in brezplačno.

Zato vas vse in posamezne trgovce, prodajalce, kupovalce in potnike s to listino vzamemo pod varstvo in zavetje ter vam zagotavljamo, da lahko z vsem svojim tržnim blagom svobodno, brezskrbno, brez slehernega strahu in nemira pridete v sobotno mesto na prej omenjene sejmе in da se lahko po končanem trgovskem poslu vrnete domov ali pa se po volji odpravite na druge sejmе. Vaša oseba in vaše blago je pod našim posebnim pokroviteljstvom in zavetjem.

Hočemo, naj se ta naš odlok povsod razglaša in trgi in drugi javnih prostorih. Ta odlok je potrjen in opremljen z našim pečatom.

Dano v našem mestu Olomoucu v petek pred praznikom sv. Lovrenca mučenca, v Gospodovem letu 1479, v dvaindvajsetem letu našega kraljevanja na Ogrskem in v enajstem letu našega kraljevanja na Češkem.

Leta 1479 je praznik sv. Lovrenca, t. j. 10. avgust, padel na torek. Listina je bila izdana v petek pred tem praznikom, se pravi 6. avgusta 1479.

Matija I. Korvin (1444—1490) je bil kralj Ogrske od 1458—1490, kralj Češke pa od 1469—1490. Po pogodbi z Vladislavom Poljskim je dobil Moravsko in Slezijsko, leta 1485 pa je osvojil še Dunaj in dobil nižnjo Avstrijo, Štajersko in Koroško.

Med slovenskim ljudstvom živi v lepem spominu. Njegov lik je ohranjen v mnogih pripovedkah. V Prekmurju je znan tudi po stari otroški igri: »Križ, kraz, kralj Matijaž, suho veje pogoreje, vira, vira, poč«. V okolici Maribora pa so se otroci igrali takole: »Križ, kraz, kralj Matijaž, mal' obečaš, dosti daš.«

Svobodnih sejemskih pravic, združenih s pravico pobirati carino od mimogredočih voznikov in trgovcev, so se Sobočani zmeraj zavedali. To lahko sklepamo iz pisma, ki ga je 14. aprila 1656 pisal grof Peter Szechy med drugim tudi tole: »Prisiljen sem s pismeno pritožbo obrniti se na tvojo visokost. Pred nekaj dnevi so moji oskrbniki v Soboti hoteli, naj bi jim podložniki pripeljali les za neko zgradbo. Vrata, ki straži pri mestnih vratih tvoje visokosti, ni pustil — ne vem, na čigavo pobudo — mojih podložnikov z lesom in vozovi noter, tako da so režeči morali daleč naokrog obiti mesto in pripeljati vanj skoz moja vhodna vrata. Podobno se je zgodilo tudi lansko leto. Ko so moji podložniki hoteli skoz ista mestna vrata pripeljati v mesto opeko, jih vratar sprva ni hotel spustiti noter, potem pa jih je sicer spustil, toda za vsak voz je od opeke do opeke posebej zaračunal carino. Čeprav so se zavoljo takšnega ravnanja moji oskrbniki pritožili pri tvojem oskrbniku v Rakičanu, se le-ta sploh ni zmenil za to. Ne morem razumeti, zakaj tvoj vratar in oskrbnik tako ravna, ko pa vendar podložnikom tvoje visokosti niče ne brani uporabljati mojih vrat, ampak lahko skoznje po mili volji peljejo noter in ven; tako je tudi res; moji oskrbniki so me namreč obvestili, da moji tamkajšnji svobodnjaki, ki zastavljamo upravljanje moje premoženje, v preteklem letu niso hoteli narediti mosta pred mojimi vhodnimi vrati, čeprav bi bilo to dolžni storiti; moji tamkajšnji oskrbniki, ker je bil most v slabem stanju, si torej niso znali drugače pomagati, kakor da so za nekaj dni zaprli vhodna vrata, dokler ne bi moji svobodnjaki spet postavili mosta: od tistega časa pa vsi, eni in drugi, svobodno prihajajo in odhajajo skoz moja vhodna vrata. Kot slučajnik in sorodnik tvoje visokosti, zaupam vate in te posebno prosim, blagovoli zaradi takega krivičnega ravnanja opozoriti istega, ki je temu vzrok, in tudi zapovej svojim oskrbnikom, naj odstranijo tiste, ki dajejo takšen nepravilen zgled; oskrbniki pa se naj rajši med seboj razumejo in si prizadevajo za to, da tvoji visokosti ne bi delali krivice; tako bodo ravnali tudi moji oskrbniki. V kakšnem upustošenem stanju, tako rekoč brez hiš, je Sobota, tudi to je znano tvoji visokosti. Ker pa je plemenita država odobrila za Soboto brezplačno, prostovoljno delo in odredila tja podložnike mojih svobodnjakov, prosim tvojo visokost, da piše svojim oskrbnikom, naj opomnijo moje svobodnjake, ki so v tvojem delu mesta, da skupaj z oskrbniki dobro pazijo na prostovoljno, brezplačno delo.«¹

SKLEP

V vseh pogojih, ki so bili potrebni, da je Sobota mesto, nastopajo osebe iz rodovine Szechyjev.

Szechyji so bili ugledni velikaši in so imeli poleg Gornje Lendave in Sobote pokroviteljstvo (tus patronatus) tudi nad cistercijskim samostanom v Monoštru. V monoštrski opatijski cerkvi so pri izkopavanjih leta 1972 našli nagrobno ploščo Helene Garai, žene Nikolaja Szechyja. Napis na nagrobniku se začne z besedami: Hic iacet domina Helena de Gara, consors Nicolai de Zech. Tu počiva gospa Helena de Gara, žena Nikolaja Szechyja. V grbu na nagrobnem spomeniku je videti med drugim tudi krono z vladarskim jabolkom, znamenje vladarske oblasti. Ta Nikolaj Szechy je bil magister kraljevih točajev. Umrli je leta 1428. Pokopan je prav tako v monoštrski opatijski cerkvi. V zakonu z ženo Heleno so se mu rodili štiri sinovi. Najmlajši je bil Nikolaj de Szechy, to je tisti, ki je leta 1476 oprostil Sobočane vseh bremen in robot. Kakor so Szechyji imeli Monošter za svoje mesto, tako je tudi Nikolaj Szechy imenoval Soboto »naše mesto Muray Zombath«.

Grb Szechyjeve rodovine je bil v obliki sklepnika na oboku ladje stare sobotke cerkve. Ko Franc Ivanovic opisuje staro sobotko gosko cerkev, pravi med drugim tudi tole: »Sredi oboka je kot sklepnik nameščen velik, izrezan grb Szechyjeve rodovine: dvoglavi orel z razprostrtimi krili, s peterokrako krono nad glavama in s temle krožnim napisom: Illustrissimus Comes Petrus Szechy de Rima Szech anno 1676 die 14 Novembris.«²

Iz pričujočega izvajanja je razvidno tole: Čeprav so Soboto od leta 1366, ko se v virih prvič omenja kot »civitas«, od časa do časa imenovali tudi »oppidum« in njene prebivalce »oppidan«, t. j. tržane, je vedno znova in znova prodirala na dan njihova zavest, da so »cives«, t. j. meščani z vsemi pravicami, ki so pripadale svobodnim kraljevskim mestom.

Opombe

¹ Vse štiri oprostilne listine so v: Diplomatični Levltár (Listinski arhiv), Magyar Országos Levltár, Budapest I., Bécsikapu tér 4; pavajam DL, torej DL 102188.
² Listina je brez številke. V latinskem prepisu jo hrani Županijski arhiv v Sombotelu (Vas megyei levltár, Szombathely, Hefele M. u. 1).
³ DL 1313
⁴ Magyar értelmész kézikönyv, Budapest 1972, 1076.
⁵ DL 48811.
⁶ DL 48887.
⁷ DL 18257.
⁸ Prim. Avgust Pavel, Križ-kraz, kroo Matijaž, v: Vasi Szemle 1937, 5—6, str. 381—383.
⁹ DL 46428.
¹⁰ Prim. Ivan Zelko, Ime Totóág in sedež betmurskega arhidijakona, v: Kronika XI (1963), 96.

KAKŠNO VODO PIJEMO?

Kakovost podtalnice je bila na osnovi razpoložljivih analiz do zadnjega desetletja praktično neoporečna. Zaradi vedno številnejših opozoril se je začelo v obdobju 1986—1990 z obširnejšim izvajanjem sistematičnih meritev kakovosti. V okviru posebnega programa meritev sta Zavod za zdravstveno varstvo Maribor in Univerzitetni zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana začela z raziskavami, ki že imajo značaj rednih katastrof kakovosti podzemnih voda.

Za območja podtalnic Sorskega, Ljubljanskega, Dravskega in deloma tudi Murskega polja že potekajo na prvih treh poljih močno onesnažena s pesticidi, herbicidi, nitriti, fenolnimi snovmi, mineralnimi olji, organskimi topili, kloriranimi fosfornimi spojinami. Če ne bi imeli izredno visokega normalnega za atrazin (to je osnovna spojina za pripravo kemičnih zaščitnih sredstev), bi bilo neprimernih vzorcev še dosti več.

Analize podtalnice na Murskem polju kažejo, da ni bilo večjega vpliva industrijskih onesnaževalcev, razen v enem primeru, kjer so bila ugotovljena industrijska topila. Vsebnost pesticidov je bila opažena občasno, mejne vrednosti pa so bile presežene v treh vzorcih. Čeprav je bila polovica odvzetih vzorcev neprimernih, ni šlo v nobenem primeru za večja (!) problematična odstopanja od veljavnih normativov. Kakovost podtalnice Murskega polja je torej dobra in jo je treba posebej skrbno varovati. (Poročevalec: Poročilo o stanju okolja v SR Sloveniji.)

Menimo, da je na osnovi tako skopega poročila, previsokega

ne vode, ki sumi kot mineralna voda. Voda iz zajetja na Moti pa je tako bogata z železom in drugimi snovmi, da so prebivalci na tem območju z minerali zelo dobro preskrbljeni.

Okoli vodnih zajetij je pre malo zaščitnih pasov, kjer bi bilo prepovedano intenzivno kmetovanje. Nasploh je premalo takih območij, kjer bi se kmetovalo le po bioloških metodah, ki na Zahodu niso nobena redkost. Premalo je tudi strokovnih analiz o vseh možnih »uradnih« onesnaževalcih in črnih odlagalščih (ostanki embalaže škropiv...), ki lahko vodo še najbolj zastrupijo.

Zato pozivamo odgovorne osebe v vseh štirih občinah Pomurja, da začnejo resneje razmišljati o konkretni zaščiti podtalnice. Rekli boste: pa saj imamo vse zapisano v naših aktih. Pregled zvezne zakonodaje na področju varstva okolja nam pokaže, da imamo sprejetih 13 zakonov in pravilnikov o varstvu zraka, vode, o varstvu pred hrupom itd. Republiška zakonodaja pa zajema kar 28 podobnih zakonov in pravilnikov, kljub temu pa je z našim okoljem vsko leto slabše. Naj se spremenijo ali zapišejo

novi, učinkovitejši zakoni, ki bodo zaščitili Naravo in ne onesnaževalca.

NE BI se smeli tako igrati z Naravo. Pri tem posebno mislimo na intenzivno kmetijstvo, ki je s škropivi, umetnimi in tudi naravnimi gnojili (ob nepravilnem času) izredno velik onesnaževalac. Zemlja je filter določene vrste, vendar, ko bo ta filter enkrat popustil, potem bo prepozno. Dravsko polje je to že izkusilo, ne dajmo, da to doživi tudi Mursko.

Za Zelene Ljutomer
Gorazd Klemenčič

TO PA NI VEČ NAČIN

Živim pri Negovi, nisem bogat, da bi podaril umetne dramske rezervne dele ali polkromni denar siromakom ali bolnim, sem pa borec za lepšo prihodnost in k tej spadajo tudi ceste.

Po odjugi so naše ceste prave Negovi in Benediktu kipele, bile so neprevozne. Pet popoldnevov sem sam z motiko razvalil »žlake« na cesti. Nato sem naredil nabiralno akcijo. Sel sem od hiše do hiše, ljudje so mi zaupali denar in kupili smo za prvo leto štiri prikolice gramoz. Kanale in cement smo dobili od Krajevske skupnosti Benedikt. Zdravniki smo se neko soboto in ceste usposobili, tako da je sedaj prevozna od Benedikta skoraj vsa Trotkova do Negove. Za soboto spet načrtujemo delovno akcijo, da odstranimo grmičevje in betoniramo še ene kanale, tako da bo voda lahko otekala na drugo stran ceste, kjer je močan jarek.

A kaj se je zgodilo? Katastrofa na cesti!

Pripeljali so se s Cestnega podjetja Gornja Radgona z gradjem in od Benedikta do Negove ceste zornik, da so na njej sedaj kupi zemlje in še tisto debelo kambenje je izravnavali. Cesta je sedaj tako uničena, da se pelje ne moreš hoditi.

Sedaj se sprašujem, kje in kdo je tisti, ki je za to dejanje odgovoren. Zakaj nam to dela v teh časih, ko je težko za denar. Se maščuje na kmetem kraju ali je bil pijan ali je deloval bolnik ali se je hotel delati valjatega, češ da bomo videli, kakšne stroje ima cestno podjetje.

Predlagal pa bi, da bi tisti, ki je za to odgovoren, in tisti, ki je ručil, en dan od jutra do večera hodil po tem blatnu, dal na lastne stroške navoziti gramoz, ga poravnati in z valjatorjem potlačiti. Nato pa ga za nekaj let premeštili v džunglo.

NESTRPNOST V GOSTIŠČU MUZEJ

Da imajo zasebni gostinci višje cene kot pa dražbeni, ni več dileme.

Denar omogoča tudi arogantno obnašanje zasebnikov. V gostišču Muzej v Gornji Radgoni, kjer je občasno tudi diskoteka, lastniku N. Bedžetiču, bržčas ni bil všeč moj obraz. Ker je ob priložnosti sem šou programu prišel k meni lastnik z redarji in zahteval, da takoj zapustim lokal, z grožnjo, da me bo prijavi milici — na kar sem lokal takoj zapustil, ker je bilo vidno in očitno, da je vrag odnesel šalo. Razumljivo je, da so ob programu občutno višje nočne cene.

S tem nestrpnim agresivnim nastopom je N. Bedžetič, morda hotel dokazati, da so mu v Republiki Sloveniji porasla krila... Seveda me nikoli več ne bo videl v svojem lokalu.

Jože KAUČIČ,
Lomago 6
69250 GORNJA RADGONA

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si Uredništvo pridržuje pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, sprejeto vsebinsko zasnovano Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pismo skrajša, ali samo povzame določeno pomembno odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stališča še ne pomeni, da se uredništvo z vsebino strinja.

Spoštovano uredništvo!

Notica in fotografija avtorja F. M., objavljena v vašem časopisu dne 8. marca 1990, kjer avtor ugotavlja, da Lovska družina Mlajtanci ureja nekdanji glinokop, je krajane ponovno zelo vznemirila.

Dalje avtor globokomno ugotovi, da je družina posekala dreve in podrast zaradi lepšega videza in prometne varnosti, da pa bodo ob cesti zasadili živo ograjo z visokimi smrekami, vse to v dogovoru s Cestnim podjetjem, verjetno iz Murske Sobote. Morda je razumeti, da piscu prispevka zadeva ni dovolj jasna, težje pa je razumeti Cestno podjetje, ki na eni strani odredi posek dreva in podrast v širini 10 m, na drugi pa dovoli zasaditev žive ograje z VISOKIMI SMREKAMI. Znano je, da je na tem odseku cesta ovinkasta. Ali bo sedaj preglednost zaradi VISOKIH SMREK boljša? O sancta simplicitas!

Vprašujemo vse, ki jim je kaj za videz krajine, ali spada smreka v okolje, kjer avtohtono raste vrba in kjer smreka nikoli ni uspevala, in ki v ta biotop ne spada! Globokomnega člankarja tudi sprašujemo, kako bo vzgajal in »razrašal« (razrast piše v notici) rase mlakarice tam, kjer mlake enostavno ni in je nikoli ne bo. Ponovno poudarjamo, da dotoka vode v glinokop ni več, samo meteorna voda pa je za glinokop nepomembna.

Prav nič drugačen ni bil odgovor nekemu krajanu Nemčevcu, kjer predstavnik lovske družine prav tako globokomno ugotavlja, da rac ni mogoče gojiti v betonskih bazenih. Odgovor je bil dokaj nevljuden, čeprav je res, da vprašanje krajana ni bilo najbolje postavljeno.

Imamo vtis, da nekateri veljaki iz LD Mlajtinci in od drugod namerno izzivajo krajane iz Nemčevca, in to ravno pred volitvami, na katerih se njihovo nerazpoloženje prav lahko pokaže.

Krajan Nemčevac zato predlagamo za ureditev tega starega problema:

1. Da vodstvo Lovske družine Mlajtinci pristane na konstruktiven dialog s predstavniki krajevske skupnosti Martjanci.
2. Da lovska družina sprejme diskusijo v zvezi s prispevkom pod naslovom Poskus grobega opisa biotopa nekdanjega glinokopa v Nemčevcih.
3. Da cestno podjetje prouči

svoj pristanek za zasaditev visokih smrek.

4. Da se v zadevo vključi RS ZNS Uprava za notranje zadeve v Murski Soboti na osnovi njihovega dopisa št. 21/II-S-22/20. 12/88 z dne 8. 4. 1988.

5. Da se v zadevo vključi tudi nepristranski predstavnik Komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora pri SO Murska Sobota.

V imenu krajanov Nemčevca inž. Štefan Horvat, predsednik vaškega odbora

Odgovor na članek v Vestniku, dne 5. 4. 1990 pod naslovom Protest zoper kosovizacijo v Prekmurju

Na Upravi za notranje zadeve M. Sobota menimo, da je potrebno javnost seznaniti z resničnimi dejstvi glede dela organov za notranje zadeve (ONZ) v Murski Soboti v zvezi s srednješolskim centrom (SCTPU). Glede na to, da najbolj poznamo naše delo in naše postopke, bomo v tej zvezi opisali le delo ONZ.

V članku, ki ga je podpisala Cvetka TEMLIN, nam delavci SCTPU očitajo prepogosto pojavljanje na njihovi šoli in »šikaniranje« delavcev šole. Povedati moramo, da so bili v vseh primerih naših obiskov na šoli naši »delodajalci« delavci ali učenci te iste šole, saj smo se morali v zadnjih nekaj letih ravnati na njihovo zahtevo večkrat pojaviti tam. Tako smo morali od leta 1984 na tej šoli obravnavati 11 vlovom (ki smo jih uspešno raziskali), 67 drugih kaznivih dejanj na škodo učencev (tatvine, odvzemi koles z motorjem itd.), vodstvo šole nas je tudi obvestilo o 9 anonimnih telefonskih klicih, češ da je na njihovi šoli podtaknjena bomba, prijavi pa so tudi poneverbo denarja, ki jo je zagrešila njihova delavka. V desetih anonimnih pismih in več prav takšnih telefonskih klicih pa smo dobivali obvestila o »nepravilnostih« v poslovanju na SCTPU.

Po Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o notranjih zadevah so delavci ONZ dolžni preveriti vsak podatek, ki kaže na obstoj protipravnega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti. Torej nimamo možnosti odločati o tem, ali bomo sume kaznivih dejanj preverjali ali ne, temveč jih moramo preveriti, pa naj pridejo po anonimni poti ali iz uradno prijavo. Iz navedenih primerov lahko bralci sami presodijo, kolikokrat so morali naši delavci obiskati SCTPU in s koliko ljudmi so se morali pogovoriti, da so lahko vse te primere obravnavali. Poudariti moram, da so bili naši postopki ob zbiranju podatkov o storilcih kaznivih dejanj na SCTPU vedno korektni in v mejah zakonitih pooblastil. Pazili smo, da pri svojem delu ne bi motili učnega procesa ali kako drugače vznemirjali dijakov in delavcev šole.

In sedaj k spomenu plakata. Dne 1. 3. 1990 so bili na ONZ obveščeni, da visi na oglasni deski v profsorski zbornici SCTPU plakat žaljive vsebine. Vsebinski plakat naj bi žalila delavce ONZ, novinarje in javnega tožilca. Z dobljeno informacijo smo seznanili TJT in preiskovalnega sodnika TS v M. Soboti, ki je 2. 3. 1990 izdal pismeno odredbo, da naj delavci ONZ zasežejo navedeni plakat, ker ima ta v javnosti določen odmev in je očitno žaljive vsebine. Zasegli smo ga.

Po proučitvi vsebine plakata, ki je v celoti objavljen v članku Cvetke TEMLIN, smo na ONZ prišli do sklepa, da se vsebina ne nanaša samo na slabo informiranost delavcev SCTPU in v tej zvezi tudi zahtevo za sklic zbora delavcev (na precej nenavaden način), temveč pomeni tudi pritisk na delo organov za notranje zadeve pri raziskavi nekaterih kaznivih dejanj na SCTPU. Pomeni tudi odvracanje organov pregona od izvršitve uradnih dejanj, ki so v interesu spoštovanja zakonitosti. Bralci pa naj sami presodijo, ali je plakat tudi žaljiv. Zaradi njegove vsebine nismo nikogar ovadili TJT.

Upam, da je iz opisanega razvidno in dovolj očitno, da SCTPU ne obravnavamo po naročilu nekakšnih »delodajalcev« iz ozadja, kot namiguje avtorica članka, niti iz lastnega veselja do takšnega početja, ampak je to v vseh primerih zgolj naša zakonska dolžnost. Spričo ugodnih varnostnih razmer v Pomurju in pozitivnih ocen dela ONZ na tem območju, odločno zavračamo kakršno koli primerjavo z razmerami na Kosovu. Za razprtje kolektivna SCTPU, ki so pogosto vzrok utemeljenih ali neutemeljenih prijav o nepravilnostih na tej šoli, pa na UNZ gotovo nismo krivi.

UPRAVA ZA NOTRANJE ZADEVE
MURSKA SOBOTA

Za vesela jajca, pa debeli hren

Ko Bernarda jajca skuha in še topla polakirajo ter pobarva z barvami za les, jih s praskanjem okraši s cvetličnimi vzorci. In prej navadna kokošja jajca »zacvetijo« v vsem razkošju barv.

Bernarda Merklin iz Motovilec je letos poslikala 600 pisanic. Tistih, ki se uničijo že med kuhanjem, pa ni natančno preštela.

Marjan Peček iz Murske Sobote pa jajca najprej izprazni, da jih lahko potem obesi na vrstico. Previdnost pri izpihanju nikakor ni odveč, saj jajčne lupine niso kaj prida čvrste.

S pralko jih potem okraši z avtomobilske barvami. To dela na balkonu, da ne bi »pobarval« še stanovanja.

Ko so pisanice že na vrstici, Marjan nanje napraska še okraske. Ti so različni, včasih se odloči le za pajčevino.

Foto: Nataša Juhnov
Tekst: Lidija Kosi

ZA ZDOMCE IN VSE DRUGE, KI HODIMO ČEZ MEJO

BREZ CARINE DO 730 DOLARJEV

UGODNOST JE NAMENJENA ZDOMCEM

Kadar potujemo v tujino s potnim listom, smemo imeti pri sebi 1200 dinarjev, vendar v šopu ne sme biti bankovcev po 50 in 200 dinarjev. Iznos dinarjev v omenjenem znesku je dovoljen ob vsakokratnem potovanju. Če pa potujemo čez mejo z dovolilnico za maloobmejni promet, tedaj je vsota zelo skrbna, saj smemo le enkrat mesečno nesti denar v višini 200 dinarjev. V okviru maloobmejnega prometa (potovanja) smemo prinesiti le blago v vrednosti 50 par. Da, prav ste prebrali! Povsem drugače je, ko se iz tujine vrnemo s potnim listom. Ob potovanju v tujino ni omejitev pri tuji valuti. Dolarjev, šilingov, mark, frankov in tako naprej smemo imeti s seboj za tolikšno vsoto, kot je navedena na bančnem potrdilu o nakupu deviz oziroma dvigu z vrednosti 30 ameriških dolarjev ne bomo plačali carine, za vse, kar to vsoto presega, pa bo treba plačati carino in druge dajatve, ki znašajo za večino izdelkov skupno 61,13 odstotka. So pa tudi izdelki, kjer so carina in druge dajatve nižje. Tako je treba za uvoženo belo tehniko (štedilniki, pralni stroji...) in televizijske sprejemnike plačati le 48,03 odstotka vseh dajatev.

Odkar so nekateri izdelki na drugi strani meje cenejši, je porastel mejni promet. V teh dneh, ko se naši delavci vračajo domov za velikonočne praznike, pa utegne biti gneča še večja. Čeprav o carinskih novostih sorazmerno dosti pišemo, se je od zadnje take objave veliko spremenilo. Nove informacije smo poiskali pri Antonu Mlinariču, ki je za carinarnico v Gornji Radgoni referent za carinskoopravne zadeve in prekrške, ter Janezu Vutku, ki je šef odseka za potniški promet. Pa pogledimo, kaj sta nam povedala!

nekatero stroje lahko uvozijo brez omejitev, za druge, za katere ne velja svobodni uvoz, pa je potrebno potrdilo gospodarske zbornice.

Zdomci imajo carinsko ugodnost, da ob vsakokratnem prestopu meje prinesejo blago v vrednosti do 30 dolarjev brez carine in so v tem izenačeni z doma ži-

nja v tujini (torej, da niso delali), imajo tudi pravico do uvoza rabljenega avtomobila, ki pa ne sme biti starejši od 3 let. Nove avtomobile pa lahko uvažajo tako zdomci kot vsi drugi (doma živeči). Izkušnje kažejo, da občani uvažajo največ avtomobilov od 950 do 1600 ccm, za te pa skupne dajatve (carina, zvezni,

OMEJEN UVOZ RABLJENIH AVTOMOBILOV

ZIS jv omejil uvoz rabljenih avtomobilov na tisoč vozil do konca leta, hkrati pa z odlokom določil, da je mogoče uvažati samo nove tovornjake (zanje veljajo kontingenti). Zlorabljali so namreč zakonske možnosti, da lahko tuje avtomobile, stare do tri leta, uvozijo invalidi z več kot 70-odstotno invalidnostjo, in sicer so to storili zdomci in taksisti. Tako so taksisti v 80 dneh tega leta uvozili kar 4219 vozil, invalidi 3990, zdomci pa 479.

večimi občani. Letno enkrat pa lahko poleg tega prinesejo brez plačila carine in drugih dajatev blago v vrednosti do 700 ameriških dolarjev. Carinski organi ne nadzorujejo, kakšno usodi doživi tako blago, recimo televizijski sprejemnik. Prav gotovo pa je zakonodajalec omogočil, da zdomci za darila ne bi plačali dajatev. Sicer pa smejo naši delavci, ki so delali v tujini dve ali več let, ob preselitvi v domovino uvoziti gospodarske predmete v vrednosti 3000 ameriških dolarjev in zanje ne plačajo carine in drugih dajatev. Za tisto, kar je več, zaračunajo seveda po redni tarifi. Če pa se nameravajo zdomci po vrnitvi ukvarjati z gospodarsko dejavnostjo, v katero je všteto tudi kmetijstvo, smejo brez carine uvoziti gospodarsko opremo v vrednosti do 8000 ameriških dolarjev. Tisti, ki se za stalno vrnejo v domovino po 2 letih dela, in oni, ki se vračajo po 4 letih biva-

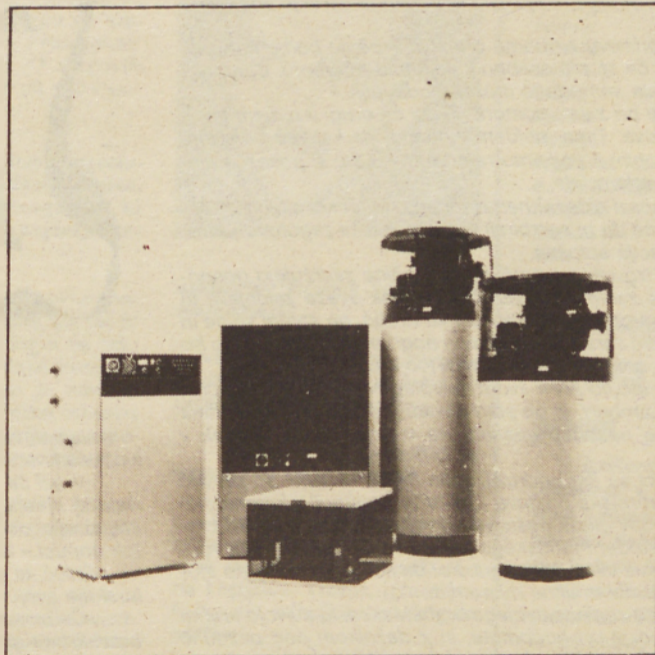
republiški in občinski davek) znašajo 93,17 odstotka od nakupne vrednosti vozila. Marsikdo ne ve, da je sproščen tudi uvoz vseh rezervnih delov za osebna motorna vozila (tudi za motor in šasijo), carina in dajatve pa znašajo 61,13 odstotka.

Morda še tole! Carinski predpisi se pogosto spreminjajo. Prejšnji teden, ko smo pisali ta članek, je še vedno veljala prepoved uvoza svinjskega mesa in izdelkov iz te vrste mesa iz Avstrije, ker je tam razhajala kuga. To je naša prepoved. Tisti, ki potujejo na Madžarsko, pa so prikrajšani za poceni uvoz živil (sir, olje, mesnine). Tamkajšnje oblasti ne dovoljujejo več odnašanja tega blaga, ker gre za izdelke, ki jih država regresira, zato so namenjeni predvsem domači porabi.

Š. Sobočan

TOPLOTNE ČRPALKE GORENJE

ZA OGREVANJE SANITARNE VODE IN PROSTOROV.

ODVZEMA TOPLOTO IZ ZRAKA,
JO ODDAJA VODI IN VAM TAKO PODARJA
2/3 ELEKTRIČNE ENERGIJE.

MOŽNOST OBROČNEGA ODPLAČEVANJA.

INFORMACIJE: GORENJE SERVIS, PARTIZANSKA 12, TITOVO VELENJE

TEL.: (063) 856-796

Ljudska pomoč pogorelim

Včasih bi radi dognali, kakšni ljudje pravzaprav smo, kako se spreminjamo v razmerah našega časa. Nismo si povsem na jasnem, ali je še kaj tistega: pomagaj sočloveku, ko je v nesreči, čeprav daš del svojega.

Ce sploh za kaj je nesreča dobra v tem, da se ljudje pokažejo v tej luči, humanosti do človeka.

Harijevi iz Fordašinec lahko pravijo, da je v ljudeh, vna iz njihovega konca, veliko dobrega in pripravljeno pomagati človeku, ki ga je zadela nesreča, saj so imeli sredi lanskega septembra, ravno v času, ko je bilo največ dela na poljih, ogenj.

Zgoreli so hlevi in vse gospodarsko posojajo s krmno in slamo ter nekaj obojev.

»Čih pul osmih zvečer je začelo goreti, sredi lope, toda ko smo ogenj opazili, je bilo že prepozno, da bi ga

pogasili,« je pravila Irena. »Vnuka sem hitro poslala v vas po pomoč. Ljudje pa so tudi že slišali, da je močno počilo in nekateri so celo rekli, da ima vojska vaje, drugi celo, da je vojna. Pri Kormendijevih so ravno delali silažo, ko je mali povedal, da gorimo.«

Ljudje so prihiteli z vseh koncev in pomagali reševati, kar se je rešiti dalo, še sreča, da so lahko odvezali živino. Gasili so vso noč in še naslednji dan odstranjevali kadečo se in tlečo slamo in seno.

»Vse je pogorelo, hlev in celo gospodarsko poslopje s slamo in vso krmno. Edina sreča je še bila, da smo imeli silirano koruzo zunaj. Vsi so nas takrat tolažili, da nam bodo pomagali in postavili nazaj, kar je zgorelo, in res, to so tudi storili.«

Vsi, ki so lahko, so odpeljali živino v svoje hleve, pa tudi za pozneje so jim darovali seno, da jim živine ni bilo treba prodajati.

»Vsaka hiša je dala les, eni po en kos, drugi dva, tri, kakor je pač kdo zmogel. Kar domov so nam ga vozili, pravzaprav na sosedov travnik, ker nam ga je odstopil. Ljudje so tudi prišli, ko smo ga peljali na žago, pomagali tam ter še pri postavljanju nove lope in hleva.« Pa ne samo krajani njihove vasi, pomagali so jim iz Motvarjevca, Prosenjakovec, Čikečke vasi, Sela, Vučje Gomile in celo Krizevec ter Petrovec, Šalovec.

»Vsem, ki so nam v tistih težkih trenutkih pomagali, najlepša hvala, hvala za vse, kar so darovali za nas,« je svojo pripoved o tem, da v nesreči niso ostali sami, končala Irena Hari.

Majda Horvat

Do 15. aprila prijave za kabelsko TV

Do 15. aprila bodo delavci Študentskega servisa iz Murske Sobote, ki so jih angažirali na sedežu mestnih krajevnih skupnosti, obiskovali gospodinjstva, ki so se prijavila za vključitev v satelitsko kabelsko omrežje. S sabo bodo imeli pogodbe in položnice za plačilo prvega obroka. Pogodbe bodo lahko podpisovali tudi novi interesi, ki se lahko prijavijo pod enakimi pogoji kot drugi, ki so to storili že pred časom. Razveseljiva je novica, da se bo v kratkem začelo z gradnjo celotnega satelitskega kabelskega TV omrežja, saj je že izbrana glavna postaja in so kupljeni potrebni kabli.

M. J.

Bodočnost je vera,
kdor zanjo umira,
se dvigne v življenje,
ko pade v smrt.

(O. Župančič)

V 86. letu starosti se je izteklo življenje moje botre

Helene Vogrinčič

iz M. Sobote

V večnemu počitku smo jo pospremili v četrtek, 5. aprila 1990, na pokopališču v Pečarovcih.

Pogrešala jo bom: Danica z družino iz Moščanec

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Štefan Toplak

iz Kobilščaka

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Hvala govornikom tov. Brusu in tov. Ketišu za poslovilne besede, c. g. duhovniku za opravljen obred, pevcem za odpete pesmi in odigrano Tišino.

YSI NJEGOVI

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša
od življenja.

ZAHVALA

V 70. letu življenja nas je zapustila naša draga mama, oma, tašča, sestra, teta in svakinja

Terezija Zelko

roj. Škraban
iz M. Sobote

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo g. župniku za pogrebni obred, pevcem, govornikom ter zdravstvenemu in strežnemu osebju kirurškega oddelka bolnišnice v Rakičanu.

Žalujemo: vsi njeni

ZAHVALA

Mirno in tiho, kot je živel, je v 63. letu po težki bolezni v Gopodu zaspal moj dragi mož in naš dragi brat

Štefan Ošljaj

mizar
iz M. Sobote

V globoki žalosti se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom Flisarjevim, posebno Janku, družini brata Gustija, ki so mu vsi nesebično pomagali v njegovih zadnjih dneh. Zahvaljujemo se za ustne in pisne izraze sožalja, za cvetje in svete maše, ki ste jih darovali v njegov spomin, ter številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu, zdravnikom zdravstvenega doma v Murski Soboti, zlasti dr. Antonu Lopertu ter patronažnim sestram za lajšanje bolečin.

Iskrena hvala g. kaplanu za tolažilne besede evangelija in pevcem za pesmi slovesa. Zahvaljujemo se tov. Farkašu za besede slovesa v imenu krajanov in sindikatu delavcev pri zasebnih obrtnikih in glasbeniku Marušiču za Tišino na njegovi poti v tišino.

M. Sobota, 4. aprila 1990

YSI NJEGOVI

Polje, kdo bo tebe
ljubil...

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, tast, dedek in sorodnik

Leopold Ratnik

iz Vanče vasi

Zahvala g. škofu dr. Jožefu Smeju, domačemu župniku in kaplanu, vsem duhovnikom soboške in lendavske dekanije, oktetu Planike iz Turnišča, domačim pevcem, kolektivu KC Rakičanu, OE M. Sobota, KZ Panonki in tozdu Semenarna, gasilskim društvom, govornikom, darovalcem vencev, cvetja, maš in vsem, ki ste se tako množično udeležili pogrebne svečanosti.

Zahvaljujemo se tudi dr. A. Horvatu in vsemu medicinskemu osebju internega oddelka v Rakičanu za pomoč med njegovo boleznijo.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujemo: vsi njegovi

Šli bomo na tvoj grob,
da bi slišali tvoj mehki glas,
da bi nam pripovedoval lepe zgodbe,
polne upanja, kot nekoč iz srečnih dni...
Poklič nas, zasepeči pod gomilo,
pa te bomo slišali...

(I. Cankar)

V SPOMIN

ljubi hčerki, sestri in vnukinji

Mariji Kerčmar

psihologinji

13. 4. 1988—13. 4. 1990 s Hodoša

Marija! Globoka žalost in bolečina domujeta v naših srcih, ko ti na prerani grob polagamo cvetje spomina. Nikoli pozabljena hčerka, s sabo si odnesla vso radost, za tabo je ostal le grenak spomin na minljivost. Zelo te pogrešamo.

Hvala vsem, ki v srcih nosite spomin na njo.

Globoko žalujemo vsi njeni

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem,
šopek rož mi prinesite
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je po dolgi bolezni zapustila draga mama, tašča, babica in prababica

Karolina Baler

roj. Kološa
iz Sebeborec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem in vsem, ki so jo v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti, nam izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebna zahvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici za besede slovesa ob odprtju grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujemo: sin Koloman z ženo, vnukinji Marija in Anica z družinoma, vnuk Štefan s Sando in drugo sorodstvo

Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 37. letu starosti nas je nenadoma in brez slovesa za vedno zapustil naš dragi mož, oče, zet, brat, bratranec in sorodnik

Franc Mekicar

s Suhega Vrha

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence, cvetje ter za sv. maše in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala velja zdravniškemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, kolektivu Jeklotehne iz M. Sobote, učiteljici in učencem 4. razreda OŠ Fokovci, učencem prvega letnika tekstilne usmeritve SCTPU, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornikom za ganjlive besede slovesa.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujemo: žena Darinka, hčerki Melita in Simona, tast in tašča ter drugo sorodstvo

V SPOMIN

18. aprila bo minilo eno leto, odkar smo se za vedno poslovili od drage

Ane Bratkovič

s Hotize

Zdaj, ko ni več tvojih pridnih rok in dobrega srca, se zavedamo, koliko dobrote si imela v sebi za nas, a zdaj je tvoj dom prazen in žalosten. Hvala vsem, ki z lepo mislijo stojite ob njenem grobu, ji podarite cvetje in ji prižgete svečko v spomin.

MOŽ ŠTEFAN, sin Milan, vnukinja Maša in vsi njeni

ZAHVALA

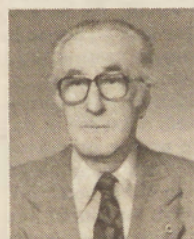
Ob boleči in prerani izgubi dragega moža in očeta

Konrada Mlinariča

s Ptujске ceste 43
iz Gornje Radgone

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in sosedom, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujemo: žena Marica ter sinova Janko in Slavko z družinama

V SPOMIN

10. aprila sta minili dve leti, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in dedek

Aleksander Vučak

Teško je doumeti resnico, da je tvoje življenje za vedno ugasnilo. Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite pri njegovem grobu.

YSI NJEGOVI

Prezgodaj čas prišel je za oddih,
dom je prazen, dom je tih,
ker tebe, ljubi sin in bratec, ni,
da bi lahko dolgo skupaj še bili.

V SPOMIN

16. aprila bosta minili dve najbolj žalostni leti, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš najdražji sin, brat in vnuk

Števek Vori

iz Velike Polane

Kako je hišna prazna, odkar tebe v njej več ni. Bila je prej tako prijazna, zdaj otožna, tuja se nam zdi. Tam, kjer Števek zdaj počivaš, ni svetlobe, ne luči, le vetrič okrog groba piha in sprušuje, le zakaj naš dragi Števek več te ni. Hvala vsem, ki se ga še spominjate, stojite ob njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujemo: vsi, ki smo te imeli radi

Zakaj si moral nam umreti,
ko pa s teboj je bilo tako lepo živeti.
Odkar utihnil je tvoj glas,
žalost in bolečina domujeta pri nas.
Kako je dom naš tih in prazen,
odkar več v njem te dragi ni,
odšel si k večnemu počitku,
zapri za vedno si oči.

ZAHVALA

V 82. letu starosti je tiho in za vedno zaspal dobri oče, dedek in pradedek

Alojz Jaušovec

iz Logarovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ali kakorkoli pomagali ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. župniku iz Križevca in g. župniku iz Male Nedelje za opravljen obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornikom Eli Prelog, Jožetu Babiču in Francu Vidnarju.

Žalujemo: sestra Zefika iz Veržaja, hčerka Tina, sinovi Branko, Jelko, Jožko in Feliks z družinami, hčerke Pavla, Marica, Majlika, Milka, Stanka in Jelica z družinami ter drugo sorodstvo

TEMELJ JE KNJIGA VSEH KNJIG

Tokrat predstavljamo baptistično cerkev. Franc Perko je v knjigi *Verstva v Jugoslaviji* zapisal, da je zgodovina baptističnih skupnosti zelo zapletena; povezana je sicer z začetki reformatorskega gibanja v Evropi, vendar so posamezne baptistične občine, iz katerih je nastala sedanja cerkev, nastale šele v začetku 17. stoletja. Beseda baptist je izpeljanka latinske besede baptisare, kar pomeni krstiti. Ta verska skupnost torej daje poseben pomen krstu. Krščujejo samo odrasle, in to tiste, ki so se res odločili za krščansko življenje v njihovi skupnosti. Več o baptistih pa v pogovoru z Jožetom Časarjem.

Kdaj je vzniklo baptistično gibanje v Jugoslaviji, Sloveniji in Pomurju?

Na jugoslovanskem ozemlju so se baptisti začeli širiti v prejšnjem stoletju. Najprej v Vojvodini, Slavoniji in Bosni. Po prvi svetovni vojni so bile baptistične cerkve ustanovljene in Hrvaškem in tudi v Makedoniji. Leta 1923 pa so oblikovali Zvezo baptističnih cerkva v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki pa je med drugo svetovno vojno prenehala delovati. Po vojni je bila ustanovljena Zveza baptističnih cerkva v SRFJ, katere sedež je v Zagrebu. Osnovna avtonomna skupnost je baptistična cerkvena občina, ki jo vodi cerkveni odbor s starešino na čelu. V Sloveniji je bila prva baptistična občina ustanovljena 1923. leta v Trbovljah. Zdaj jih imamo še v Ljubljani, Kranju in Murški Soboti. Tukajšnja cerkev je ustanovil 1975. leta moj tati Jože Novak, ki je prišel sem iz Čakovca. Sicer pa je bila baptistična cerkev najprej ustanovljena v Fokovcih, in sicer že pred drugo svetovno vojno, vendar je prenehala delovati, saj so verniki pomrli.

V našem molitvenem domu v Cvetkovi ulici v Murški Soboti ni nobenih nabožnih podob. Ali to pomeni, da se tudi vi držite zapovedi, ki pravi: Ne delaj si rezanih podob?

Nas obvezuje edino božja beseda, zapisana v Svetem pismu, zato zavračamo dogme kot edinoveljavnost način izražanja verskih resnic. Verujemo, da je Biblija ali Sveto pismo stare in nove zaveze božja beseda. Ni izdelek ljudske modrosti in ni nastalo po človekovi volji, apak je Bog s svojo previdnostjo pripravil pisce, nadnaravno jim je odkril znanja, za katera je hotel, da jih zapišejo. Sveto pismo je za nas baptiste nepogrešljivo božje pisno delo in temelj, na podlagi katerega gradimo in utrjujemo svojo vero. Zato pa nimamo nobenih molitvenih obrazcev in se držimo načela popolne svobode vesti. Verujemo v troednega Boga (Bog, Sin, sveti Duh), ki je stvarnik vidnega in nevidnega sveta. Verujemo v Kristusa, ki je naš rešitelj. Verujemo v svetega Duha, ki je tretja osebnost troednega Boga. Po naravi svojeje delovanja on opominja svet na grehe; pravi vsakega, ki veruje v Kristusovo telo. Vseljuje se v vsakega novorojenega človeka.

Z razliko od rimokatoličanov, ki krstijo dojenčke, baptisti in še nekateri drugi pripadniki reformatorskih cerkva krstite odrasle. Baje jih cele pogreznete v vodo,

kot je to delal Janez Krstnik v reki Jordan.

»Krst je potrditev novega rojstva. To pa ne pride samo od sebe, ampak od zgledega življenja. Naj ga ponazorim z odlomkom iz Pavlovega pisma Galančanom: ... Sad duha pa je ljubezen, radost, mir, potrpežljivost, prijaznost, dobrotljivost, zvestost, krotkost ... Zoper take ni postave! Krščujemo torej tiste, ki so s svo-

jim življenjem in delom dokazali, da so sposobni dojemati božje resnice in jih tudi uresničujejo. Krst je potrditev novega rojstva. Krstimo s potapljanjem v vodo.

Krst je za vernike baptistične cerkve izraz naše pokorščine in ljubezni do Kristusa in naše pripravljenosti, da hodimo za njim. Drug obred naše cerkve je Gospodova večerja ali lomljenje kruha. V naši cerkvi v Murški Soboti imamo tak obred enkrat mesečno. Verjamo, da je obred Gospodove večerje (uživanje kruha in vina) dejanje, ki simbolizira našo zvezo s Kristusom, ki je bila sicer vzpostavljena s krstom. Ne poznamo pa ne osebne ne skupinske spovedi, ampak je naš izpraševalec vest, človekov notranji glas. Ko se grehov pokesamo, dobimo odpuščanje in lahko zaužijemo kruh in vino.

Božjo službo imamo vsako nedeljo dvakrat, ob četrtek zvečer pa imamo molitveno uro. Ne prvo ne drugo ni po nekih vnaprej določenih obrazcih, ampak spontano. V bogoslužju imamo veliko petja. Obvezno je seveda oznanjevanje Svetega pisma. Poleg domačih pridigarjev prihajajo k nam še oznanjevalci iz medžimurskega baptističnega okrožja in z Dunaja. Za 12. maj pripravljamo tako imenovano Evangelizacijo — obsežnejšo versko-kulturno prireditev — ko bodo po pridigi nastopili še baptistični pevski zbor iz Mačkovca pri Čakovcu in domače pevске skupine. Predvidoma bo prireditev v hotelu Diana v Murški Soboti.

Čeprav nimate strogih pravil za življenje, da si lahko član baptistične verske skupnosti, pa najbrž vendarle so meje?

»Seveda. Pri nas zakon med možem in ženo sicer ni zakrament, je pa nerazvezan, razen če kateri izmed zakoncev prešuštuje (zakonska nezvestoba). Verujemo v svetost krščanskega baptističnega zakona. Izbira zakonskega partnerja je zaželena med verniki. Ponojna poroka je po naših načelih možna šele po smrti zakonskega tovariša. Naši člani ne hodijo na javne plesne prireditve in ne pejejo pesmi, ki niso v slavo Boga. Baptisti praznujemo božič in veliko noč, čeprav jima ne dajemo posebnega pomena, ker menimo, da se moramo vsak dan zahvaljevati in širiti evangelij iskalcem resnice. Verujemo v bodoče življenje: v vstajenje tela. Zavračamo nauk o apostolskem nasledstvu škofov in učimo, da vsi verniki tvorim o Kristusovo telo. Cerkev je svobodno bratsko združenje, v katerem, razen Svetega pisma in Kristusa samega, ni nobene avtoritete, ampak le ljubezenska služba pastirjev, starešin, učiteljev in diakonov, ki se v to službo postavijo s polaganjem rok. Nedeljo sprejemamo kot novozavezni dan počitka, druženja in posvečevanja Bogu ter branja Svetega pisma. Svoja načela imamo tudi o državni oblasti, saj menimo, da je postavljena od Boga zaradi miru in družbenega reda, zato smo se ji dolžni pokoravati in jo podpirati. Baptisti nimamo obveznih dajatev svoji cerkvi, ampak prispevamo prostovoljno po svojih zmožnostih.

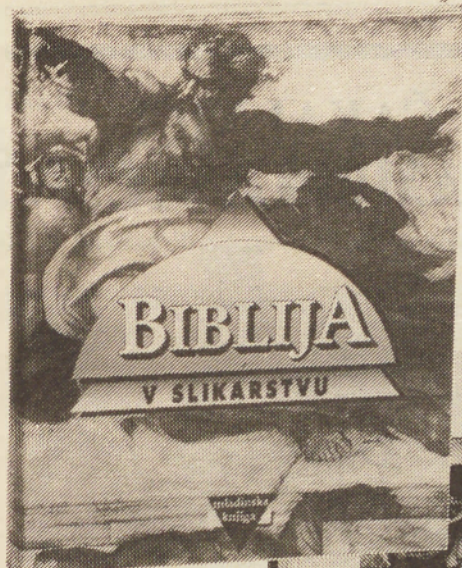
Mesto, kjer stoji sedanji molitveni dom, bodo čez čas najbrž porušili. Boste dobili nove prostore?

»Res je ta prostor predviden za rušenje in gradnjo drugih prostorov. Naša verska skupnost ni mnogoštevilna in tudi ne bogata, zato sama ne bo zmogla. Računamo na pomoč bratov iz drugih verskih občin, zlasti pa iz bogatejših iz tujine.

Tako naš sogovornik Jože Časar, ki seveda ni poklicni pridigar, ampak opravlja posvetni poklic. Dodamo naj še, da jugoslovanski baptisti zelo skrbijo za verski tisk. Tako v Zagrebu izhajajo dvomesečnik Glas evangelija in druga periodika. Nekaj besedil je tudi v slovenskem jeziku. Sicer pa baptisti žive vzorno življenje in za tako velja tudi Jožetova družinska skupnost. Niso zaverovani sami vase, saj sodelujejo tudi z drugimi verskimi skupnostmi.

Pogovarjal se je STEFAN SOBOČAN

Nova svetovna uspešnica!

BIBLIJA

V SLIKARSTVU

Založba mladinska knjiga

Cena: 600,00 din velja do konca aprila

296 strani (23×30 cm) 227 barvnih reprodukcij

V knjigi so v odličnih barvnih reprodukcijah predstavljene najznamenitejše stvaritve predvsem renesančnih slikarjev, ki upodobljajo svetopisemske zgodbe, prizore in osebe Stare in Nove zaveze Svetega pisma. MICHELANGELO, BOTTICELLI, LEONARDO DA VINCI, REMBRANDT, BOSCH, RUBENS, GRUNEWALD, DURER, EL GRECO, TIZIAN, HOLBEIN, BREUGHEL, CLAUDE LORRAIN, POUSSIN in drugi mojstri evropskega slikarstva so upodobili motive iz Abrahamovega in Mojzesovega življenja, legendo o Suzani v kopeli, prizore iz Nove zaveze — od Jezusovega rojstva, prizorov iz Pasijona, Krizanje ... Reprodukije spremljajo ustrezni odlomki iz Svetega pisma in podatki o sliki. Na koncu knjige so življenjepisni podatki umetnikov, predstavljenih v knjigi, kar omogoča kronološko razporeditev posameznih umetnin.

Knjigo BIBLIJA V SLIKARSTVU lahko kupite ali naročite v vseh knjigarnah, pri naših založniških poverjenikih in neposredno na naslov: ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA, Prodaja po pošti, Titova 3, 61000 Ljubljana. Lahko jo naročite tudi po telefonu 061/211-880.

OPREMLJATE TRGOVINO, GOSTILNO, NABAVLJATE HLADILNO OPREMO ZA SKLADIŠČENJE IN PRODAJO HRANE? OBRNITE SE NA NAS, POMAGALI VAM BOMO URESNIČITI VAŠE ŽELJE!

- vitrine vseh vrst in dimenzij
- retropulti in nevtralni elementi
- točilni pulti
- izdelovanje in opremljanje montažnih in zidanih hladilnic
- krilna in drana hladilniške in zamrzovalniške vrata

vitrino
Podjetje za proizvodnjo hladilne opreme
69240 LJUTOMER
Kolodvorska 28
Telefon: (069) 81-340, 81-898
Telefax: 81-340

V trgovini GEA lahko kupujete vso kmetijsko mehanizacijo vedno ceneje!

TOKRAT VAM POSEBEJ PRIPOROČAMO NAKUP:

Poselna ponudba: uvoženi pralni prašek iz Italije!
4 kg — 112 din
5 kg — 118 din
8 kg — 175 din

Predsetveniki že od 6.500,00 din naprej
Silokombajni že od 15.900,00 din
Cirkularke že od 3.760,00 din
Plugi enobrazdni 3.410,00 din
Plugi dvobrazdni 4.900,00 din
Sadilci krompirja 10.450,00 din
in ostala kmetijska mehanizacija.

ŽELJO PRPROVIČ
42315 MURSKO SREDIŠČE
M. Tita, tel.: 042 843 232
Nov delovni čas:
Od 7.00 do 15.00 in ob sobotah od 7. do 12. ure

GEA IN VI SKUPAJ DO CILJA!

MODA

BISERNA VROČICA

Biseri sploh nikoli ne pridejo iz mode, a redke so ženske, ki se krajsijo s pravimi. Tudi letos jim tega čudovitega okrasa ne bomo zavidali — zdaj kraljujejo umetni biseri.

Pravijo, da se je začelo v Ameriki. Prva dama Barbara Bush se je ozaljšala s tremi nizi drobnih biserov in skromno povedala, da so umetni. Plaz se je sprožil.

Biseri morajo biti tako umetni, da se to že na daleč vidi. Debele ogrlice in večkrat ovite zapestnice se nosijo h kavbojkam in k elegantnim oblačilom. Kroglice motnega leska je Coco Chanel že v dvajsetih letih spremenila v modni nakit, s katerim so dame smele v vsak salon.

Novo o impotenci

Nove izkušnje kažejo, da impotenca nima samo psihičnih vzrokov. Na pomanjkanje spolne moči vplivajo lahko tudi hormonske motnje. Zdravnik to lahko ugotovi s preprosto analizo krvi.

Raziskave na kliniki za zdravljenje tovrstnih težav v Stockholmu so pokazale, da ima pet do deset odstotkov moških, ki iščejo pomoč, zvišan prolaktin v krvi. Prolaktin je hormon, ki spodbuja delovanje mlečnih žlez. Če samo zdravljenje z zdravili za zniževanje količine prolaktina je praviloma takoj ugodno vplivalo na omenjene težave.

Impotenca je lahko tudi posledica premajhne količine moškega spolnega hormona testosterona.

na. Ta je lahko različna in znaša pri moških, ki nimajo težav s spolno močjo, od 200 do 1200 miligramov na liter krvi. Na količino testosterona v krvi lahko vplivata tudi stres in utrujenost. Tistim, ki imajo nenehno premalo testosterona, ni treba pogosto hoditi na striženje k frizerju. Tudi razporeditev maščob je pogosto spremenjena v »žensko« smer. Navadno imajo takšni moški majhna moda ali pa jim rastejo dojke.

Dodajanje testosterona sicer lahko včasih povzroči večjo spolno aktivnost, vendar pa tako zdravljenje moške običajno naredi bolj agresivne. Zanimivo je, da raven testosterona raste v času velike spolne aktivnosti. Morda si lahko tako razložimo, zakaj brada hitreje raste po burni ljubezenski noči.

Vid si krepimo z zdravo hrano

Ljudje veliko premalo skrbijo za to, da bi očesna obolenja poskušali preprečiti. Že na začetku našega stoletja je newyorški zdravnik Bates trdil, da bi slabovidnost in očesne bolezni lahko preprečevali z razmeroma malo truda in s preprostimi ukrepi. Predpisoval je dieto s čim bolj naravno polnovredno hrano, da je spravljala strupe iz telesa. V današnjem času se zdravniki spet vračajo k Batesovim načelom. Ameriški zdravniki so dokazali, da na razvoj očesne mreže zelo vpliva hrana. Zelo slabo je, če je v hrani premalo živil, v katerih je veliko vitaminov C, E in A. Nevarnost, da bi se pri človeku, ki mu primanjkuje teh snovi, razvila očesna mreža, je veliko večja. Pokazalo se je, da pomanjkljiva prehrana povečuje nevarnost, da se na leči začne motnja. Treba je jesti veliko solate, zelenjave in sadja.

PRVA POMOČ

IZ NOSA TEČE KRI

Krvavenje iz nosu je na pogled strašno, vendar zvečine nenevarno. Kri teče zato, ker počijo drobne žilice v nosni sluznici. To se zgodi največkrat zato, ker se kam udarimo, močno kihamo, ali se močno useknemo. Pogoste so krvavitve iz nosu pri otrocih. Krvavitev se hitro ustavi sama, vendar moramo storiti to in ono. Kaj?

Sedite pokonci, glavo malo sklonite. Dihajte skozi usta in stiskajte nosnici tik pod nosnim hrustancem kakih pet minut. Včasih gre to laže s ključko za perilo. Kri se hitreje ustavi, če si na nosni koren položite mrzlo oblogo ali kosček ledu, zavit v plastično vrečko.

Krvavega nosu nikakor ne smete mašiti z vato ali papirnati robčkom. Kri mora neovirano odtekati. Kadar prva pomoč ne pomaga in če se krvavitve pogosto ponavljajo, se raje posvetujte z zdravnikom.

Vzrok je lahko v resnejših zdravstvenih motnjah: visok krvni tlak, poopneženje žil, bolezensko nagnjenje k nenadnim in dolgotrajnejšim krvavitvam. Če bo treba, bo zdravnik zaprl ranico v nosu.

Kanec upanja

Se bodo lahko ljudje nekoč zaščitno cepili proti aidsu, kot se dandanes učinkovito cepijo proti kozam, davici in drugim nalezljivim boleznim? Aids nalezljivo prodira po svetu in neusmiljeno kosi svoje žrtve. Kljub silnemu denarju in naporom, ki ga vlagajo v raziskovanje in iskanje cepiva, pa iz stotine laboratorijev po svetu, kjer se raziskovalci ukvarjajo s to nalogo, že nekaj let ne prihajajo razveseljive vesti. Aids ostaja smrtna bolezen, za

katero ni ne zdravila in ne cepiva.

Nekaj upanja pa je te dni le kanilo v sicer mračno razpoloženje strokovnjakov, ki so že skoraj obupali nad tem, da bodo odkrili učinkovito cepivo. Raziskovalci univerze Tulane so sporočili, da jim je uspel zanimiv poskus, ki obljublja zasuk na boljše. Skupino rezus opic so cepili s poskusno vakcino zoper posebno obliko aidsa, ki prizadene opice, nato pa so rezuse

okužili z virusom te bolezni. Po devetih mesecih nobena od opic ni zbolela niti ni pokazala nobenih znamenj okužbe.

Res je, da ne gre za isti virus, ki pri človeku sproža nevaren aids, vendar pa je uspeh tulanskih raziskovalcev kljub temu ogromen. Kot pravi dr. Wayne Koff z zveznega ameriškega inštituta za nalezljive bolezni, je to gigantski korak naprej pri iskanju vakcine zoper aids.

Rumenjak

Internist dr. Kurt Weidner iz Ebenhausna priporoča preprosto zdravilo proti težavam z žolcem. Penasto zmešamo surov rumenjak z žlico medu. Vnetje se hitreje pozdravi, če uro za tem, ko smo pojedli rumenjak, pojedemo še nariban hren, zmešan s smetano.

Kuhajte z nami

Jajčni ježki s hladno omako

Spomladi je gospodinjam na voljo veliko jajc, ki jih pripravljamo na različne načine — od kuhanih, popečenih, predelanih v omelette, jušne zakuhe, omake, peciva in dodatke k testeninam.

Za jajčne ježke potrebujemo: 4 jajca, dva manjša ali eden debelejši paradižnik, 8 rezin sveže kumarice in 16 rezin rdeče redkvice. Kumarične rezine prerežemo na polovico, da dobimo 16 polovičnih rezin.

Omako pripravimo iz 2 del kisle smetane, žličke gorčice, ščepec soli, ščepec popra. Vse dobro premešamo.

Trdo kuhana jajca polijemo z mrzlo vodo in olupimo. Paradižnike narežemo na debele rezine, jih posolimo in popoprano. Jajca po dolgem narežemo na polovico in po eno polovico položimo na vsa po dolgem narežemo na polovico in v zareze damo polovične kolobarje zgoraj zarezemo 3- do 4-krat in v zareze damo polovične kolobarje svežih kumaric in kolobarje rdečih redkvic. Zraven v skodelici serviramo hladno smetanovo omako, ki jo po vrhu izdatno potresemo z na tanke rezance narezano svežo zelenjavo. Uporabimo očiščena stebila pora ali mlade čebule ali mladega česna. Jed ponudimo s črnim kruhom.

Kako kuhamo jajca? Jajca vedno pristavimo kuhat v vrelo, rahlo slano vodo, nikoli v mrzlo. Mehko kuhano jajce naj vre 3 do 4 minute, trdo kuhamo 10 minut. Jajc ne kuhamo po občutku, temveč z zanesljivo uro. Ze kuhanih jajčk ne puščamo v vodi, ker dobi rumenjak siv rob.

RDEČA VARUJE PRED PLJUČNIM RAKOM

V nekaterih vrtninah, na primer papriki, paradižniku, korenju in jajčevcih, so barvila, ki preprečujejo revmatizem, raka in poapnenje žil. Učinkujejo proti presnovnim ostankom, tako pa varujejo tudi pred strupi iz okolja. Raziskovalec profesor Helmut Sies iz Düsseldorfa je dokazal, da je zelo učinkovito barvilo, ki je v paradižniku. Lipocin, ki ga je v manjši količini tudi v drugih sadežih, uvrščamo k tako imenovanim karotinom. Najbolj znan je beta karotin, ki ga vsebuje predvsem korenje. To barvilo preprečuje nastanek nekaterih vrst raka.

Se učinkovitejša pa je barvila v paradižniku, ki zlasti varuje pred rakom na pljučih. Človeški organi si za razstrupljanje jemljejo različna barvila. Nauk ki sledi: tudi v uživanju zelenjave in sadja moramo skrbeti za to, da je izbira raznovrstna. Ze zato, ker se telo poskuša znebiti strupov z najrazličnejšimi rastlinskimi barvili.

NOVOST V KOZMETIČNEM STIDIU ALEKSANDRA

ENKLAT MESEČNO ZDRAVNICA-SPECIALISTKA ZA HUŠANJE IZ KLINIČNEGA CENTRA.

OB NEGI OBRAZA IN TELESA SE STROKOVNI NASVETI O HUŠANJU OB DOGOVORJENI SOBOTI — informacije po telefonu: 25-197.

Kozmetični salon ALEKSANDRA Titova 26 (hotel Diana), MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota, v oddaji 21 232.

1. Another day in Paradise — Phill Collins
2. B'la je sreda — Don Menotti Bluesband
3. Pjmo ga, pjmo — Magnet
4. Keep it together — Madonna
5. Lambada — Kaoma

Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-ti videostudijem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj. Oddaja 21 232 je na sporedu Radia Murska Sobota (UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz), ob petkih, od 18.00 do 19.00.

10 SEKUND RMS

ODGOVOR:

IME IN PRIIMEK:

NASLOV:

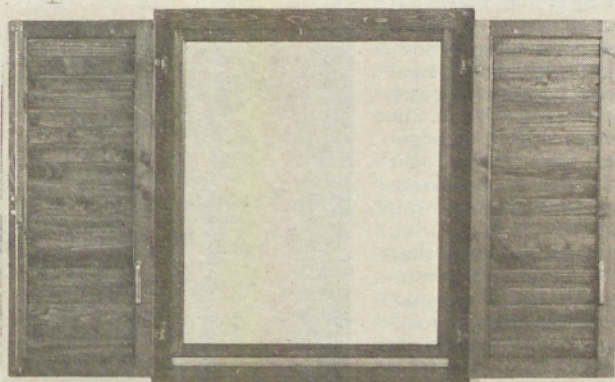
Odgovore pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota. Kupon nalepite na dopisnico in pripišite 10 sekund. Pri zbiranju bomo upoštevali pravilne odgovore, poslano do srede, 18. aprila 1990.

SESTAVIL NARKO NAPAST	MESTECE PRI ZAGREBU	ZELATINA IZ ALG	LJUBLJANSKO LETALIŠČE	SODOBNI RUS. LIT. TEORETIK (JURIJ M.)	DRAMA RUDNA SELIGE	GLASBENI INTERVAL	SPOJINA ZIVEGA SREBRA S KOVINO
SADNO DREVO							
KMETIJSKI STROKOVNJAK							
ŠPANSKI TENIŠKI IGRALEC (MANUEL)					ALUMINIJ		
REKREACIJSKI ŠPORT ZA VSAKOGAR					IT. OPERNI SKLADATELJ		
LOVEC POTOČNIH ŽIVALI						GRAM	
EDVARD GIEREK			RAZJEDA NA LICIH DEL ELEKTROMOTORJA			KALNOST	
MOŠKI PEVSKI GLAS					BRKATA RIBA		
CIRKUŠKI UMETNIK					VEZNIK		DANSKA FILMSKA IGRAKKA NIELSEN
AVTOMOBILSKA OZNAKA ROMUNJE		MESTO V ROMUNJI					
VOŠČENA TVORBA V CEBELJEM PANJU		SATIRIK BUCHWALD			ORGAN VOHA		
PISEC KRONIKE ANALIST					NEON		
ZADNJE PREDIVO. TULJE. PAZDERJE						TANTAL	

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: kaskada, opioman, maksima, protein, Err, lak, Nisa, Na, Z, komis, Akira, t, Co, inu, imisija, jastreb, Art, Aca.

ZA OKNI SE ZAČNE MOJ DOM

Ta okna se dotikajo modrega neba;
katalizirajo svetlobo;
kljubujejo vetrovom in viharjem;
skoznje prodirajo žarki sonca;
za njimi se začne moj svet — lep in
prijeten.

Za stavbno pohištvo in montažne stene

- konkurenčne cene
- gotovinski popust
- obročno odplačevanje (1 + 4,6% obresti)
- brezplačni prevoz za večje nakupe

Za montažne hiše

- 10% gotovinski popust ali
- plačilo v treh obrokih brez obresti

JELOVICA

Lesna industrija
64250 Škofja Loka
Križičeva 58
tel.: (064) 631-243
telex: 34579 yu ljel
telefax: (064) 632-261

Okna mojega doma.

PRODAJNA MESTA: Škofja Loka, Murska Sobota, Nova Gorica, Celje, Novo Mesto, Izola, Pula, Crikvenica, Zadar, Šibenik, Split, Zagreb, Čakovec, Nova Gradiska, Osijek, Banja Luka, Sarajevo, Tuzla, Caplina, Stara Pazova, Zrenjanin, Beograd, Valjevo, Titovo Ušice, Zaječar, Krugujevac, Novi Pazar, Požarevac, Tislenik, Niš, Vranje, Priština, Peć, Dečimo, Skopje.

v prodajalnah ELEKTROTEHNE

Murska Sobota
Titova 15 in
Titova 23 - shopping

Maribor
Ljubljanska 1

Ptuj
Lackova 12

Gornja Radgona
Partizanska 28

nudimo
elektrotehnične izdelke
za vaš dom, gospodinjstvo
in gospodarstvo

POMURSKO ZAVAROVALNIŠTVO SI UTIRA POTA

Zavarovalništvo ima v Pomurju že dolgoletno tradicijo. Zavarovalnica namreč deluje po osvoboditvi od leta 1948, v zdajšnje prostore na Titovi ulici v Murski Soboti pa so se preselili leta 1960. Zgraditev novih prostorov je omogočil državni zavarovalni zavod kot nagrado eni od najuspešnejših firm pod vodstvom takratnega direktorja Ludvika Cipota, ki ima velike zasluge za razvoj te dejavnosti v pokrajini ob Muri. V sistem Triglav pa se je Območna Zavarovalna skupnost Murska Sobota operativno vključila leta 1977. Po sprejemu novega zakona o zavarovalništvu so tik pred preoblikovanjem.

ŽE 200 TISOČ ZAVAROVALNIH POGODB

V delovni skupnosti Območne zavarovalne skupnosti Triglav Murska Sobota, ki skrbi za sklenitev najrazličnejših zavarovanj, je zaposlenih 117 delavcev; od tega 50 zunanjih zavarovalnih zastopnikov in 67 internih delavcev. Ti so usposobljeni za vse vrste zavarovanj, razen mednarodnih, na kar pa se pripravljajo v letošnjem letu. V Pomurju je sklenjenih okrog 200 tisoč zavarovalnih pogodb, skupna kmetijska premija pa je tani znašala 23 milijonov dinarjev. Sicer pa z zavarovanjem pokrivajo približno dve tretjini zasebnega in tretjino družbenega sektorja. V letu 1989 jim je družbeni sektor plačal 6,3 milijona dinarjev, izplačali pa so celo 9,8 milijona dinarjev. Kljub temu pa so z nalaganjem sredstev dosegli dokaj ugodne rezultate, saj so po njih med vodilnimi v sistemu Triglav.

Sicer pa nam je nekaj podrobnejših podatkov nanizal sedanjí direktor Območne zavarovalne skupnosti Triglav v Murski Soboti RUDI CIPOT. »Naši zastopniki na terenu pobirajo tudi četrtino celotne kmetijske premije. Naša območna skupnost pa je imela v letu 1989 za 17 milijonov dinarjev škod oziroma 20 tisoč takih primerov. Ob tem imamo tudi za 18 milijonov dinarjev rezerviranih škod, ki bodo izplačane letos, ko bodo zbrani vsi pred-

kmetijskih posevkov in naravnih nesrečah ob toči in neurju, ki za to območje niso redek pojav. Skušali so biti čimbolj ažurni pri svojih zavarovalnih storitvah. In to jim je doslej največkrat uspelo!

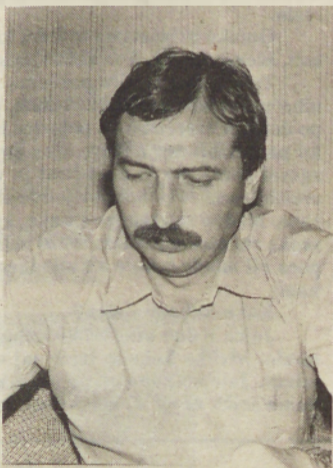
ZAVAROVANO SKORAJ VSO DRUŽBENO PREMOŽENJE

Zanimalo nas je, kakšen pomen ima zavarovalništvo za Pomurje, kje je njegovo mesto v slovenskem prostoru in kje so uspešnejši. Odgovor Rudija Cipota je naslednji: »Lahko rečem, da smo le z manjšimi izjemami zavarovali vse premoženje družbenega sektorja v vseh štirih pomurskih občinah, in sicer od požarnega zavarovanja, ki je povsod, do zavarovanja strojev, odgovornosti, avtomobilov in nezdod. V zasebnem sektorju je najbolj razširjeno požarno zavarovanje, stanovanjskih premičnin in življenjsko zavarovanje. Slednje je bilo z inflacijo v zadnjih letih močno razvrednoteno, vendar pa z novo obliko ponudbe, ki sedaj vsebuje jamstvo proti inflacijskim vplivom, spet dobiva veljavo, hkrati pa postaja konkurenčno zadnje čase toliko opevanem Wiener Städtischer Versicherung. Poleg tega zelo dobro sodelujemo z vsemi gospodarskimi organizacijami in ni bilo pripomb na kakovost našega dela. S hitrimi in ažurnimi likvidacijami katastrofalnih škod v kmetijstvu in večjih industrijskih škod smo ugled celotnega zavarovalniškega sistema Triglav dvignili na višjo raven; in to ne le v Pomurju.«

Kot rečeno, vidijo možnosti širitve zavarovalništva predvsem v kmetijstvu, kjer bodo potrebna dodatna prizadevanja, da bi vanj vključili čim več kmetijskih proizvajalcev. Želijo si, da bi se v prvi vrsti razširilo zavarovanje kmetijskih posevkov, posebno v ljutomerski, lendavski in radgonski občini, saj je soboška občina

117-ČLANSKI KOLEKTIV OBMOČNE ZAVAROVALNE SKUPNOSTI TRIGLAV SE NENEHNO POMLAJUJE IN POSODABLJA Z RAČUNALNIŠKO OPREMO STOROV

že dokaj dobro pokrita s to obliko zavarovanja, sistem obrambe pred točo pa je negotov. Le na tak način bo to zavarovanje cenejše in dostopnejše slehernemu

RUDI CIPOT — Direktor Območne zavarovalne skupnosti Triglav v Murski Soboti je ponosen na dosedanje rezultate zavarovalništva v Pomurju.

kmetu. »Zmeraj smo bili odprti, ker menimo, da je treba tudi razsvetljevati in jih poučiti o pomenu tovrstne gospodarske zaščite. In če je bila prva zavarovalnica v Sloveniji ustanovljena avgusta 1900, ko so zavarovali cerkveni zvon, kar pomeni, da bomo letos praznovali 90-letnico zavarovalništva, lahko rečem, da se je v tem času v tej dejavnosti marsikaj zgodilo. Veseli nas, da smo pri nekaterih zavarovalniških vrstah nad slovenskim povprečjem, kar pomeni, da imajo pomurski ljudje dober poslušanje in da pravilno razmišljajo o svoji gospodarski zaščiti,« poudarja direktor Rudi Cipot.

OSTATI MED NAJBOLJŠIMI SLOVENSKIMI ZAVAROVALNICAMI

In v kaj bodo usmerjena prizadevanja 117-članskega kolektiva Območne zavarovalne skupnosti Triglav v Murski Soboti v prihodnje? »Naše strateške možnosti je potrebno primerno in pravilno izkoristiti, zato so naši razvojni cilji prilagojeni pomurskim razmeram. Za vsako uspešno zavarovalniško podjetje je bistveni cilj, da ob določenem tveganju ustvari pozitiven rezultat poslovanja. Iz tega razloga želimo povečati naš delež na trgu, predvsem v zasebnem sektorju, in sicer s čim bolj kakovostno ponudbo storitev, pa tudi s sprejemljivimi cenami. Največ možnosti vidimo v pripravi novega t. i. kmetijskega paketa, prav tako pa tudi v širitvi avtomobilskega in življenjskega zavarovanja. Naslednji cilj je povečanje dohodka, kar pomeni, da bi še naprej ostali med najboljšimi zavarovalnicami v Sloveniji. In ne glede na to, da nas imajo za paradržavno institucijo, je bistveni cilj učinkovita rast kolektiva, kar bo lahko uresničil s povečevanjem zavarovalniške dejavnosti v tem prostoru. V ta namen se ustrezno opremljamo, saj smo prepričani, da mora biti vsako delovno mesto čim bolj avtomatizirano pisarna, saj si brez informacijskega sistema, podprtega s sodobno računalniško opremo, ni mogoče zamišljati moderne zavarovalnice. Zato se zavzemamo za racionalnost poslovanja, v sklepnih etapi pa je razporeditev terminalne mreže po vseh pisarnah. Velik poudarek dajemo funkcionalnemu izobraževanju, ki ga zahteva posodobljena tehnologija na slehernem delovnem po-

dročju. Več znanja je prvi pogoj za obvladanje konkurence, ki vedno močneje pritiska v pomurski prostor. Kolektiv se nenehno pomlajuje z vključitvijo mladih kadrov s fakultet in drugih virov. Pri nas lahko ostanejo le tisti, ki sledijo reku Winstona Churchilla: »Ni važno, da opravljaš delo, ki ga imaš rad, zelo važno pa je, da vzbudiš delo, ki ga opravljaš. Nenehno prihajajo primerno strokovno usposobljeni kadri, ki so najboljše zagotovilo, da se bodo naši cilji uresničili. Ob upanju bi več znanja in kakovostnih prizadevanj se nadejamo, da bomo letošnji načrt 306 milijonov dinarjev izpolnili,« pravi Rudi Cipot.

V zadnjem času veliko sodelujejo tudi znotraj sistema Triglav pri pripravi nove organiziranosti najverjetneje delniške družbe v holdinškem načelu. Pri tem jim pomagajo izkušnje iz tujih zavarovalnic, kot so francoska AGF, nemška Münchener Rück in avstrijska Wiener Städtischer Versicherung. S slednjimi so že v pogovoru in ni izključeno, da bo sistem Triglav v kratkem prevzel funkcijo ustrezne mešane posredniške družbe ne le za Slovenijo, ampak tudi za Jugoslavijo.

V Območni zavarovalni skupnosti Triglav pa načrtujejo še na prejšnjem koraku. Najboljše obliko zavarovanja, ki naj prispeva k tretjemu razvoju pomurskega gospodarstva, ne pozabljajo na nujnost novih prostorov. Ugotavljajo, da so sedanji prostori zaviralni dejavnik, zato se že dogovarjajo o gradnji nove stavbe, ki bi nastala na osnovi združevanja sredstev poslovnega sklada vseh zavarovalnic v Sloveniji. To pa bi bila tudi nagrada za njihovo dosedanje uspešno delo.

KOVINOPLASTIKA LOŽ

61386 STARI TRG PRI LOŽU

STREŠNO OKNO SO 320

Tipi strešnega okna: 5/7, 5/9, 7/9, 7/11, 11/11

Strešno okno SO 320 ima zaradi skrbno izbranih materialov in konstrukcijskih rešitev naslednje dobre lastnosti: ● majhen koeficient toplotne prehodnosti ($k = 2,59 \text{ W/m}^2\text{K}$) ● dobro zvočno izolacijo ($R_w = 31 \text{ dB}$) ● kakovostno tesnenje (skupina D po JUS-u) ● estetski videz ● enostavna vgradnja okna ● možnost nastavitve zračnosti med krilom in okvirjem ● strešno okno SO 320 ima vrtljivo krilo, ki se za-

vrti okrog vodoravne težiščne osi za 180° ter s tem omogoča: ● odlično prezračevanje prostora ● enostavno čiščenje stekla ● enostavna montaža in demontaža krila ● zanesljivo in enostavno odpiranje in zapiranje ● velika svetlobna površina ● ustavljanje krila v vsakem položaju **STREŠNO OKNO SO 320** je atestirano pri ZRMK Ljubljana.

INFORMACIJE: KOVINOPLASTIKA LOŽ, 61386 STARI TRG PRI LOŽU, tel. (061) 707-422.

harmonija zdrave narave

Pot do zdrave narave začinjamo z ekološkim letom 1990. Vanj vstopamo z novim znakom POMURKA. Vrsta naših izdelkov bo brez kemičnih dodatkov. V njih bomo ujeli del zdrave narave.

Izdelki

KARO so brez polifosfatov. Odsotnost le-teh jamčimo z zelenim žigom. Izbirate lahko med štirimi okusi kmečke domačnosti: šunko, svinjsko plečko, junetino in junečjim mozaikom.

ŽIG, KI JAMČI ODSOTNOST KEMIČNEGA DODATKA

POMURKA Murska Sobota p. o., Blijedičeva 11, 69000 Murska Sobota • tel.: 069/22-440, telex: 35243, telefax: 069/22-007

GRADBENA IN INSTALACIJSKA DEJAVNOST, OBRT TER STORITVE n. sol. o. L E N D A V A

TELEFAX: 069/75-254

TELEFON h.c.: 069/75-055, 75-150, 36-055, 36-056

DEJAVNOST PODJETJA

- keramičarska in kamnoseška dela;
- vse vrste elektroinstalacijskih in strojnih instalacij;
- mizarska dela;
- pleskarska dela;
- gradbena dela;
- komunalna dela;

ODGOVORNI DELAVCI ZA POSLOVNO-KOMERCIALNO DOGOVARJANJE VAM BODO DALI ZAŽELJENE INFORMACIJE

Direktor sestavljenega podjetja
Pomočnik direktorja za območje občine

TRATNJEK Štefan
JUROVIČ Drago

tel. dir. 75-420

GRADBENA OBRT IN INSTALACIJE

Keramičarsko-kamnoseška dela
Elektroinstalacijska dela
Strojne instalacije
Pleskarska dela
Mizarska dela
Gradbena dela

KOVAČ Jože, direktor
JAKLOVIČ Ladislav
KUZMA Štefan
TRATNJEK Drago
GAJŠEK Mirko
BANFI Karel
KRALJIČ Ignac

tel. dir. 75-169
tel. dir. 75-169
tel. dir. 75-169
tel. dir. 75-169
tel. dir. 75-169

VARŠIČ Đuro, direktor
BOKAN Katarina

tel. dir. 75-160
tel. dir. 75-160

KOMUNALA

STOPNICE

VRSTE KAMNA:

— brački sivec, plavi tok, makedonski sivec, florito, kanfanar, Lucija, Selina itn. ...

DIMENZIJE:

(čela in nastopne ploskve)

PLOŠČE ZA TALNE OBLOGE

VRSTE KAMNA:

— brački sivec, plavi tok, florito, makedonski sivec, kristalino, kanfanar, Lucija Selina ...

DIMENZIJE (v cm):

ŠIRINA:	DOLŽINA:	DEBELINA:
30,	30, 40, 50	2 in 3,
30,	prosto,	2 in 3,
20,	40 in prosto,	2 in 3,
10,	20 in prosto,	2 in 3,
15,	30 in prosto	2 in 3

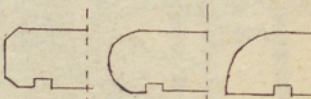
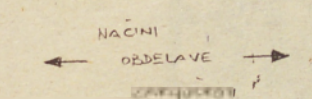
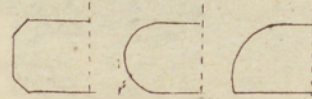
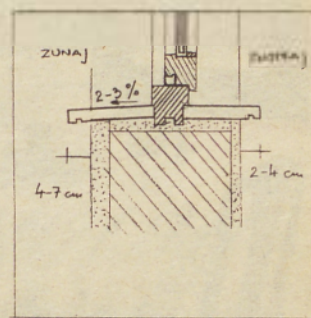
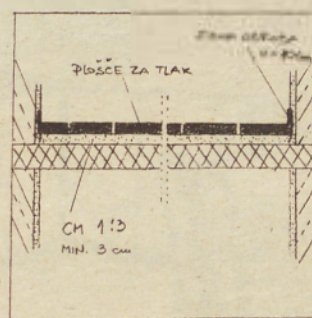
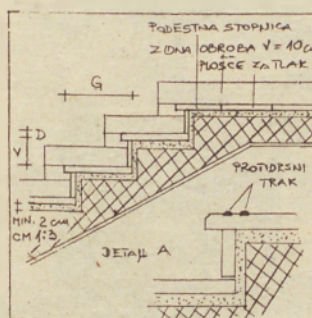
OKENSKÉ POLICE

VRSTE KAMNA:

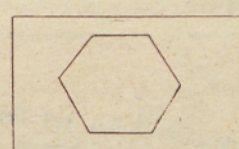
— isto kot za talne obloge

DIMENZIJE (v cm):

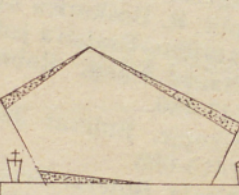
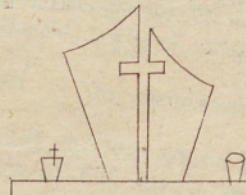
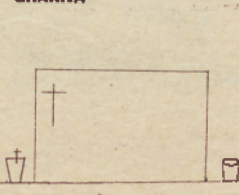
DOLŽINA: 67, 87, 107, 117, 127, 147, 167, 187, 207, 217, 227, 247
ŠIRINA: 15—30 cm
DEBELINA: 3 cm

IZDELJUJEMO PLOŠČE ZA MIZICE IN PONIVALNA KORITA IZ ISTIH VRST NARAVNEGA KAMNA KOT JIH OMEMJAMO ZGORAJ.

IZDELJUJEMO IN MONTIRAMO TUDI VSE VRSTE NAGROBNIH SPOMENIKOV IZ RAZLIČNIH VRST GRANITA

Obrtniške in instalacijska dela opravljamo na največjih objektih širom po Sloveniji, ob morju, v hrvaški Istri, Iraku in sosednji republici Madžarski. Našo kamnoseško dejavnost smo modernizirali z najsodobnejšo, predvsem uvozno opremo, zato vam lahko iz več vrst naravnega kamna izdelamo zgoraj opisane izdelke. Zaupajte nam vaše naročilo, ugodili bomo vsaki vaši posebni želji.

